

bit amor: vt possit respondere
 amor: in redibendo amore. Et
 cum tota se effuderit in amor:
 quantum est ad illud fontis per
 benne profluuium? Non pari
 vbertate concurrunt Amor: et
 amans. Anima ⁊ Deus: Crea
 tor: ⁊ creatura: tamen si ex toto
 se diligit: nihil deest vbi totum
 est. Non timeat anima que a
 mat: paueat que non amat. Ani
 ma amans fertur votis: trahi
 tur desiderijs: dissimulat meris
 ta: maiestati oculos claudit: ape
 rit voluptati: ponens se in salu
 tari: ⁊ fiducialiter agens in
 eo. Amore anima secedit: ⁊ ex
 cedit a corporeis sensibus: vt se
 se non sentiat que deum sentit.
 Hoc fit cuz mens ineffabili dei
 illecta dulcedine: quodammodo
 sese sibi furatur. imo raptur
 atq; elabit a seipsa: vt deo frua
 tur ad iucunditatem. Nihil tã
 iucundum: nisi esset tam modi
 cum. Amor dat familiaritatem
 dei. Familiaritas ausus: Ausus
 gustum: Gustus fames. Anima
 quã tangit amor dei: nihil aliud
 potest cogitare: nil desiderare:
 frequenter suspirat dicens. Si
 cut ceruus desiderat ad fontes

aquaruz: ita desiderat aia mea
 ad te deus meus.

¶ Quid fecit deus ppter ho
 minem. Cap. xxj.

Deus amo

re venit ad ho
 mines: venit in
 homines: factus

est hō. Amore deus inuisibilis
 seruis suis factus est similis.

Amore vulneratus ē ppter de
 licta nostra. Tuta ⁊ firma req
 es est infirmis ⁊ peccatoribus i
 vulneribus saluatoris. Secur⁹
 illic habito: patent mihi viscera
 per vulnera. Quicquid ex me
 mihi deest: vsurpo mihi ex vi
 scribis domini mei: qm̄ mise
 ricordia affluunt: nec desunt fo
 ramina per que affluant. Per
 foramina corporis patent mihi
 archana cordis. Patet magnū
 pietatis sacm̄. Patent viscera
 misericordie dei nostri: in quibus
 visitauit nos: oriēs ex alto. Vul
 nera a iesu xpi plena sunt miseri
 cordia: plena pietate: plena dul
 cedine ⁊ charitate. Foderūt ma
 nus eius ⁊ pedes eius: ⁊ latus
 eius lancea perforauerūt. Per
 has rimas licet mihi gustare q̄

suavis est dñs deus meus : qm̄
reuera suavis ⁊ mitis : ⁊ mul-
te misericordie est : oibus eum
inuocantibus in veritate: omni-
bus inquirentibus ⁊ maxime di-
ligentibus. Copiosa redemptio
data est nobis in vulnerib⁹ ie-
su xpi saluatoris nostri. Magna
multitudo dulcedinis: ple-
nitudo gratie: ⁊ perfectio vir-
tutum.

**De recordatione vulnerum
iesu christi domini nostri.**

Capitulum. xxij.

Um me ^{pul} ^{sat}

aliqua turpis cogi-
tatio: recurro advul-

nera xpi. Cum me premit caro
mea recordatione vulnerū do-
mini mei resurgo. Cum diabo-
lus mihi parat infidias: fugio
adviscera misericordie domini
mei: ⁊ recedit a me. Si ardo: li-
bidinis moueat membra mea:
recordatione vulnerum domi-
ni nostri filij dei extinguit. In
omnibus aduersitatibus nō in-
ueni tam efficax remedium q̄
vulnera xpi. In illis dormio se-
curus: ⁊ requiesco intrepidus.
Christus mortuus est p nobis.

Nil tam ad mortem amaruz:
quod morte xpi non sanct. To-
ta spes mea est in morte domi-
ni mei. Adors eius meritū me-
um: refugium incunus salus: vita
⁊ resurrectio mea. Aderium
meum miseratio domini. Non
sum meriti inops: q̄diu ille mi-
serationuz dominus non desue-
rit. Et si misericordie dñi mul-
te: multus ego sum in meritis.
Quanto ille potentior: ē ad sal-
uanduz: tanto ego suz securior.
Recordatio vulnerum xpi
est efficax remediuz contra om-
nes aduersitates. Cap. xxij.

Eccau

peccatum gran-
de ⁊ multo: um
sum mihi consci-
us delictorum: nec sic despero:
quonia; ubi abundauerunt de-
licta: superabundauit ⁊ gratia.
Qui de venia peccatorum suo-
rum desperat: negat deum esse
misericordem. Magna iniuria
deo facit: qui de eius misericor-
dia diffidit. Quantū in se ē ne-
gat deū habere charitatē: veri-
tatē ⁊ p̄tatem: in qb⁹ tota spes
mea p̄sistit. s. in charitate ado-

ptionis: in veritate pmissionis
et in potestate redemptionis.

Murmur et iam q̄stum volue
rit insipiens cogitatio mea dicens
Quis. n. es tu: et q̄sta est gloria
illa: quibusue meritis illas obti
nere sp̄as? Et ego fiducialiter
r̄ndebo. Scio cui credidi: q̄ in
charitate nimia adoptauit me i
filium: q̄ verax est in promissio
ne: potens in exhibitione: et licet
ei facere quod vult. Non pos
sum terreri multitudine pecca
torum: si mors oñi in mentē me
am venerit: qm̄ pct̄a mea illum
vincere nō possunt. Clavi et lā
cea clamāt mihi: q̄ de reconci
liatus sum xp̄o si eus amauero.
Loginus apuit mihi latus xp̄i
lancea: et ego intraui et ibi rege
sco securus. Qui timet: amet:
qm̄ charitas foras mittit timorē.
Nullum tam potēs est et taz
efficax contra ardorem libidi
nis medicamentū: q̄ mors red
emptoris mei. Extendit bra
chia sua in cruce: et expādīt ma
nus suas: paratus in amplexus
peccatorū. Inter brachia salua
toris mei: et viuere volo: et mor
ri cupio. Ibi securus decātabo
Exaltabo te dñe: qm̄ suscepisti

me: nec delectasti inimicos meos
sup me. Saluator n̄r caput i
dinavit in morte: vt oscula da
ret suis dilectis. Toties deum
osculamur quotiens in ei⁹ amo
re compungimur.

Cōceditatio anime ad amo
rem xp̄i. Cap. xxiiij.

Anima mea
infi
gnita dei imagine: re
dēpta xp̄i sanguine:
despōsata fide: dotata sp̄u: orna
ta virtutib⁹: deputata cū angelis
diligite illū a quo tm̄ dilecta es.
Incede illi q̄ itēdit tibi. Quere
qr̄ete te. Ama: Amato: ē tuū a
quo amaris: cui⁹ amore p̄ueta
es: q̄ ē cā amoris tui. Ipse ē me
ritū: ipse p̄miū: ipse fructus: ipse
vsus: ipse finis. Esto sollicita cū
sollicito: cū vacante vacās: cum
mūdo mūda: cū scō scā. Qualis
appueris deo: talis os vt appe
at tibi d̄s. Suavis et miis: et mul
te misericordie: suauis: mites: dul
ces: hūiles: et misericordes req̄
rit. Ama illū qui eduxit te de la
cu miserte: et de luto fecis. Elige
illū amicū tuū: p̄re oib⁹ amicis
tuis: q̄ cū oia subtracta fuerit so
lus tibi fidē suabit. In die septu
h iij

ture tue cum omnes amici tui recedent a te: ille te non derelinquet: sed tenebitur a rugientibus preparans ad escam: et conduce te per ignotam regionem: atque perducet ad plateas superne Hierosolymae: et ibi collocabit te cum angelis ante faciem maiestatis sue: ubi audies illud angelicum melos: sanctus sanctus sanctus etc. Ibi est canticum leticie: vox exultationis et salutis: gratiarum actio: et vox laudis: atque alleluia perpetuum. Ibi est cumulus felicitationis: super eminens gloria: super abundans leticia: et omnia bona. **O** anima mea suspirans ardentem desideras vehementer: ut possis peruenire in illam supernam civitatem de qua tam gloriosa dicta sunt: in qua sicut letantium omnium habitatio est. Amore potes ascendere. Amanti nihil est difficile: nihil impossibile. Anima que amat ascendit frequenter: et currit familiariter per plateas celestis Hierosolymae: visitando patriarchas et prophetas: salutando apostolos: admirando exercitus martyrum et confessorum: choroque virginum speculari. Celum et terra: et omnia que

in eis sunt: non cessant mihi dicere ut amem dominum deum meum.

Nihil potest anime sufficere preter summum bonum.

Capitulum.

xxv.

Quia hu-
manum in desi-
derio eternitatis
non fixum: nun-

quam stabile potest esse: sed omni volubilitate volubilius: de alio in alium transit: querens requiem ubi non est. In his autem caducis et transitorijs: in quibus eius affectus captivi tenentur: veram requiem inuenire non valet: quoniam tante est dignitatis: ut nullum bonum preter summum bonum ei sufficere possit. Tante enim libertatis ut in aliquod vicium cogi non possit. **P**ropterea unicuique propria voluntas est causa sue damnationis vel saluationis: et ideo nihil ditius bona voluntate: deo offertur. Bona voluntas deum ad nos deducit: et nos in eum dirigit. **P**er bonam voluntatem deum diligimus: deum eligimus: ad deum currimus: ad deum peruenimus: et eum poss-

fidemus. **S** bona voluntas per
quã ad dei similitudinem refor-
ma nur ⁊ ei similes efficiuntur.
Ita amabilis est deo bona volũ-
tas: vt ipse in corde habitare nõ
velit in quo bona voluntas non
fuerit. Bona voluntas: illi⁹ sum-
me maiestatis trinitatẽ ad se in-
dinat. Sapientia nãq; ad cogni-
tionem veritatis illam illuminat.
Charitas ad desiderium boni-
tatis inflamat. Paternitas i ca-
custodit: qđ creauit: ne pereat.

Quid sit cognitio veritatis.
Capitulum. xxvj.

Quid est

cognitio veritas:
primo cogno-
scere teipsum: et

quod debes: esse studeas: quod
autem corrigendus est: corrigas.
Deinde cognosce ⁊ a nare cre-
ator: enim tuum: hoc enim est totus
hominis bonum. Vide ergo qđ
ineffabilis est diuine charitatis
erga nos dilectio. De nihilo
nos creauit: ⁊ quicquid habemus
donauit. Sed quia plus dilexi-
mus datum qđ dator: em: creatu-
ra nãq; creator: em: cecidimus in

laqueum diaboli: ⁊ facti sumus
eius serui. De⁹ vero misericor-
dia motus misit filium suum: quo
redimeret seruos: misit etiã spi-
ritum sanctum: quo seruos ado-
paret in filios. Filium dedit in
precium redemptionis: spiritum
sanctum in prauilegium amoris:
se deniq; totum seruat heredita-
te; adoptionis. Ita deus vt pijs-
simus ⁊ misericors: dist. m⁹: pre de-
siderio vel amore hominis nõ
solum sua: verũ etiam ⁊ seipsum
impendit vt hominẽ recupera-
ret: non tam sibi qđ homini ipsi.
Et homines ex deo nascentur:
primo ex ipsis natus ẽ de⁹.
Quis est tam durus quam non
emoliat amor: dei sic hominem
preueniens: tanquã vehemens
amor: qđ homo: ppter homines
dignatus est fieri? Quis potest
odire hominem cuius naturas
⁊ similitudinem videt inhumana-
nitate dei? Reuera qui odit il-
lum: odit deum: ⁊ ita perdit quod
quid facit. Deus nãq; ppter ho-
minẽ factus ẽ homo: vt esset re-
demtor: qui est ⁊ creator: vt de
suo redimeretur homo: ⁊ vt sa-
militarius diligeretur ab homi-
ne: deus in similitudine hominis

nis apparens: et ut uterque sensus hominis in ipso beatificaretur et reficeretur: oculus cordis in eius diuinitate: et oculus corporis in eius humanitate: ut siue ingrediens siue egrediens: in ipso pasqua inueniret natura humana condita ab ipso.

Quid in nobis operetur missio spiritus sancti.

Capitulum.

xxvij.

Saluator

namque noster natus est nobis: crucifixus et mortuus est pro nobis: ut morte sua: mortem nostram destrueret. Et quod uotus carnis postatus fuerat ad torcular crucis: et expressione facta: fluere ceperat mustum diuinitatis: missus est spiritus sanctus: quo uasa cordium prepararentur: et uinum nouum in utres nouos poneretur: primum ut corda mundarentur ne infusum pollueretur: et postea ligarentur ne infusum amitteretur. Ad mundarentur gaudio iniquitatis: ligarentur contra gaudium uanitatis. Non enim quod bonum est uenire potuit: nisi prius recederet

quod malum est. Gaudium iniquitatis polluit: et gaudium uanitatis effudit. Gaudium iniquitatis reddit uas sordidum: et gaudium uanitatis facit rimosum.

Gaudium iniquitatis est: cum peccatum diligitur: et gaudium uanitatis est cum transitoria amantur. Ejce ergo quod malum est ut quod bonum est percipere possis. Effunde amaritudinem: ut dulcedie impleri possis. Spiritus sanctus gaudium est: et amor. Ejce spiritum diaboli: et spiritum mundi: ut accipias spiritum dei. Spiritus diaboli operatur gaudium iniquitatis: et spiritus mundi gaudium uanitatis. Et hec gaudia mala sunt: quoniam aliud habet culpam: aliud occasiones culpe. Veniet autem spiritus dei cum eieci fuerint spiritus mali et intrabit tabernaculum cordis: et operabitur gaudium bonum: et amor bonum: quo expellis amor mundi: et amor peccati. Amor mundi allicit et decipit. Amor peccati polluit: et ad mortes conducit. Amor dei: mentem illuminat: conscientiam mundat. Animum letificat: et deum demonstrat.

De operatione eius qui dili-
git deum. Cap. xxviii.

In quo amor dei est: semper cogitat quando ad deum perueniat: quando mundum derelinquat: quando carnis corruptionem euadat. Et veram pacem inueniat: semper habet cor suum et desiderium in superna eleuatum: quando sedet: quando ambulat: quando requiescit: vel quando aliquid agit: cor a deo non recedit. Omnes ad amorem dei exhortatur: omnibus amorem dei commendat: et quod dulcis sit dei amor: et quod malus: et quod amarus sit amor seculi: corde ore: et opere omnibus demonstrat. Despicit huius seculi gloriam: arguit sollicitudinem: et quod stultum sit in his que transeunt fiduciam habere ostendit. Adiuuat cecitates hominum qui hec diligunt. Adiuuatur etiam quod vniuersa ista transitoria et caduca: oes non derelinquunt. Quibus extimat dulce quod sibi sapit: omnibus placere quod diligit: omnibus quod esse manifestum quod cognoscit. Freque-

ter deum suum contempletur: et in eius contemplatione suaviter reficitur: tanto felicius quanto frequentius. Dulce est ei semper ad confidendum: quod ad amandum et laudandum semper est suauis.

De vera cordis requie.

Capitulum.

xxix.

Vera hec est vera cordis requies cum totus in amorem dei per desiderium figitur. Nec quicquam aliud appetit: sed in eo quod tenet felici quadam dulcedine delectatur: delectando iocundatur. Si vero vana aliquo cogitatione: vel rerum occupatione inde aliquantulum abstractum fuerit: summa cum festinatione illuc redire festinat: exilium reputans alibi quod ibi moram facere. Nam sicut nullum est momentum: quo homo non fruatur: vel vras pietate diuina: sic nullum deus esse momentum quo eius presentem non habeat in memoria. Recirco non breui crimine tenetur ascriptus quicquid in oratione cum deo loquitur: et subito abstractus ab eius prospectu quasi ab oculis non videtur nec audietur: hoc autem fit quoniam cogitationes suas malas et in-

portunas sequitur: et aliquā vis
liffunam creaturam ad quam
mentis intuitus facile distrahitur:
tur: ei praeferat illam videlicet in
cogitatione sepius reuoluendo
quod deum quem assidue debet re
colere creatorem: adorare re
demptorem: expectare saluato
rem: timere iudicem.

¶ Quicquid mentis aspectus
ab eo retrahit omnino fugien
dum est atque execrandum.

Capitulum. xxx.

Quisquis

amas mundum:
tibi prospice quo
sit eundem. Nec
via qua vadis
via pessima plenaque cladis. Fu
ge ergo o homo paululum occu
pationes tuas: et abscondere mo
dicum a tumultuosis cogitatio
nibus tuis. Abijce nunc onerosas
curas: postpone laboriosas
dissensiones: vaca aliquantulum
deo: et paululum requiesce in eo.
Intra in cubiculum mentis tue.
Exclde omnia praeter deum: et
que valent ad querendum eius:
et clauso ostio quere eum. **Dis**
cat nunc totum cor tuum deo.

Quero vultum tuum: vultum tu
um domine quero. **Eya** nunc er
go domine deus meus. **Tu** do
ce cor meum vbi et quomodo te
querat: vbi et quomodo te inue
niat. **Domine** si hic non es: vbi
te queram absentem? **Si** autem
vbiq; es: cur te non video praes
entem? **Sed** certe habitas lucem
inaccessibilem. **Sed** quomodo
accedam ad lucem inaccessiblei
lem? **Aut** quis me deducet: et in
ducet in illam vt videam te in il
la? **Deinde** quibus signis: qua
facie te queram? **¶** Nunquam te vi
di domine deus meus: nunquam
noui faciem tuam. **Quid** faciet
altissime domine: quod faciet iste
longinquus exul tuus? **Quid** fa
ciet seruus tuus: anxius amore
tui: et longe pietus a facie tua?
En anhelat videre te: et nimis il
li abest facies tua. **Accedere** ad
te desiderat: et inaccessibleis est
habitatio tua. **Inuenire** te cup
it: et nescit locum tuum. **Que**
rere te affectat: et ignorat vultum
tuum.

¶ Visio dei perdita est propter
peccatum: et miseria inuenta
est.

Capitulum. xxxj.

Domine de

us meus es tu: et dominus meus: et nunquam vidi te: tu me fecisti et refecisti et omnia bona tua mihi contulisti: et nondum vidi te: neque novi. Benignus ad te videndum factus sum: et nondum feci propter quod factus sum. **D** misera sortis hominis: cum hoc perdidit ad quod factus est. **D** durus ac durus casus ille. **D**eu quid perdidit: et quid inuenit? **Q**uid abscessit: et quid remansit? **P**erdidit beatitudinem ad quam factus est: et inuenit misericordiam ad quam factus non est. **A**bscessit sine quo nihil felix est: et remansit quod per se non nisi miserum est. **M**anducabat tunc homo panem angelorum: quem nunc esurit: manducet nunc panem dolorum: quem tunc nesciebat. **D** tu domine usquequo obliuisceris in finem: usquequo auertis faciem tuam a nobis? **Q**uando respicies et exaudies nos? **Q**uando illuminabis oculos nostros et ostendes nobis faciem tuam? **Q**uando restituas te nobis? **R**espice domi-

ne et exaudi et illumina nos: et ostende nobis te ipsum restitue te nobis: ut bene sit nobis: sine quo tam male est nobis. **I**nuita nos: adiuua nos obsecro domine. **A**maricatum est cor meum sua desolatione. **I**ndulcora illud tua consolatione. **O**bsecro domine. **E**surians cepi querere te: ne desinam impastus a te. **F**amelicus accessi: ne recedam impastus. **P**auper veni ad diuitem: miser ad misericordem: ne recedam vacuus et contemptus. **D**omine incuruatus sum: et non possum nisi deorum aspicere. **E**rige me ut possim sursum videre vel intendere. **I**niquitates mee supergressae sunt caput meum: obuoluerunt me: et sicut oculus graue grauant me. **E**uolue me et exonera me: ne urgeat super me puteus os suum. **D**oce me querere te: et ostende te querenti te: quia nec querere te possum nisi doceas tu: nec inuenire nisi te ostendas. **Q**ueram te desiderando: desiderem te querendo. **I**nueniam amando. **A**mam inueniendo.

De bonitate dei.

Capitulum.

xxxj.

Ateor^{do} ^{mi}ne & gratias ago quia creasti me ad hanc imaginem tuam: ut tui memor: te cogitem te amem.

Sed sic est aboleta corruptione viciozum: sic est obfuscata sumo peccatozum: ut non possit face re ad quod facta est: nisi tu res noues & reformes eam. **R**ogo domine qui das fidei intelle ctum: da mihi ut quantum scis expedire intelligam: quia es si cut credim⁹: & hoc es quod cre dimus: & quidem credimus te esse aliquid quo nihil mai⁹: aut melius cogitari possit. Quid er go es domine deus: quo vnum maius meliusq; nihil valet cogi tari: nisi id quod summum bonum omnium solū existens per seipsum: omnia alia fecit ex ni hilo? Quod ergo bonum de est summo bono: per quod om ne bonum? Tu es itaq; iustus: verax: beatus & quicquid aliud est melius esse q̄ non esse. **V**erum malis quomodo parcis: si es totus summe iustus? An q; bonitas tua est incomprehensi

bilis? Latet hoc in luce inaccessi bili quā inhabitas. **E**re in altissimo & secretissimo bonitatis tue profundo latet: fons vnde manat fluuius misericordie tue. **N**am cum totus & summe ius tus sis: tamen iccirco etiam ma lis benignus es: quia totus et summe bonus es. **A**dinus nā q; bonus esses: si nulli malo es ses benignus. **M**elior est enim qui & bonis simul & malis bonus est: q̄ qui bonis tm̄ bonus est. **E**t melior est qui malis & par cendo & puniendo bonus est: q̄ qui puniendo tantū. **I**deo ergo misericors es: quia totus et summe bonus es.

De delectabili fructu de dei
Capitulum. xxxij.

Quoniam

sa bonitas: que omnium intelle ctum excedis: ve niat super me misericordia illa: que de tanta opulencia procedit: influat in me que profluit de te. **P**arce per clementiam ne vlciscaris per iusticiam. **E**xcita te nunc anima mea: & erige totum intellectum tuum: & cogita quam

rum potes: quantum ⁊ quale sit illud bonum quod deus est. Si enim singula bona delectabilia sunt: cogita intente quomodo delectabile sit illud bonum: quod continet iocunditatem omnium bonorum: ⁊ non quale in rebus creatis sumus experti: sed tanto differentem quanto differt a creatura creator. Si enim est bona vita creata: quomodo bona est vita creatrix? Si iocunda est salus facta: quomodo iocunda est salus que fecit omnem salutem? Si amabilis est sapientia in cogitatione vel cognitione rerum cognitarum: quomodo amabilis est sapientia que omnia fecit ⁊ condidit ex nihilo? Denique si multe ⁊ magne sunt delectationes in rebus delectabilibus: qualis ⁊ quanta est delectatio in eo qui ipsa delectabilia fecit? Qui hoc bono fruetur quid illi erit? quid illi non erit? Certe quicquid voluerit illi erit: ⁊ quicquid noluerit non erit. Ibi quippe illi erunt bona anime ⁊ corporis: qualia nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec cor hominis cogitavit.

Summum bonum appeten-

dum est.

Capitulum.

xxxiiij.

Utr ergo

per multa vagaris homuncio querendo bona anime tue ⁊ cor-

poris tui? Ama vnum bonum in quo sunt omnia bona: ⁊ sufficit. Desidera simplex bonum quod est omne bonum: et satis est. Quid enim amas caro mea? quid desideras anima mea?

Ibi est quicquid amas: ibi est quicquid desideras. Si delectat pulchritudo fulgebunt iusti sicut sol. Si velocitas: aut fortitudo: aut libertas corporis: cui nihil obsistere poterit: erunt similes angelis dei: quia seminat corpus animale: surget corpus spirituale: potestate utique non natura. Si longa aut salubris vita: ibi erit sana eternitas ⁊ eterna sanitas: quia iusti in perpetuum viuent: ⁊ salus iustorum a domino. Si satietas: satiabuntur cum apparuerit gloria domini. Si ebrietas: inebriabuntur ab ubertate domini dei. Si melodia: ibi angeli percipiet sine fine deo. Si

qlibet nō imūda s̄ mūda volu-
 ptas: to: rēte voluptatis sue po-
 tabit eos dñs. Si sapiētia: ipsa
 dei sapiētia oñdet eis seipsas̄ sa-
 pientias̄. Si amicitia: diligēt de-
 um plusq̄ seipsos̄ ⁊ inuicē tāq̄
 seipsos̄: ⁊ deus illos: plusq̄ ille
 seipsos̄: q̄ illi illū: s̄: ⁊ inuicē p
 illū: ⁊ ille se: ⁊ illos: p seip̄. Si
 p̄cordia: oibus illis erit vna vo-
 luntas: q̄ nulla illis erit nisi dei
 sūma volūtas. Si pt̄as: oipotē-
 tes erūt sue volūtas: vt deus
 sue. Itaq̄ sicut deus poterit qd̄
 volet p seip̄: ita poterūt illi qd̄
 volēt p illū: q̄ sicut illi nō aliud
 volēt q̄ ille volēt: ita ille volēt
 q̄qd̄ illi volent: ⁊ qd̄ ille volēt
 nō poterit nō esse. Si hono: et
 diuitie: deus seruos suos bo-
 nos ⁊ fideles supra multa bona
 p̄stituit. imo filij dei ⁊ dñj voca-
 bunt: ⁊ erūt heredes quidē dei
 coheredes aut̄ xp̄i. Si vera se-
 curitas: certa ita certi erūt nū-
 q̄ vllaten⁹ illud bonū sibi desu-
 turum: sicut certi erūt se nō sua
 sp̄tē illud amissuros: nec dile-
 ctore deū illud dilectorib⁹ suis
 iuris ablatū: nec aliquid deo
 potētius: deum: ⁊ illos separa-
 tū. Gaudium s̄o quale quan-

tūc est: vbi tale ac tantum bo-
 num est.

¶ De mutua charitate sancto-
 rum in celis. Cap. xxxv.

Quibus hūma-

nus: eo: idigens: eo:
 expertus crūnas: et

miserias: imo ob: utū miseris:
 q̄stus gauderes si in his oibus
 abūdares. Interroga vltima i-
 tima tua si cape possent gaudiū
 de tāta b̄titudine sua. Sed cer-
 te si q̄s alius quē oino sicut te
 ip̄m amares: eādē b̄titudinem
 haberet: duplicaret gaudiū tu-
 um: q̄ nō minus gauderes pro
 eo q̄ p teip̄so. Si v̄o duo vel
 tres vel multo plures id p̄sum
 haberēt: tātūde p singulis: q̄
 tūde p teip̄so gauderes: si sin-
 gulos sicut teip̄m amares. Er-
 go qd̄ erit in illa p̄fecta charita-
 te innum̄erabiliū beatorū ange-
 loꝝ ⁊ hoīū: vbi nullus diligit
 aliū minus q̄ seip̄m: nō. n. ali-
 ter gaudebit vnusq̄sq̄ p singu-
 lis alijs q̄ pro seip̄o. Si ergo
 eo: hoīs de tanto bono suo vix
 gaudiū suum capiet: quomodo
 capax erit tot ⁊ tantorum gau-
 dio: um? Et vtiq̄ qm̄ quantum
 quisq̄

quisque diligit aliquem: tantum de bono eius gaudet: sicut in illa beata felicitate unusquisque sine comparatione plus amabit deum: quam se et omnes alios secum: ita plus gaudebit absque extenuatione de felicitate dei: quam de sua et omnium aliorum secum. Et si deum sic diligens toto corde: tota mente: tota anima: ut tamen totum cor: tota mens: tota anima non sufficiat dignitati dilectionis: per seculo sic gaudebunt toto corde: tota mente: tota anima: ut tamen totum cor: tota mens: tota anima non sufficiat plenitudini gaudij.

De pleno gaudio vite eterne. Capitulum. xxxvj.

DEUS meus et dominus meus: spes mea et gaudium meum: cor deus mei: dic anime mee: si hoc est gaudium de quo nobis per filium tuum dicitis. Petite et accipietis ut gaudium vestrum sit plenum. Invenit namque gaudi-

um quoddam plenum et plus quam plenum. Pleno quippe corde: plena mente: plena anima: pleno toto homine. Gaudio illo: adhuc supra modum supererit gaudium. Non ergo totum illud gaudium intrabit in gaudentes: sed toti gaudentes intrabunt in gaudium. Sic domine dic seruo tuo intus in corde meo: si hoc est gaudium in quod intrabunt serui tui: qui intrabunt in gaudium domini sui. Sed certe gaudium illud quod gaudebunt electi tui: nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Non dum ergo cogitavi aut dixi domine quantum gaudebunt electi tui. Et quis tantum gaudebunt quantum amabunt: tantum amabunt: quantum cognoscent domine. Et quantum te amabunt? Certe nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in hominis ascendit in hac vita: quantum te cognoscent et amabunt in illa vita. Oro te deus meus ut cognoscam te: amet te: ut gaudeam de te. Et si non possum in hac vita ad plenum: vel proficiam de die in diem usque dum veniat illud ad plenum.

Meditationes

Doficiat in me hec notitia tua
vt ibi fiat plena: crescat in me h
amor: tuus vt ibi fit plenus: vt
hoc gaudium meū sit in spe ma
gnū: & ibi in re plenum. **D**e
us verax peto vt accipiam qđ
promittis: vt gaudium meū sit
plenum. **A**deditur inde inte
rim mens mea. **L**oquatur inde
lingua mea. **A**met illud cor: me
um. **S**ermocinetur os meum.
Esuriat illud anima mea. **S**iti
at illud caro mea. **D**esideret ill
tud tota substantia mea: donec
intrem in gaudiū domini mei
ibi permansurus per secula.
Amen.

C Manualis de vërbo dei d
ni Augustini episcopi **H**yp
nensis. **F**inis.

Sancti Bernardi

Beati Bernardi abbatis ad
humane conditionis cognitio-
nez meditationes deuotissime.

Capitulum primum.

Alti

mula sci-
unt et se-
ipsoz ne-
sciunt.

Alios in-
spiciunt
et semet-
ipsoz de-

serunt. Deū querunt p̄ ista exte-
riora deferentes sua interiora:
quibus interior est deus. Itcir-
co ab exterioribus redeam ad
interiora: et ab interioribus ad
superiora ascendam ut possim
cognoscerē: vnde venio: aut quo
vado: quid sim: et vnde sim: et
ita per cognitionem mei valeo
am peruenire ad cognitionem
dei. Quanto namq; in cognitio-
ne mei proficio: tanto ad cogni-
tionem dei accedo s̄m interiorē
hominem: tria in mente mea in-
uenio: per que deum recolo cō-
spicio et concupisco. Sunt autē
hec tria: memoria: intelligentia:

voluntas siue amor: per memo-
riam reminisco: per intelligen-
tiam intueor: per voluntatē am-
plector. Cum dei reminisco: in
memoria mea inuenio eum: et
in ea de eo: et in eo dilector: s̄m
q̄ ipse mihi donare dignatur:
intelligentia intueor: quid sit de-
us in seipso: quid in angelis qd
in sanctis: quid in hominibus:
quid in creaturis. In seipso est
incomprehensibilis: quia princi-
pium sine principio: finis sine fi-
ne. Ex me intelligo q̄ incom-
prehensibilis sit deus: quando me
ipsum intelligere non possum
quem ipse fecit. In angelis est
desiderabilis: quia in eum desi-
derant perspicere: in sanctis ē
delectabilis: quia in eo felices
assidue letantur: in creaturis ē
admirabilis: quia omnia poten-
ter creat: sapienter gubernat:
benigne dispensat. In hoibus
est amabilis: q̄ eoz deus est: et
ipsi sunt populus eius. Ipse in
eis habitat tanq̄ in tēplo suo: et
ipsi sunt templū eius. Nō dedi-
gnat singulos: neq; vniuersos.
Quisq; ei⁹ meminit: cūq; intel-
ligit: ac diligit: cum illo est. Sili-
gere euz debemus: qm̄ ipse p̄o:

Meditationes

dilexit nos: et ad imaginem: et si
multitudine in suam nos fecit: quod
nulli alij creature donare volu-
it: ad imaginem dei facti sumus
hoc est ad intellectum: et notitia
filij: per que intelligimus: et co-
gnoscimus patrem et accessum
habemus ad eum. **T**anta co-
gnatio est inter nos: et dei filij:
quod ipse imago dei est: et nos
ad imaginem eius facti sumus.
Quam cognationem et ipsa si-
militudo testatur: quoniam non
solum ad imaginem: sed et ad si-
militudinem eius facti sumus.
Oportet itaque id: quod ad ima-
ginem est: cum imagine conue-
nire: et non in vacuum nomen
imaginis participare. **R**epre-
sentemus ergo imaginem eius
in nobis in appetitu pacis: in
intuitu veritatis: et in amore ca-
ritatis. **T**eneamus eum in me-
moria: portemus in conscientia
Et ubique presentem veneremur.
Abens siquidem nostra corpus
eius imago est: quo eius capax
est: eiusque particeps esse potest.
Non propterea eius imago est:
quod sui mens meminit: sed quod intel-
ligit: ac diligit: sed quod potest memi-
nisse: intelligere: ac diligere eum:

a quo facta est: quod cum facit
sapiens ipsa fit. **N**ihil enim tam si-
mle est illi summe sapientie quam
mens rationalis: que per memo-
riam: intelligentiam: ac volun-
tatem in illa: trinitate ineffabili
consistit. **C**onsistere autem in illa
non potest nisi eius meminerit:
eaque intelligat: ac diligat. **A**de-
minerit itaque dei sui: ad cuius
imaginem facta est: cumque intelli-
gat: diligat atque colat: cum quo
semper potest esse beata. **B**ea-
ta anima apud quam deus reges
invenit: in cuius tabernaculo re-
quiescit. **B**eata que dicere po-
test. **E**t qui creavit me requiescit
in tabernaculo meo: negare si-
quidem requiem celi ei non po-
terit. **C**ur ergo nos ipsos dese-
rimus: et in his exterioribus de-
um querimus: qui apud nos est
si nos velimus esse apud eum:
Reuera nobiscum est: et in no-
bis: sed adhuc per fidem donec
mereamur videre per species:
novimus inquit apostolus christum
habitare per fidem in cordibus
nostris: quod christus in fide: fides in
mente: mens in corde: cor in pe-
ctore. **P**er fidem recolo deum
creatorem: adoro redemptorem:

Sancti Bernardi

expecto saluatorem: credo vide
re eus in omnibus creaturis ha
bere in me ipso: et quod his om
nibus ineffabiliter iucundus: atq;
beatius est cognoscere in se ipso.
Patrem naq; et filium eius san
cto spu cognoscere: est vita eter
na: beatitudo perfecta: summa
voluptas. Oculus non vidit:
nec auris audiuit: nec in cor hois
ascendit: quanta charitas: quanta
suauitas: et quanta nobis ma
neat in illa visione iucunditas:
quando deum facie ad faciem
videbimus: qui est lux illumina
to: unius requies exercitatorum:
patria redeuntium vita viuentium:
corona vincentium. Graec;
in mente mea imaginem illius
summe trinitatis repio: ad qua
summam trinitatem recolenda
inspiciendam: et diligendam: vt
eius recorder: ea delecter: et eas
contempler: totum id quod vi
uo debeo referre. Adens ima
go dei est: in qua sunt hec tria:
memoria: intelligentia: et volun
tas siue amor. Ademorie attri
buimus omne quod scimus: et
si non inde cogitamus. Intelli
gentie tribuimus omne qd ve
ram cogitando inuenimus: qd

et memorie emendamus. Per
memoriam patri similes sumus:
per intelligentiam filio: per vo
luntatem spiritu sancto. Nichil
in nobis tam simile est qua vo
luntas: vel amor: siue dilectio: q
excellens: voluntas est. Dilec
tio donum dei est: ita q nullu
dei est hoc excellentius: dilectio
naq; que ex deo est: et deus est:
proprie spūs sanctus dicitur p
quem charitas dei diffusa ē in
cordibus nostris: per que; tota
trinitas in nobis habitat.

De miseria hominis: et exa
minatione extremi iudicij.

Capitulum. 9.

Secundū

exterioriores ho
minem de parē
tibus illis venio
qui me ante fecerūt dānatus q̄
natū. Peccatores peccatoꝝ in
peccō suo genuerūt: et de peccō nu
truerunt: miseri miserū in hāc
lucis miseriā iduxerant. Nichil
ex eis habeo nisi miseriā: et pec
catū: et corruptibile hoc corp⁹:
qd gesto. Ad illos dō festino: q
per mortem corporis hinc exie
runt: cum eorum sepulchra re

Meditationes

spitio: nō inuenio in eis nisi cinē
rē ⁊ vermē: fetorē: ⁊ horrorem.
Quod ego sum fuerunt ipsi: ⁊
quod ipsi sunt ego ero. Quid
sum ego homo de humore li-
quido: sui enim in momento cō-
ceptiōis de humano semine cō-
cōceptus: deinde spuma illa co-
agulata modicum crescendo ca-
ro facta est: ⁊ postea plorans et
eiulans traditus sum huic mū-
di exilio: ⁊ ecce iam morior: ple-
nus iniquitatibus: ⁊ abhominā-
tionibus. Jam iam representa-
bor ante districtum iudicem de
meis operibus rationem red-
diturus. Ne mihi misero: cum
venerit dies illa iudicij: ⁊ aper-
ti fuerit libri: in quibus omnes
mei actus: ⁊ cogitationes domi-
no presente recitabuntur. Tūc
demisso capite pre confusione
male conscientie in iudicio cor-
ram domino: stabo trepidus: ⁊
anxius: utpote commemorans
scelerum commissa meorum: ⁊
cum dicetur de me: ecce homo
⁊ opera eius. Tunc reducam
ante oculos meos omnia pecca-
ta mea: ⁊ delicta. Quadaꝫ nā-
qꝫ vi diuina fiet: vt cuiqꝫ sua o-
pera bona: vel mala in memo-
riam reuocentur: ⁊ mentis in-
tuitu mira celeritate cernantur
vt accuset: vel excuset suam cō-
scientiam: atqꝫ ita simul: ⁊ singu-
li: ⁊ omnes iudicentur. Iudici-
um faciet gestorum quisqꝫ suo-
rum. Cunctaqꝫ cunctoꝝum cun-
ctis archana patebunt. Quod
enim nunc confiteri erubesci-
mus: tunc omnibus manifesta-
bitur. Et quicquid hic dissimu-
lando palpamus: totum illic vi-
dex flamma comburet. Ignis
vbiqꝫ serox ruptis regnabit
habentis. Quantoqꝫ diutius
deus nos expectet: vt emenda-
mus: tanto districtius iudicabit
si neglexerimus. Cur ergo tan-
topere vitam istam desidera-
mus: in qua q̄sto amplius vi-
uimus: tanto plus peccamus?
Quāto. n. vita est longior: tanto
culpa nūerosior. Quotidie nā-
qꝫ crescūt mala: ⁊ subtrahūtur
bona. Assidue variat hō p pro-
spera: ⁊ aduersa: ⁊ ignorat qm̄
moniat. Sicut. n. in celo stella co-
ruscās currit velociter: ⁊ repē-
te deficit: ⁊ sic similla ignis subi-
to extinguit: ⁊ in cinerē redigi-
tur sic cito finitā dat illā cerne-
re vitā: dū. n. libenter: ac iucū-

Sancti Bernardi

distine moratur hō in mundo
 isto dinq; se victur; arbitrat; ac
 multa in lōga tpa disponit agēs
 da: subito rapit in mortem: et ex
 iprouiso aia aufertur a corpore.
 Et utamen euz magno metu
 magnisq; doloribus ania sepat
 a corpore Veniunt. n. angeli as
 sumere illā: vt perducāt eā an
 te tribunal iudicis metuendi: et
 tunc illa memorās opa sua ma
 la: et pessima: que die: noctuq;
 gessit: tremiscit: et querit illa fu
 gere: iduciasq; petere dicēs: da
 te mihi vel vni⁹ hore spacium.
 Tunc quasi loq̄ntia simul eius
 opa rñdebunt: et dicent: tu nos
 egisti: opa tua sumus nō te dese
 remus: sed semp tecuz erimus:
 tecū pergemus ad iudicuz. Eii
 tia quoq; multis: et multiplicib⁹
 cribus eam accusabūt: multaq;
 falsa testimonia aduersus eam
 iuenient: quāq; vni⁹ ad dāna
 tionem ei⁹ posset sufficere: de
 mones vō terribili vultu: et hor
 ribili aspectu eā terrebūt: igen
 ti furore eā psequens: et cōpre
 hendent eā tam terribiliter: q̄
 horribiliter: volentes eā retine
 re: et possidere: nisi sit q; eripiat.
 Tūc aia iueniens oculos clau

sos: et os aliosq; corpis sensus:
 per quos solebat egredi: et dele
 ctari in his exterioribus: reuer
 tet ad se: et videns se solā: et nu
 dā igenti horrore cōcussam: de
 speratione deficiet in se: et cadet
 sub se. Et q; amore mūdi: et car
 nis voluptate: dei amorē dereli
 querat: derelinquet a deo mise
 ria in hōra tante necessitat;: atq;
 demonib⁹ tradet in inferno cru
 cianda. Sic aia peccatoris ī die
 qua ignorat: et hōra qua nescit:
 rapitur a morte: et segregatur a
 corpore: pergitq; miseris plena:
 tremēs: ac dolēs. Et cū nullā ex
 cusatōem habeat: quā p peccis
 suis possit ondere: et abescit: et
 p̄tremiscit ante deū appere: igen
 ti horrore pcutitur: et multiplici
 bus cogitationū estib⁹ agitur
 cū igrūente solutione carnis: et
 subductis e medio omnibus: se
 et illum terminū considerat: cui
 appropinquat: et post paululus
 hoc inuenit: qd̄ ip̄erp̄: tuū mu
 tari non poterit: considerat pla
 ne q̄ districtius veniat etern⁹
 iudex: et añ seueritatem tantē ius
 titie: quas rationes v̄t sue po
 nat. Si enim cuncta opera: que
 intelligere potuit: euitauit: ven

Meditationes

tura tamen coram districto iudice illa magis: que in semetipsa non intelligit: per timescit: crescit pavor: cum cogitat quod viam vite huius nequaquam sine culpa transire potuit: nec hoc quidem quod laudabiliter vixit sine aliquo reatu est: si remota pietate iudicetur. Quis enim considerare valeat: quanta mala per momenta temporum perpetramus: et quanta bona facere negligimus? Si autem enim peccatum est perpetratio mali: sicut delictum est desertio boni. Grauis siquidem iactura est cum nec bona facimus: nec bona cogitamus: sed cor nostrum per vanas et inutilia simimus vagari. Vanis tamen difficile est cor tenere: et ab illicita cogitatione seruare. Vanis etiam difficile est terrenas occupationes absque peccatis ministrare. Quapropter nullus semetipsum comprehendere perfecte potest: et diu dicare. Sed multis cogitationibus occupatus sibi metipsum aliquo modo manet incognitus: ut omnino quod tolerat nesciat. Quapropter vrgente exitu subitiori terretur metu: quia etiam illa: qui sciuit: nunquam se preter-

misisse meminit: formidat tamen ea: que nescit.

De dignitate anime.

Capitulum.

ij.

Qualitas dei

insignita imagine decorata similitudine: disponfata

fide: dotata spiritu: redempta sanguine: deputata cum angelis: cetera par beatitudinis: heres bonitatis: rationis particeps: quid tibi cum carne: unde tanta mala pateris? propter carnem aliena peccata tibi imputantur: et tunc iusticie quasi panus menstruate reputantur: atque tu ipsa ad nihilum es redacta: et quasi nihilum: et inane reputata: nihil aliud est caro cum qua tanta est tibi societas: nisi spuma caro facta: fragili vestita decore. Sed erit quidem cadaver miserum: et putridum et cibus verum: nam quantumcumque excolatur semper caro est. Si diligenter consideres quid per os: et nares: ceterosque corporis meatus egrediatur: vilis sterquilinum: nunquam vidisti: si singulas eius miseras enumerare velis: quod sit onerata peccatis irretita

Sancti Bernardi

vitio: putriens concupiscētijs: occupata passionibus: polluta illusionibus: prona semper i malum: et in omne vitium proditijs: plenas omni confusione et ignorantia inuenies. Propter carnem homo vanitati similis factus est quia ex illa vitium concupiscētie traxit: quo captiuus tenetur: et curuatur vt diligat vanitatem et iniquitatem operetur. Attende homo quid fuisti ante ortus: et quid es ab ortu vsq; ad occasum: atq; quid eris post hanc vitam profecto fuisti: qd nō eras: postea de vili materia factus: et i vilissimo pāno inuolutus: mensurali sanguine in vtero matris non fuisti nutritus: et tunica tua fuit pellis secunda: sic indutus: et ornat⁹ venisti ad nos: nec memores es q̄ sit vili origo tui. Formas: fauos: populi: seruos: inuenis: opesq;. Subripere tibi noscere quid sit homo: nihil enim aliud est homo q̄ sperma fetidum saccus stercoreum: et cibus vermium. Post hominem vermis: post vermē fetor: et honor. Sic in non hominem vertitur omnis homo. Unde supbit homo cuius conceptio culpa nasci

pena labor: vita necesse mori. Cur ergo superbis homo? Attende qd fuisti vile semen: et sanguis coagulatus i vtero matris deinde miserijs huius vite expositus: et peccato: postea vniuersus et cibus vermium futurus i tumulto. Quid superbis puluis: et cinis cuius conceptus culpa nasci miseria viuere pena: mori angustia? Cur carnes tuas preciosis rebus impinguas: et adornas: quā post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro. Niam vero tuā nō adorās bonis operibus que deo: et angelis ei⁹ presentanda ē in celis? Quare animā tuam vilipendis: et ei carnem sponis: dominā ancillari: et ancillā dominari: magna abusio ē. Totus quidem iste mundus ad vniuersū aie precium extimari nō pot: non enī pro toto mūdo de⁹ aiam suam dare voluit: quā pro aia humana dedit. Sublimi⁹ ergo est anime precium: que nō nisi sanguie xpi redimi potuit. Quā ergo cōmutationē dabis pro aia tua: q̄ pro nihilo das illā: nonne dei fili⁹: cū esset in sinu patris: et regalibus sedibus pro ea descedis: vt eā liberaret a p̄tate dia?

Meditationes

boli? Quā cū vidisset peccatorū
fimbriā irriteritā: iā iāq; demonib;
tradēdā: vt morte ppetua dāna
ref: fleuit sup illā q; fieri se nescie
bat: nec solum fleuit: s; et occidi
se pmissit: vt sui preciosi sanguis
precio eā redimeret: aspice mor
talis p: o te dat hostia talis. **A**
gnosce hō q; nobilis ē aīa tua:
z quā graua fuerint eius vul
nera: p quibus necesse fuit xp̄s
dñm vulnerari. Si non essent:
hec ad mortem: z mortē sempit
ternā: nunq; p: o eoz remedio
dei filius morerct: noli ergo vi
lipendere aīe tue passionē. Qui
a tāta maiestate: tanta vides ex
hiberi cōpassionē sudit ipse la
chrymas p te: laua z tu p singu
las noctes lectū tuū cordis com
punctione: z lachrymarū assidui
tate: sudit ipse sanguinē suū: sun
det tu tuū quodiana corpore
afflictione. Quē si semel pone
re p: o xp̄o nō potes saltē mitio
ri quodā sed longiori martyrio
ponē. Noli attendere qd caro
velit: sed q spūs poscit. **T**ūc. n.
gloriosus erit: cū ad dñm suū re
dierit. Ita tamen si de corpore
nullū pñ secum tulerit: z de
terferit oē sordidum. Si nō di

cis durus est hic sermo: nō pos
sum mundū spernere: z carnez
meam odio habere. **D**ic mihi
vbi sunt amatores mundi q; an
pauci ipa nobiscū erant? nihil
ex eis remāsit nisi cineres z ver
mes. **A**ttēde diligenter qd sunt
vel qd fuerūt hoies fuerūt sicut
tu comederūt: biberūt: riserunt:
duxerūt i bonis dies suos: z in
puncto ad iserna descēderūt: **H**
caro eoz v̄mib; z illic aīe igni
bus deputant: donec rursus ise
lici collegio colligati sempiter
nis iuoluant incēdijs: qui socij
fuerunt i vitijs. **E**na nāq; pena
implicat: quos vnus amor i cri
mine ligat. **Q**uid p̄sunt illis ina
nis gloria: breuis leticia: mundi
potentia carnis voluptas: false
diuitie: magna familia: z mala
cōcupiscentia. **U**bi risus: vbi io
cus: vbi tactātia: vbi arrogātia:
de tanta leticia quanta tristitia:
post tantā illam voluptatē: tā gra
uis miseria: de illa exultatione
ecceiderūt in magnā miserā: in
grandem ruinā z i magna tor
menta. **Q**uicqd illis accidit tibi
accidere potest: q; hō es. **H**ō de
humo: limus de limo: de terra
es: de terra vuitis: z i terram re

Sancti Bernardi

herteris: qm̄ venerit dies illa vltima: q̄ subito veniet: forsitā hodie erit. Certū ē qd̄ morieris: s̄ incertū qm̄: aut quō: aut vbi qm̄ mors vbiq; te expectat. Tu quoq; si sapiēs fueris vbiq; eā expectabis: si carnē seq̄ris punieris i carne: si i carne delectaris: cruciaberis i carne: si curiosas vestes regis: pro ornatu vestitū subter te sternet tinea: et opimētū tuū erunt vmes. Iusticia dei aliud iudicat nō pōt: nisi qd̄ merent opa nra. Qui eni plus diligit mūdū q̄ deū: seculū q̄ claustrū: gulā q̄ abstinentiā: luxuriā q̄ castitatē: sequitur diabolū: et ibit cū eo in suppliciū eternū. Quis putas tūc meror: erit: in q̄s luctus: que tristitia: cū sepabunt iusti a cōsortio iustoz: et a visione dei: et tradent in potestātē demonū: et ibunt cū ipsis in ignē eternū: ibiq; semp erūt sine fine i luctu: et gemitu: procul q̄ppe a brā paradisi p̄ria exules cruciabunt in gehēna ppetua: nunquā lucē visuri: nunquā refrigeriū adepturi. S; per millia millium annoz in inferno cruciadi: nec inde vnquā liberādi: vt nec q̄ torquet aliquā fatigent: nec

qui torquentur aliquādo moriantur. Sic enim ignis ibi cōsumitur: vt semper reseruet: sic tormenta aguntur: vt semp renouentur: iuxta vero qualitātē culpe penā sustinebit vnusq; q̄ gehēne: et similis culpe rei suis similibus iungent cruciandi. Nichil aliud ibi audiet nisi fletus: ac plāctus gemit⁹: et vlulatus meror: atq; stridores dentū. Nichilq; ibi videt nisi vermes: et laruales facies toroz: atq; teterrima monstra demonioz. Vermes crudeles mordebūt intima cordis: hic dolor inde pauor: gemit⁹ stupor: et timor horrens. Ardebūtq; miferi i igne eterno i eternū: et vltra i carne cruciabunt per ignē i spiritu p cōscientie vermē: ibi erit dolor intollerabilis. Timor horribilis: fetor incomparabilis: mors aie: et corporis sine spe venite: et misericordie. Sic tñ morientur: vt semp viuāt: et sic viuēt: vt semp moriant. Ita aia peccatoris aut i inferno p peccatis cruciatur: aut puerfa a peccatis in paradiso p bonis meritis collocat. Nūc ergo alterz e duobus eligamus: aut semp cruciari cū ipso: aut semp letari cum san.

Meditationes

ens. Bonum siquidem: et malum
vita: et mors ante nos sunt posi-
ta: ut ad quod voluerimus: ma-
num extendamus. Sicut tormen-
ta non terrent nos saltem inui-
tent premia.

De premio patrie celestis.

Capitulum. iij.

Premius
est videre deum:
vivere cum deo:
vivere de deo:
esse cum deo: esse in deo: qui erit
oia in oibus: hunc deum qui est
summum bonum: et ubi est summum
bonum: ibi est summa felicitas: sum-
ma iucunditas: vera libertas: per-
fecta charitas: et secunda eterni-
tas: ibi est vera letitia: plena sci-
entia: ois pulchritudo: et ois bri-
tudo. Est ibi pax: pietas: boni-
tas: lux: virtus: honestas: gau-
dia: letitie dulcedo: vita perennis
gloria: laus: requies: amor: et co-
cordia dulcis. Sic cum deo homo
beatus erit in cuius presciantia perenni-
tuentum non fuerit videbit deum
ad voluntatem: habebit ad volu-
ptatem: fruetur ad iucunditatem
in eternitate vigebit: in veritate
fulgebit: in bonitate gaudebit:

fic habebit permanendi eternitates
sic cognoscendi felicitates: et re-
quiescendi felicitatem. Cuius si-
quidem erit illius sancte civitatis: cuius
ius angeli civis sunt deus pater
templum: filius eius splendor: spi-
ritus sanctus charitas: o civitas
celestis mansio secunda: patria ser-
tilis: et ampla totum continens quod
delectat populum sine murmu-
re: incolae quieti: homines nullam in-
digentiam habentes. Quam glorio-
sa dicta sunt de te civitas dei: si-
cut letantium omnium habitatio est in
omnes letantur in letitia: et exulta-
tione: omnes delectantur de deo: cuius
ius aspectus pulcher: facies de-
cora eloquium dulce delectabilis
est ad videndum: suavis ad biden-
dum: dulcis ad prouidendum: ipse per
se placet: et per se sufficit ad meri-
tum: et sufficit ad premium: nec ex-
tra illum quicquam querit: quia totum
in illo inuenitur: quicquid deside-
ras: si libet eum aspiceris: si hunc
si in illo delectari: et in illo per-
frui: in illo clarificas intellectus:
et purificas affectum ad cognoscen-
dam: et diligendam veritatem. Et hoc
est totum bonum hominis nosse. scilicet et ama-
re creatorem suum. Que ergo nos
angit vesania vitiorum sive ab

Sancti Bernardi

Antihū: huius mūdi sequi naufragiū: vite labentis pati info: tuniū: Impie tyrannidē ferre dñiū: et nō magis puolare ad scōꝝ felicitatē: ad angelōꝝ societate: ad solēnitatē supne letitie: et ad iucūditatē ptemplatiue vite ut possimus intrare in potētiā dñi: et videre supabūdātes diuitias illas bonitatē eius: ubi vacabimus: et videbim⁹ q̄z dulcis est dñs: et q̄z magna multitudine dulcedis eius. Videbimus glie decorē: sanctorū splēdōꝝ: et regie p̄tatis honorez: cognoscam⁹ p̄ris potētiā: filij sapiētiā: sp̄s sci benignissimā clemētiā: et ita inhabitemus notitiā illius sūme trinitatē: nūc corp⁹ rap corp⁹ videm⁹: imagines ēt corp⁹ spū cernim⁹: tunc vō ipaz veritatē puro mentis intuitu videbim⁹. o bñā visio videre deū in seipso: videre in nobis: et nos in eo felici iucūditate: et iucūda felicitate. Quicquid desiderabim⁹ totū habebimus nihil amplius desiderantes: et quicquid videbimus amabim⁹ ipso amore bñ: beati dulcedine amoris: et suauitate ptemplationis. Hec erit sūma illius contē

plationis: hec erit summa illius felicitatē: qm̄ intelligetur in suo puro esse sincera diuitias: cōp̄hendetur in eo icōmplensibilis trinitas. Patebunt archana diuinitatē: videbitur et amabit deus: et hec visio: et delectatio totū cor hoīs implens: et satians tota erit illius beatitudis consummatio. Una erit oīꝝ lingua: inuolatio indefesa: vnus affectus: amor eternus: parebit veritas: implebit charitas: et erit integra corporis: et aīe societas: fulgebit sicut sol humanitas glorificata. Quieta erit: et concors carnis et spūs sanitas: angelōꝝ: et hōminum vnū erit gaudiū: vnū colloquium: vnū puuium: non languēbit amor: nec liquefiet dilectio p̄ntibus oībus bonis: nulla erit dilatiōis afflictio: qm̄ bñfica diuine maiestatis p̄ntia oībus erunt oīa: et erit cōmuniō oīꝝ oīpotētia: sapiētia: pax: et iustitia: et itelligentia: non erit illa pace diuersitas liguarum: sed pacifica: et concors et cōcordia morum: et affectuū. In torēntē illius voluptatē nihil ultra appetet cumulata satietas: tāta erit felicitas. Ubi siquidem

Meditationes

erit cumulus felicitatis: supemi
 nens gloria: et supabundans lenicia
 S; ad hec qd idoneus: pfecto
 ver⁹ penitens: bonus obediens:
 amabilis soci⁹: fidelis suus. Ve
 rus penitens: semp i labore et do
 lore: dolet de pteritis: laborat p
 futuris cauendis. Vera sigde pe
 nitentia e sine ipis iter missioe de
 peccatis dolere. Sic plagit co
 missa vt committat plagenda: irri
 for naq; e: et no ver⁹ penitens: q
 adhuc agit: qd peniteat. Si er
 go vis ver⁹ penitens esse cessa a
 pcto. et noli ampli⁹ peccare qm
 inanis e pnia: qua sequens coing
 nat culpa. Bon⁹ obediens dat su
 um velle: et suus nolle: vt possit
 dicere: paratu cor meum de⁹: pa
 ratu cor meum. Paratu qdcunq;
 pceptis facere: paratu ad nutum
 nutu cui⁹ obedire: paratu tibi va
 care: pximis ministrare: meipm
 custodire: et i celestiu⁹ pteplatoe
 regescere. Amabilis soci⁹ oib⁹
 e officiosus: et nulli onerosus: de
 uot⁹ ad deum benign⁹ ad pximu
 sobri⁹ ad mudu: dñi hu⁹: pximi
 soci⁹: mundi dñs. Supiora h; ad
 gaudiu: eqlia ad pfortiu: inferiora
 ad seruitiu: nulli e onerosus: sed
 inferiora redigit ad vtilitate me

diu: et ad honore supioru supe
 riora sequens: inferiora trahens: ab
 illis possessus: ista possidens: fide
 lis suus e i pteplatione dei: et
 custodia sui. Custodie te intelli
 ges te nuq; posse sufficere ad te
 custodiendu tua idustria: diuina;
 iploa clemetia: itaq; ad ptepla
 da i te creatoris tui volutate bo
 na: et bnplacente: itaq; pfecta: an
 gelica exora tutelam: patrociniu⁹
 oium cu xpo regnatu sup te ro
 ga: curre p singulos: supplica sin
 gulis: et simul oib⁹ clama et dic
 mihi emini mei: mihi emini mei sal
 te vos amici mei: recipite fugiti
 uum vestru s; fratru elis: s; p sangui
 ne i sanguie redemptoris. En pau
 per stat ad hostiu clamat: et pul
 sat: apite pulsati: et pducite cu vl
 q; ad regem vt pstrat⁹ coram eo iu
 dicem ei oes misias: et oes necessi
 tates: q; patior. Ad extremu vo
 plato tuo cor tuu cum oi igenio
 psigna nullu i eo remaneat pec
 catu: qd no pura pfectioe steat.
 Iesu xpi et sup cor tuu sic signa
 culu pone. Cu. n. xps cordis ho
 stiū custodit: et e cordis hostiar⁹
 vt p illu igrediatur: et egrediant
 oes familie cordis psequeter ad
 sunt milia miliu angeloz ad for

Sancti Bernardi

res exteriorū sensuū excubantiū
nec audet alienigena irrumpere
terribiles illas acies ppter ho-
stiarū reuerentiā: ⁊ angelorū cu-
stodiam.

Quō hō d; se exaiare. L. v.

Integritas

tuā curiosus ex-
plorator vitā tuā
in quotidiana dis-
cussione examina. Attēde dilige-
ter quantū p̄ficiās: vel quantū
deficiās: q̄lis sis ī morib; ⁊ q̄lis
ī affectib;: q̄ silis sis deo: vel q̄
dissimilis: quā p̄pe: vel quā lōge
nō locoꝝ iteruallis: s; moꝝ affe-
ctibus. Stude cognoscere te: q;
multo melio: ⁊ laudabilior es si
te cognoscis q̄ si te neglecto co-
gnoscereā cursum siderū vires
herbarū: cōplexiōes hoīum na-
turas aīaliū ⁊ haberes oīū; ce-
lestiū ⁊ terrestriū sciam. Red-
de ergo te tibi ⁊ si nō semp: vel
sepe: saltē iterdū. Rege tuos af-
fectus: dirige act;: conige gres-
sus: i te nihil remaneat ī discipli-
natū: pone oēs trāsgressiōes tu-
as añ oculos tuos. Statue te añ
te tan q̄ añ aliū: ⁊ sic te metipm
plāge. Dolore iniquitates: ⁊ pecca-

ta: q̄b; deū offendisti: i dica ei mi-
serias tuas: oñde illi malicias ad-
uersarioꝝ tuoꝝ. Cūq; corā eo ī
lachrymis te maceraueris p̄cor-
ter: vt memor sis mei. Ego. n. ex
quo cognoui te ī xp̄o diligo te: ⁊
illuc mentionē tui d̄fero: vbi ⁊ il-
licita cogitatio suppliciu; ⁊ ho-
nesta p̄mer et p̄miū; Ad altare
nāq; dī cū p̄cōr sto. s; sacerdos
tui me comitat memoria. Tu vō
mibi vicē reddes: si me amaue-
ris: ⁊ oꝝonū tuarū p̄cipem fece-
ris: ibi recordatōe tecū esse p̄ns
d̄sidero: vbi p̄ te: ⁊ tuis familia-
rib; duotas p̄ces corā deo sun-
dis: nec mireris si dixi p̄ns: qm̄
si me amas: iō amas: q; imago
dei sum: ita tibi p̄sens sum: vt tu
ipse tibi. Quicqd̄ enī tu es sub-
stācialiter: hoc ego sum. Imago
enī dei est oīs aīa rōnalis: p̄ns
de q; in se imaginē dei querit: tā-
p̄mū q̄ se querit. Et q; illas in
se querendo iuenerit: in oī hoīe
eas cognoscit. Visio enī aīe itel-
lect; est. Si ergo te vides: me vi-
des: q; nihil aliud sum q̄ tu: ⁊ si
deū diligis: me imaginē dei dili-
gis: ⁊ ego te diligēdo dei diligo
ī te. Et ita dū vnū q̄rim; ⁊ ad
vnū tēdim;: sp̄ iuicē p̄sentes su-

mus: sed in deo: in quo nos diligimus.

Quod homo debet esse in sensu psalmodie. Cap. vi.

Cum ad orandum: siue ad psallendum in ecclesiam intraueris fluctantium cogitationum tumultus exterius relinque: cura quoque exterio:um penitus oblitiscere: ut soli deo possis vacare. Fieri. n. non potest: ut aliquis cum deo loquatur: qui cum toto mundo est tacens fabulatur. Intende ergo illi: qui intendit tibi: audi illum loquentem tibi: ut ipse exaudiat te loquentes sibi: ut ita fiet si diuinis laudibus soluedis debita reuerentia: et sollicitudine assistas: super singulas verba diuine scripture diligenter attendas. Non quod ego ista faciam: que dico: sed quod facere vellem: et non fecisse penitet: et non facere piget. Tu vero: cui maior gratia concessa est votis et precibus piis aures domini ad te flecte lacrimis: et suspirijs: et pro tuis excessibus illum clementer exora: atque canticis

spūalibus in operibus suis illum lauda: et gloria. Nil enim magis supernis ciuibus spectare libet: nil regi summo iucundius exhibetur sicut ipse testatur. Sacrificium laudis honorificatio me. Quis felix esses: si spūalibus oculis seruet iteri posses: quo modo preueniunt principes coniuncti psallentibus in medio iuuentularum et tympanistrarum. Videre proculdubio quae cura: quoue tripudio iter sunt canticantibus: assistunt orantibus ad sunt meditantibus supersunt quoscentibus: providentibus: atque procurantibus praesunt. Diligunt quidem suos concives superne potestates. Et pro his qui hereditatem capiunt salutis solliciti congaudent: et confortant: instruunt: proregunt: providet quoque omnibus omnes. Ipsi enim desiderant aduentum nostrum: quoniam ipsi de nobis expectant civitatis suae ruinas restaurari. Diligenter querunt: et libenter audiunt bona de nobis: solliciti discurrunt medijs inter nos et deus nostros gemitus fideliter ad eum portantes ipsius gratiam nobis deuotissime portantes. Non de dignabuntur

Sancti Bernardi

dignabunt esse socij nostri qui iam facti sunt mistri nostri. Ex altare eos fecimus: quando conuersi sumus ad penitentias. Festinemus ergo de nobis eorum letitiam adimplere. Ne tibi qui cumq; es: qui desideras redire ad vomitum: reuerti ad lutum. Putasne placatos habebit eos in iudicio: quos tanto: et tam diu sperato priuare vis gaudio? Exultauerunt quando uenim⁹ ad religionem tanq; super his: quos ab ipsa inferni porta conerent reuocatos. Quid vero tunc erit: si ab ipsa ianua paradisi uiderint redire: et retro: subire eos: qui iam alterum pedem habent in celo? Nam si corda habemus inferius: sed corda sursum habeamus. Curramus ergo non passibus: compositis: sed affectibus: sed desideriis: sed suspirijs? quoniam non solum angeli: sed angelor⁹ creator: nos expectat. Expectat nos deus pater tanq; filios: et heredes: ut constituat nos super omnia bona sua: expectat nos deus filius tanqua; fratres: et coheredes: ut fructum sue natiuitatis et precij sui sanguinis deo pa-

tri offerat. Expectat nos spiritus sanctus. Ipse siquidem est bonitas: et benignitas: in qua ab eterno predestinati sumus: nec dubium quin predestinationem suam adimpleri uelit. Ergo quia ois celestis curia expectat nos: et desiderat: desideremus eam quanto possumus desiderio. Cum magna namq; confusione: et rubore ad illam ueniet: quisquis uidere eam uehementer non desiderat. Quicumq; uero iugi oratione: et assidua cogitatione in illa conuersatur: et securus hinc egreditur: et cum magna letitia recipietur in illa. Ubicumq; ergo fueris: infra te metipsum ora. Si longe fueris ab oratorio: noli querere locum: quoniam tu ipse locus es: si fueris in lecto: aut in alto loco: ora: et ubi est templum frequenter orandum: et flexo corpore mens est erigenda ad deum. Sicut. n. nullum est momentum quo homo non uiatur: uel fruatur dei bonitate: et misericordia: sic nullum debet esse momentum: quo cum presentem non habeat in memoria. Sed dices ego quotidie oro: et orationis mee nullu

Meditationes

fructum video: sed sicut accedo ad illam: sic et redeo: nemo mihi respondet: nemo loquitur: nemo quippiam donat: sed in casum laborasse video: sic loquitur humana stultitia: non attendens quid inde veritas promittant dicens. Amen dico vobis: quicquid orantes petitis credite: quia accipietis: et fiet vobis: noli ergo vilipendere orationem tuam: quoniam ille ad quem oras: non vilipendit eam: sed antequam egrediatur de ore tuo: ipse scribi eas iubet in libro suo. Et unum e duobus indubitanter sperare debemus: quoniam aut dabit nobis quod petimus: aut quod videt esse vitiosum. Cogita igitur de deo: quicquid deterius valet: de te vero et de illo amplius credere debes quam cogitare potes. Omne tempus in quo de deo non cogitas hoc te computes perdidisse. Omnis siquidem res aliena est a nobis: tempus autem tantum nostrum est. Naca ergo deo: et ubicumque fueris ibi totus esto. Noli te rebus tradere: sed commendare. Quocumque loco consistis: cogitationes tuas iacta in deum: et aliquid salutare in animo tuo versa. Omnis siquidem locus ad meditandum congruus est. Tota ergo facultate animus colligens libere tecum habita: et in latitudine cordis tui deambulans: ibidem cenaculum gratie stratum christo exhibe. Absens namque sapientis semper est apud deum. Illum semper ante oculos habere debemus: per quem sumus: vivimus: et sapimus: ipsi namque: ut essemus: habemus auctorem: ipsum autem: ut sapientes simus: debemus habere doctorem: et ut beati simus: interne suavitatis largiorem. Et in hoc imaginem eius: hoc est illius summe trinitatis in nobis cognoscimus: nam sicut ille est: et sapiens est: et bonus est: sic et nos pro modulo nostro: et sumus: et nos esse scimus: et idem esse: et nosse diligimus. Utere igitur tempore velut dei templo: propter illud quod in te est simile deo: bono: siquidem deo sumus est: illum venerari et imitari. Imitari si potius es. Templum enim sanctum est deo mens pia: et altare optimum cor eius: venerari si misericors es: sicut ipse omnibus mi-

Sancti Bernardi

fericors est. Hostia siquidem ac
ceptabilis est deo: facere bonus
omnibus pro deo: fac omnia si
cut filius dei: ut dignus sis eo:
qui te dignatus est filium voca
re. In omnibus vero que agis
deum esse presentem cognosce:
caue ergo ne in eo quod male de
lectat: vel visio tua: vel cogita
tio tua remouetur: nec dicas: ne
quod facias quod non habet: etiam si li
bet: nec aliquo facto vel signo
deum offendas: qui ubique presens
cernit quicquid facis. Magna
custodia tibi necessaria est: quo
nia omnia agis ante oculos tu
chis cuncta cernentis. Cum il
lo tamen es securus: si talem te
preparaueris: ut tecum adesse
dignetur. Si tecum non est per
gratiam: adest tamen per vindi
ctam. Sed ve tibi si ita tecum est
Immo ve tibi si ita tecum non
adest. Illi namque irascitur deus:
quem peccantem non flagellat:
nam quem flagellando: non emen
dat: in futuro damnat.

CADORSIS consideratio.

Capitulum. vij.

Ertum est

quoniam ubique minatur

tibi: diabolus insidiatur ut rapi
at animam tuam quando egre
dies de corpore: tu vero noli time
re quoniam deus: qui in te habitat: si
tamen in te habitat: eripiet te a mor
te: et a demone. Fidelis. n. socius
est: nec deserit spantes in se: nisi
ipse prior: deseratur. Deserit au
tem cum cor per prauas: et inutiles
cogitationes vaga mente discurs
rit. Accurro omni sollicitudine: et cu
stodia istud custodire et tenere
debes: ut in illo deus requiesce
re possit. In omni namque creatu
ra: que sub sole mundi vanitati
bus occupat nihil humano cor
de sublimus: nihil nobilitus: ni
hil deo similis reperit. Quia
propter nihil aliud querit a te nisi
cor tuum. Adhuc ergo illud per
puram professionem: et assiduam oro
nem: ut mundo corde deus videre
possis per puram dei circumspectio
nem. In omni loco esto ei subiectus:
et intus: componere mores tuos:
ut sibi te placat: dilige omnes ho
mines: et omnibus te amabilem exhi
be: ut sis pacificus: et dei filius.
Sic eris bonus monachus: et sanctus
humilis: et rectus: et cuius talis fue
ris: memento mei. Se mihi: quod
illa dico: et ista non facio: et si fa

Meditationes

cio aliquādiu non perseuero .
Ista habeo in memoria : ⁊ non
seruo in vita : habeo in sermo-
nibus : ⁊ non moribus . Regem
in corde : ⁊ in ore tota die rumi-
no : ⁊ contraria legi ago : le-
go de religione in ea : ⁊ plus di-
ligo lectionem : q̄ orationes : ve-
rum tamē nil aliud me docet di-
uina scriptura nisi religionem
amare : veritatem seruare : cha-
ritatem habere . Ego autem mi-
ser : ⁊ miserabilis citius curro
ad lectionem : q̄ ad orationem
libentius volo legere : q̄ missas
auscultare . Expectat me aliquis
volens de necessitate sua mihi
loqui : ego vero librum aliquem
accipio : quem ille vel ille velle
habere : lego in eo ⁊ legendo a-
mitto fructus charitatis : pieta-
tis affectus compunctionis fle-
tus : missarum vtilitatem : ⁊ cele-
stium contemplationem . Nil ta-
men in hac vita dulcius senti-
tur : mihi lauidius sumis : nil ita
mentem ab amore mundi sepa-
rat : nil sic animum contra tem-
ptationes roborat : nil homines
ita excitat : ⁊ adiuuat ad omne
opus bonum : ⁊ ad omnem la-
borem : q̄ gr̄a contemplatio .

Qualiter homo debeat in-
tente orare . Cap. viij.

Transferere

mei deus : quoni-
am ibi plus pecc-
co : vbi peccata
mea emendare debeo . In mo-
nasterio nanq̄ sepe dum oro :
non attendo quod dico : oro qui-
dem ore : sed mente foris vagan-
te orationis fructu prius : cor-
pore sum interius : sed corde ex-
terius : ⁊ ideo perdo quod dico
parum enim prodest sola voce
cantare : sine cordis intentione .
Propterea magna peruersitas
imo magna insania est quando
cum domino maiestatis loqui i
oratione presumimus : ⁊ insen-
sati mentes auertimus : ⁊ nescio
ad quas ineptias conuertimus
cor . Magna quoq̄ insania : et
grauiter vindicanda : cum vili-
simus puluis : loquentem ad se
audire dedignatur creatorē vni-
uersitatis . Ineffabilis vero est
dignatio diuine bonitatis : que
quotidie conspicit nos infeli-
ces : aures auertentes : obduran-
tes corda : ⁊ nihilominus clamat
ad nos dicens . Reddite preua-

Sancti Bernardi

ricatores ad cor vacare: et vide
te quoniam ego sum deus. Lo
quitur mihi deus in psalmo: et
ego illi: nec tamen cum psalmus
dico attendo cuius psalmus sit.
Iccirco magnam iniuriam deo
facio: cum illum precor: ut meas
preces exaudiat: quā qui sun
do non audio. Sepe precor: illum:
ut mihi intendat: ego vero nec
mihi: nec illi intendo: sed quod
deterius est imunda: et inutilia
in corde versando: fetorem hor
ribilem eius aspectibus ingero.
De instabilitate cordis hu
mani. Capitulum. ix.

Nihil est

in me corde meo
fugatius: quod quo
tiens me deserit:
et per pravas cogitationes des
fluit: totiens deum offendit: cor
meum est: cor: vanum: vagum: et
instabile: dum suo ducitur arbi
trio: et diuino caret consilio: in
seipso non potest consistere: sed om
ni mobili mobilius per infinita
distrahitur: et ac atque illac per in
numera discurrit: et dum per di
uersa requiem querit: non inue
nit: sed in labore miserac reque

vacuum manet: sibi non concor
dat: a se dissonat: a se resilit: vo
luntates alternat: consilia mutat
edificat noua: destruit vetera:
destructa reedificat: eadem ite
rum atque iterum: alio et alio modo
mutat: et ordinat: quod vult et non
vult: et nunquam in eodem statu per
manet. Sicut enim molendinum
velociter voluit: et nihil respuit
sed quicquid imponitur molit:
si autem nihil apponitur seipsum con
sumit: sic cor meum instabile se
per est in motu: et nunquam requies
cit. Sed siue dormiam: siue vi
gilem: somniat: et cogitat quicquid
ei occurrit. Et sicut molendinum
arena si imponatur extermiat:
pax inquinat: palea occupat: sic
cor meum cogitatio amara tur
bat imunda maculat: vana in
quietat: et fatigat: ita cor meum
dum futurum non curat gaudi
um: nec diuinum querit auxili
um: ab amore celestium elongatur:
et in amore terrestrium occupa
tur. Cumque elabatur ab illis et in
uoluitur in istis: vanitas illud re
cipit: curiositas deducit: cupidi
tas allicit: voluptas se ducit: lux
uria polluit: torquet inuidia: tur
bat iracundia: cruciat tristitia:

Meditationes

sicq; miseris casibus submergi
 tur omnib⁹ vitijs: quonia vnus
 deum: qui eū sustinere poterat
 dimisit: per multa dispergitur ⁊
 huc illucq; querit: vbi requies
 cere possit: ⁊ nihil inuenit: quod
 ei sufficiat: donec ad ipsum re
 deat. A cogitatione in cogitatio
 nem ducitur: ⁊ per varias oc
 cupationes: ⁊ affectiones va
 riat: vt saltem varietate ipsa
 rum rerum impleatur: quarum
 qualitate faciri non potest: sic
 labitur cordis miseria: subtra
 eta diuina gratia: cumq; ad se
 vertitur: ⁊ discutit quod cogita
 uit: nil reperit: q; non opus fuit
 sed impo:rtuna cogitatio: que cō
 ponit multa de nihilo: sic deni
 q; decipit imaginatio quasi de
 monium illusio: impat mibi de⁹
 vt prebeam illi cor meum: ⁊ q;
 imperanti deo non sum obedi
 ens: ⁊ subditus: mibi sum rebel
 lis: ⁊ contrarius: vnde mibi sub
 iugari non potero donec illi nō
 fuero subiectus mibiq; seruias
 nolens: qui ei nolo seruire vo
 lens: iccirco plura machinatur
 cor meum vno momēto: q̄ om
 nes homines perficere possent
 vno anno: cum deo non su; vni

tus: ⁊ iō cū meipō sum diuisus.
 Cū illo nō vniri nō possus nisi
 p charitate; nec subijci nisi per
 humilitate: nec vere humilis eē
 nisi p veritatem. Expediit ergo
 vt in vitate me discutiam: ⁊ co
 gnoscā q̄ vilis: q̄ fragilis: ⁊
 q̄ labilis su;. Beia cū oēs mi
 serias meas cognouero: necesse
 est vt illi inhereā: p que sum:
 sine quo nihil sum: ⁊ nihil face
 re possus. Et q; a deo peccar. do
 recessi: nisi p verā p̄fessionē ad
 illū redire nō possus. Fateri er
 go o; qd̄ faciendū est q; nunq;
 eo modo: aut ea intentione: qua
 peccaui p̄cā p̄fessus sum: oīum
 recordatus su;: aut ppter vetus
 tate;: aut ppter multitudinem.
 Si aut p̄fessus su; ppter turpi
 tudines: p̄fessionē et̄ meā diui
 si: vt diuersis sacerdotibus di
 uersa manifestare; ⁊ ita venia
 carui: ad quā p partes puenire
 putant. Execrāda nāq; fictio ē
 p̄cā diuidere: ⁊ sufficere ut
 raderem: nō intrinsecus eradicare.
 Nō. n. vtilis ē p̄fessio nisi i ois
 vitate: ⁊ cordis puritate: vt tres
 sint: q; testimoniū nobis dicāt. in
 celo: pater: ⁊ filius: ⁊ sp̄s s̄c̄t̄.
 Alidam⁹ testes sacer dotes cor

di nostro: et omni: ut in ore duorum
vel trium testium stet omne verbum: sed
dicis sufficit mihi soli deo confite-
ri: quod sacerdos sine eo a peccatis
me absolueret non potest. Ad quod
non ego sed beatus Jacobus respon-
det dicens. Confitemini alterutrum
peccata vestra. Conueniens namque est:
ut nos qui peccando deo contuma-
ces fuimus: penitendo supplices
sacerdotibus: et ministris eius simus
et homo qui ad gratiam seruandam me-
diatore non eguit: iam eam recupera-
re non nisi per mediatorem hominem
possit. Veniat ergo: et suspiret
et anxius pro peccato timeat: et ex-
ulescat: sollicitus discurrat: auxi-
liatores: et intercessores querat: pro-
sternat se humiliter homini: qui hu-
militer astarte noluit creatori.
Nam et hoc saluberrimum est: ut homo
corde peniteat: et ore delictum suum
confiteatur: quatenus deus qui pro-
pitius adest pro gratia: cor pro peccatis
compungat. Deinde adsit: ut confi-
tenti peccatorum veniam tribuat. Quod
si forte peccator vere peniteat: sed
intercurrente articulo necessitatis
ad confessionem peruenire non possit:
confidenter credere debemus:
quod sumus sacerdos complet in eo
quod mortalis non potuit. Et iam

apud deum factum constat: quod homo
quidem vere voluit: sed non valuit
adimplere: quod confessionem non
contemptus exclusit: sed impedi-
uit necessitas.

De peccato non excusando.
Capitulum. 7.

In capitu-

lo, ubi peccata mea
emendare debui
peccatis peccata
addidi. Cum de illis accusatus fui
aut aliquo modo excusavi: aut
ex toto negavi: aut quod deterius
est defendi et impatienter rursus: cuius
nullum sit peccatum: a quo non sum pro-
minatus: aut proaminari non pos-
sum. Iustum est ergo: ut omni occasione
remota emendationem promittas
unde cumque aut a quocumque accu-
ser: quatenus sic liberari valeas
a peccato perpetrato: vel perpetrando.

Quam sit malum alios non
corrigere. Capitulum. xj.

Altitudi-

nem iniquitatum
mearum experire
scens aliorum trans-
gressiones reprehendere timui
et ideo mortis auctor extitit: quod vi-

Meditationes

rus quod clamando expellere po-
 tui non expulsi: indignatus sum ad-
 uersus alios: quod me de virginis meis
 reprehendebat: et quos amare de-
 bui: odiui: illa que mihi nocebant
 vel displicebant desideravi: ut
 non essent. Sciebam tamen quod in na-
 tura sui erat bona: et a bono fa-
 ctore facta: sed ideo mihi nocebant
 quod malum erat: et male illis utebar.
 Nihil enim mihi contrarium est ni-
 si ego ipse: mecum est quicquid mihi
 nocere potest: et ego ipse mihi
 sarcina sum. Optavi etiam: ut
 deus peccata mea nesciret: aut
 punire nolleret: aut non posset: et
 ita volui deum esse insipientem.
 iniustum: et impotentem: quod si esset:
 deus non esset: non est superbia super
 superbiam meam: propterea longe
 a salute mea verba delictorum
 meorum. Suspecta est siquidem deo
 superbia et odiosa: nec fieri potest
 ut cum eo in gratia reuertatur. Si
 uer sum utriusque hospitium: nec in
 eodem cohabitare auro: quibus non
 licuit cohabitare in celo. In ce-
 lo nata est: sed velut inemor: qua-
 via inde cecidit: illuc postea re-
 dire non potuit. Cum autem pluuia
 vel nimio frigore: aut calore tur-
 batus fui: contra deum inique mur-

muravi. **D**ia namque que ad usum
 vite accepimus: ad usum culpe
 conuertimus: quapropter iustus
 est: ut qui in cunctis peccauimus:
 in cunctis feriamur. **U**sepe ad
 sacrum mysterium vocem meam
 fregi: ut dulcius cantare: magis
 delectabar in vocis modulatione:
 quam in cordis compunctione.
Deus vero: cui non abscondit
 quicquid illicitum perpetratur: non
 querit vocis lenitatem: sed cordis
 puritatem: nam dum cantor mul-
 cet populum vocibus: deum ir-
 ritat prauis moribus licentiam lo-
 quendi: vel aliquid faciendi sepe
 nimia importunitate: vel cal-
 liditate a prelatibus meis extorsit:
 non attendens miser quam ille se de-
 cipit qui occulte vel aperte fatagit
 ut hoc ei pater spiritualis iniungat:
 quod ipse desiderat. **A**lcum: vel
 cultellum: vel aliquid vile multoties
 nimium desideravi: nec confessus
 sum: quod peccatum non extimabam
 propter rei utilitatem. **A**erum tamen
 non multum distat quecumque substancia
 vilis: vel preciosa regraf: dum
 equaliter sit corruptus affectus
 non enim cultellus in vitium est:
 sed cultelli appetitus: neque aurum
 in vitium est sed auri cupiditas.

Sancti Bernardi

In labore non laboravi quantum debui: et quantum potui. In silentio etiam fui otiosus: quod est maximum peccatum. In silentio namque nemo sic debet esse otiosus: ut in eodem silentio utilitatem non cogitet proximi: nec sic actuosus ut contemplationem non requirat dei: parum enim proficit: qui alteri: cum potest non prodest. De vitijs me iactavi putans esse insignis virtutis: ubi erat lapsus criminis. De virtutibus etiam vitia feci. Iusticia namque dum suum modum excedit crudelitatis vitium gignit. Et nimia pietas dissolutionem discipline paravit: sic se sepe vitium est: quod virtus putatur. Sicut remissa segnicies mansuetudo creditur: et pigritie vitium quietis virtutem imitat. Finxi me esse quod non eram: dixi me vel le quod nolebam: vel nolle quod volebam aliud ore dicebam: et aliud corde volebam: et ita sub ovina pelle vulpinam conscientiam consueuabam. Vulpina plane conscientia est tepida puerlatio: et aialis cogitatio: ficta confessio: breuis: et rara compunctio: obediencia sine deuotione: oratio sine intentione: lectio sine edificatione: sermo si

ne circumspectioe. Quae dura mihi sunt ista que loquor: quam me ipsum loquendo seruo. Et utinam quod me peccatorem non nego: sed peccatum meum cognosco erit fortasse apud deum pius iudicem ipsa cognitio culpe impenetratio venie: dicam ergo: dicam miseriam meam: si forte sua pietas mouerit illum: dicam peccatum meum: quam noticia peccati initium est salutis. Magnam porro coronam: et vestem rotundam: regulam seruo iuniorum: statutis psalto horis: sed cor meum longe est a deo meo. Exteriolem superficiem iuuenam salua mihi omnia arbitror: non sentiens vermem interiolem: qui interiora corrodit: unde osce: comederunt alieni robur meum: et ignoravi: et ideo totus pinguis in ea: que foris sunt: et ignarus interiorum meorum: sicut aqua effusus sum: et ad nihilum redactus sum: preteritorum obliuiscens: presentium negligens: futura non prouidens: ingratus sum ad beneficia: prius ad mala: et tardus ad bona.

Quomodo se deus unusquisque considerare.

Capitulum.

xxj.

Meditationes

S me nō
inspicio nescio me
ipsum: si autem
me inspicio tole
rare me non possum: quia tan
ta inuenio in me: que digna sunt
reprehensione: et confusione: et
quāto me subtilius: et sepius di
scutio: tanto plures abhominā
tiones in angulis cordis mei in
uenio. Ex quo nāq; peccare ce
pi: nunq; vnum diem sine pec
cato transire potui: nec adhuc
peccare cesso: sed de die in die
peccata peccatis addo: et ea pre
oculis habeo: nec gemo: erube
scenda video: nec crubescō: do
lenda intueor: nec doleo: quod ē
mortis signum: et damnationis
iudicium. **A**d membrum enim qđ
dolorem non sentit: mortuum ē:
et mortuus insensibilis ē incurā
bilis. **L**euis sum: et dissolutus:
nec me corripo: sed ad peccata:
que confessus sum quotidie re
deo: nec caneo foueam: in quā
vel ego cecidi: vel alium cadere
vidi. **C**unq; plorare: et orare de
berem pro malis que feci: et pro
bonis que neglexi: pro hoc dolo
versum est mihi in contrarium.

Iam tepui: et frigui a seruiore
orationis: et iam sine sensu frigi
dus remansi: et ideo flere me
ipsum non possum: quoniam
gratia lachrymarum recessit a
me.

De presentia p̄sciētie vbiq;
Capitulum. xij.

Peccata
mea celare non
possum: quoniam
quocūq; uado scō
scientia mea mecum est: secum
portans quicquid in ea posui: si
ue bonum: siue malum: seruat vi
uo: restituet de functo depositus
quod seruandum accepit: si ma
le facio adest illa: si autem bene
facere video: et inde extollo:
adest illa: adest uiuo: sequit mor
tuum: vbiq; mihi confusio est in
separabilis pro qualitate deposti
ti. **S**ic sic in domo propria: et a
propria familia habeo accusato
res: testes: iudices: et tortores.
Accusat me cōscientia: testis est
memoria: ratio iudex: voluptas
carcer: timor: tortor: oblectamen
tum tormentū: quot nāq; fuerit
oblectamenta mala: tot erūt to
menta: uā inde punimur: unde

Sancti Bernardi

delectamur.

De tribus inimicis hominis.
Capitulum. xiiij.

Diuina

me dñe de me
qm̄ inimici mei
aiam meā circun-

dederunt: corpus. s. mundus: et
diabolus: a corpore fugere non
possum: nec ipm̄ a me fugare.

Circūferre illud necesse est: qm̄
alligatus est mihi: perimere nō
licet: sustentare cogor: et cū illud
impinguo: hostē meū aduersus
me nutrio. Si enī satis comede-
ro: et id robustū fuerit: sanitas et
fortitudo ei⁹ mihi aduersatur.

Adūsus nō circūcingit: et obfi-
det me vndiq; et per quāq; por-
tas: videl; per quinq; corporis
sensus. s. visum: auditum: gustū:
odoratū: et tactū: sagittis suis me
vulnerat: et mors intrat per fen-
stras meas in aiam meā. Respi-
cit oculus: et mentis sensus auer-
tit. Audit auris: et intentionē cor-
dis inflectit. Odoratus cogita-
tionem impedit: os loquitur: et fallit
p̄ tactū ardo: libidinis p̄ aliqua
parua occasione excitat: et nisi il-
lico respuatur subito totū corp⁹

occupat: vrit et incendit. primo
carnem modicum atillat: dein⁹
de delectatione turpi mentem
maculat: et ad extremū per con-
sensum prauitatis mentem sub-
iugat. Porro diabolus: que; vi-
dere non possum: et ideo minus
ab eo mihi cauere: tetendit ar-
cum suum: et in eo parauit: sagit-
tas suas: vt sagittet me: narrauit
contra me: vt absconderet la-
queos suos: et dixit. Quis vide-
bit eos? Laqueū posuit et auro:
et argento: et in omnibus quib⁹
abunimur: cū illis male delecta-
mur: et illaqueamur. Nec solus
laqueum posuit: sed et viscū. Ei
scus ē amor: possessionis: affe-
ctus cognationis: cupiditas ho-
noris: et carnis voluptas: quib⁹
anima inuisceatur: et irretitur: ne
pennis contēplationis per plas-
teas supne syon volare possit.
Sagitte diaboli sunt: ira: inuidia
luxuria: et cetera: quibus aia vul-
neratur. Et quis est ille: qui iacu-
la eius ignea extinguere possit?
Proh dolor: his telis supatur se-
pe aia fidelis. Nec mihi: q; vn-
diq; bella mihi video: vndiq;
tela volant: vndiq; tēptamenta:
vndiq; pericula: quocunq; me

Meditationes

certam nulla securitas est: et que
mulent: et que tristant: vel mole-
stant oia timeo: esuries: et refe-
ctio: somnus: et vigilie: labor: et
quies pugnant contra me. Non
minus suspectus est mihi iocus
quam ira: multos fidei iocando
scandalizavi. Nec minus spes-
ra vereor: quam aduersa: prospera
namque suauitate sua me incautum
me faciunt et decipiunt. Aduersa
vero quod aliquid amaritudinis ha-
bent velut potiones amare me
suspectum: et timidum faciunt. Ab-
scondito: quam quod in apertis: malus
namque quod nemo videt: nullus rep-
rehendit: et ubi non timeat reprehen-
so: securus accedit temptato: et fa-
cilis perpetratur iniquitas. Inimi-
cum utrobique bellum: utrobique
periculum: utrobique timendum.
Et sicut in hostili regione versan-
tibus hac illaque circumspectus
est: et ad omnem strepitum circūgen-
da est ceruix: sic caro suggerit mi-
hi mollia: mundus vana: diabo-
lus amara. Quia quotiens car-
nalis cogitatio mentem meam im-
portune pulsat de cibo: et potu:
de somno: de ceterisque similibus
ad carnis curam pertinentibus:

caro nihil loquitur. Cum de ambi-
tione seculi: de iactantia: de arro-
gantia cogitatio vana in corde ver-
satur: de mundo est. Quando autem
ad iram: et iracundiam: et amari-
tudinem animi prouoco: diabo-
lica suggestio est: cui non aliter
quam ipsi diabolo resistendum est:
nec aliter ab ea cauendum: quam
ab ipsa damnatione. Demoni
officium est suggestiones malas
ingerere: nostrum est illis non con-
sentire. Nam quotiens resisti-
mus: diabolum superamus: an-
gelos lenificamus: deum honori-
ficamus. Ipse enim nos hortatur
ut pugnemus: adiuuat ut vincamus.
Certantes in bello spectati:
deficientes subleuat: vincentes
coronat.

¶ Caro hominis unde sit et quid
pariat. Cap. xv.

Caro mea

est luto est: et ideo
lutosas: et volu-
ptuosas cohabi-
tationes ab illa habeo: vanas: et
curiosas a mundo: a diabolo ma-
las: et malitiosas. Isti tres inimi-
ci me impugnant: et persequuntur:
nunc quidem aperte: nunc vero

Sancti Bernardi

occulte: semper aut malitiose. Diabolus naq; plus confidit i adiutorio carnis: qm magis nocet domesticus hostis. Mala No ad subuersionem mea cum illo fedus inijt: xipote o peccato nata: t i peccato nutrita: vitio corrupta ab ipa origie: s multo amplius viciata praua consuetudine. Hinc est q tam accriter percipiscit aduersus spiritum: q assidue murmurat: t ipatiens e discipline: q illicita suggerit: nec roni obtemperat: nec inhibetur vlllo timore: huic accedit: hanc adiuvat: hac vititur tortuosus ille serpens hostis humani generis: cui nullu aliud est desideriu. nullum negocium: nullu studiū: nisi perdere aias nostras. Hic e qui iugiter malum machinatur argute loquitur: artificiose suggerit: callide decipit. Illicitos motus isuffiat: t venenatas cogitationes islamat mouet bella: nutrit odia: icitat gula: mouet libidinem: desideria carnis istigat: t peccati occasioes parat: t mille nocendi artibus corda hoiuz pulsare non cessat. Hinc est qui bacculo nostro nos cedit: t manus nostras proprio cingulo ligat:

vt caro que data est nobis i adiutorium: fiat nobis i ruina t scandalum. Grauis lucta: et graue periculum est aduersus domesticum hoste pugnare: maxime cum nos aduersus: t ille cuius: ille sua inhabitat regione nos exules sumus t peregrini: magnum quoq; discrimen e aduersus diabolice fraudis astutiam tam crebros: imo ptiuos sustinere conflictus: qz astutum fecit tam natura subtilis: qz longa exercitatio malicie huius.

Deprecatio pro seipso.

Capitulum. xvj.

Ekipe me

o inimicis meis deus meus t ab his qui oderunt me: qm confortati sunt sup me. Ego vero qui vsq; ad huc dies contra me vixi ia per tua gram mihi viuere icipiam: sic enim in hoc mundo viuere debem: vt cum corpus ceperit a vermib⁹ deuorari i sepulchro: anima letetur cum sanctis in celo. Illuc spiritus dirigendus est: quo est iturus: illuc festinare debem: vbi semp viuamus: t vbi mori am

Meditationes

plus non timeamus: si sic amamus istam labilem: & caducam vitam: vbi cum tanto labore vivimus: vbi comedendo: bibendo: dormiendo vix carnis necessitatibus satisfacimus: multo magis amare debemus vitam eternam: vbi nullum laborem sustinebimus: vbi summa semper iocunditas: summa felicitas: felix libertas: & felix beatitudo: vbi similes erunt homines angelis dei: & fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Quails putas tunc erit splendor animarum: quando solis splendor rem habebit lux corporum? An illa erit ibi tristitia: nulla angustia: nullus dolor: nullus timor: nullus ibi labor: nulla mors: sed perpetua sanitas semper ibi perseverat: non surgit ibi malitia: nec carnis miseria: nulla est ibi egritudo: nulla omnino necessitas: non est ibi fames non sitis: non frigus: non estus: non lassitudo: non ieiunij: nec vlla temptatio inimici: nec peccandi voluntas: nec delinquendi facultas: sed totum leticia: totum exultatio possidet homines quoque angelis sociati sine vlla carnis infirmitate

in perpetuum manebunt. Ibi erit iocunditas infinita: beatitudo sempiterna: in qua quod semel suscipitur semper tenetur: ibi est requies a laboribus: pax ab hostibus: amenitas sine novitate: securitas sine eternitate: suavitatis atque dulcedo dei visione. Et quis non illic habitare vehementer desideret: & propter pacem: & propter amenitatem: & propter eternitatem: & propter dei visionem? nullus est ibi peregrinus: sed quicumque illuc venire merebuntur securi in propria patria manebunt semper leti: & semper faciat de visione dei. Et quanto plus aliquis hic deo obediens fuerit: tanto amplius ab eo mercedem ibi recipiet: quantoque amplius deum amabit: tanto proprias videbit: que cernere cupit.

De breui vita hominis.

Capitulum.

xvij.

Dies ho-

minis sicut umbra super terram: & nulla est mora: &

tunc prope nihil est: cui stare videtur: cur ergo thesaurizat in terra homo: cum sine dilatione transeat: & illud quod colligitur

Sancti Bernardi

Et ipse qui colligit? Et tu homo quem fructum expectas in mundo cui fructus ruina est: cuius finis mors est? Utinam scireas: et intelligeres: ac nouissima prudenter prouideres. Scio quendam qui per annos plurimos tecum familiariter vixit: ad mensam tuam sedit cibum de manu tua sumpsit: in sinu tuo dormiuit: cum voluit tecum colloquium habuit: hic iure hereditario seruus tuus est: sed quia ab incunte etate delicate nutriti eum: et virge pepercisti primum effectus est: leuauit calcaneum suum super caput tuum: et te in seruitutem redegit: et tui crudeliter dominatur. Sed fortasse dices quis est hic? verum homo tuus qui conculcat spiritum tuum: qui pro nihilo habet terram desiderabilem: qui sola que carnis sunt sapit. Homo iste a natiuitate cecus est: et surdus: mutus inueteratus dierum malorum: rebellis virtuti et veritati: inimicus crucis christi: deridet innocentes: et simpliciter transeuntem: ambulat in magnis: et imirabilibus superbia se: arrogantia eius est plusquam fortitudo eius: nullus reueretur: dicit insipientia sua non est deus:

tabescit bonis: et malis pascitur alienis: in mundis cogitationibus pascitur: non fatigabitur in illis transgrediens usque ad finem: dissipat: et dissipat propterea sicut prodigus: cupit et rapit aliena sicut avarus: turpitudine et ignominiam congregat sibi simulans et callidus prouocat iram dei. Homo iste totus in peccatis natus est: et sic nutritus amicitia: filius mortis: vas ire in cotu melius: factus ad interitum. Qui cum talis sit enarrat iusticias dei: et assumit testamentum eius per os suum. Quid disciplinam: percutit dominum suum post dorsum suum cum videt furem currit cum eo? et cum adulteris portionem suam ponit. Aduersus filium matris sue ponit scandalum super te etiam thesaurizat iram in die ire: vult a te hereditatem tuam tollere: et desuper terram auferre: et tu tantam iniuriam non vindicas: sed dissimulas: nec ei verbum vnus loqueris nec vultum iratus ostendis: sed blandienti tibi arrides. Ludis cum illo: nescis quia ismael est: qui tecum ludit. Ludus iste non est puericie: nec simplicitatis: vel innocentie: sed illusio est anime: sed presertim

Meditationes

cutio sed mors. Jam te i foueas: quā fecit precipitauit: iam effeminatus es: ias iugo miserrime seruitutis pressus: sub pedibus ei⁹: misere et viliter scularis.

O miser et miserabilis homo: quis te liberabit de vinculo in proprij hui⁹. Exurgat deus et cadat armatus iste cadat et contemnatur inimicus idem temptator dei cultor sui: amicus mundi: seruus diaboli. Quid tibi videtur si recte sentis mecum: dices reus est mortis: crucifigatur. Noli ergo dissimulare: noli differre: noli parcere sed festinanter audacter instanter crucifige hominē istum. Sed cruce xpi in qua est salus: et vita ad que si ex corde clamaueris: crucifixus tuus audiet te benigne ridentis. Hodie mecum eris i paradiso. **O** xpi pietas o inopinata salus miseri. Quā gratuita est et pbata dilectio dei tam stupēda dulcedo: tam inopinata dignatio: tam iuicta mansuetudo: ut qui ad eum clamauerit exaudiat illū quā misericors est. **O** quāta est misericordia dei: quā ineffabilis mutatio dextere excelsi. **B**eri eras i tenebris hodie in splendo: e lucis: beri i ore

leonis: hodie in manu mediatoris: beri in porta inferni hodie delictis paradisi. Sed quid prosunt he littere admonitionis: nisi deleas de libro cōscientie tue litteras mortis. Quid prosunt hec scripta lecta et intellecta: nisi temetipm legas et itelligas. **B**at ergo operas interne lectioni: ut legas inspicias et cognoscas te ipsum: legas ut diligas deus: ut pugnes et vincas mundū et oēm inimicū: quatenus labor: cōuertatur in requiem: luctus in gaudium: et post tenebras huius vite videas ortum surgētis aurore. Videas etiā meridianum solem iusticie in quo sponsum cum sponsa pspiciens: vnum eundē quod dominum glorie: qui viuit et regnat per infinita secula.

Sints.

Epistola beati Bernardi

Epistola beati Bernardi ab
bans de perfectione vite.

S plene
vis assequi quod in
tendis: duo sunt
tibi necessaria.

Primus est ut subtrahas te ab
omnibus transitorijs: ut nihil de
eis cures: ac si non essent. Sec
cundum ut ita des te deo ut ni
hil dicas vel facias: nisi quod cre
dideris sibi firmiter placere.

Primum autem assequeris hoc
modo. Omnibus modis quibus
potes te vilificare: te nihil repu
tando esse: sed credas omnes ho
mines bonos esse et meliores te
magisque placere deo. Quacun
que audieris vel videris de reli
giosis et famosis personis: pu
ta bona intentione fieri: vel di
ci: et si contraria videantur. Nam
sepe humana suspicio fallitur.

Nulli displiceas. Nihil unquam
de te loquaris quod laudem im
portet: quantumcumque sit familia
ris ille cum quo loqueris: imo
plus labora: celare virtutes quam
vicia. De nullo prosus sinistre
loquaris quantumcumque sit ve

rum vel manifestum: nisi in con
fessione: et hoc ubi non poteris
aliter manifestare peccatum tuum.
Libentius accomoda aurem cum
quis laudatur quam cum vituperatur.
Cum loqueris: verba tua
sint rara: vera: ponderosa et de
deo. Si secularis loquitur tecum
et proponit vana: quam citius pos
tes succide sermonem et trans
feras ad ea que dei sunt. Quic
quid contingat tibi vel alij quam
tumcumque coniuncto: non cur
res: si est prosperum non letaris
si aduersum non tristeris: sed to
tum nihil reputa et lauda deum.
Solitudinem adhibe quantum
cumque potes ut utilitati tue sedu
lius intendas. Fuge locutoria
quantum potes: melius est enim
silere quam loqui. Post comple
ctorium non loquaris quousque
finita sit missa sequentis diei: ni
si causa magna interuenerit. Cum
vides aliquid quod tibi displice
t: vide si hoc est vite et abscide.
Cum vero vides vel audis
aliquid quod tibi placet: vide si
hoc est in te et tene: si non est as
sume: et sic omnia erunt tibi in
speculo. De nulla re murre
res cum aliquo nisi credideris

Epistola beati Bernardi

prodesse quantumcumque sit graue quod habes. Nunquam perti-
naciter aliquid affirmes vel ne-
ges: sed sint tue affirmationes
sub dubitatione sale condite.
A chachinis semper te abstine-
as: risibus vero paucis presles
os tuum. Breuiter in omnibus
dictis tuis: sic te habeas ut sint
ita quod quasi dubia dimittantur.
Secundum autem assequeris
hoc modo. Orationibus cum
magna deuotione intendas et
eas dicere labora horis debitis
et congruis: et quod in oratione
fers: die ac nocte reuerferis in
corde: et ea que legis confirmes
diligenter: et recogita ut imagi-
neris eorum statum in quorum
memoria ea dixeris. Ista tria
semper in mente habeas, scilicet
quid fuisti: quid es: et quid eris.
Quid fuisti. Fuisti enim sper-
ma feridum. Quid es: quia do-
mus stercoreus. Quid eris: quia
esca vermium. Similiter imagi-
neris eorum penam qui sunt in
inferno et quod nunquam finietur: et
quod pro modica delectatione
tanta mala patiuntur. Similiter
imagineris gloriam paradisi: et
quod nunquam finietur et quod breuiter

et cito acquiritur et quantum lu-
ctus et dolo: poterit esse illis qui
pro tam parua re: tantam gloria
amiserunt. Et cum habes ali-
quid quod tibi displicet vel ti-
mes habere: cogita quod si esses in
inferno: et illud et quicquid no-
les haberes: et sic sustinebis oia
propter amorem christi. Et cum ha-
bes aliquid quod tibi placet vel
optas habere cogita quod si esses
in paradiso: et illud et quicquid
aliud velles haberes. Quan-
doque est festum alicuius san-
cti: cogita de illo quanta sustinuit
propter deum: quod breuia et quan-
ta adeptus est: quod eterna. Simili-
ter cogita: quod transierunt bono-
rum tormenta: et malorum gau-
dia: et cum istis tormentis ade-
pti sunt eternam gloriam: et il-
li ex suis indebitis gaudijs eter-
nam penam. Quantoque te vincit
accidia accipias hoc scriptum et
imagineris hec omnia diligen-
ter et cogita de tempore quod sic
perdis: quam illi qui sunt in infer-
no darent totum mundum pro se
si haberent illud. Cum habes ali-
quas tribulationes: cogita quod il-
li qui sunt in paradiso carerent eis.
Similiter cum habes consolatio-

De perfectione vite

tionēs: p̄sidera illos qui sunt in inferno carere eis. **O**mni die cum vadis iacere examina diligenter quid cogitasti: et quid dixisti in die: et quomodo vtile tēpus et spaciosum quod datum ē tibi ad acquirendum vitam eternam dispensasti: et si bene transisti lauda deum: si autē male et negligenter: fleas: et sequēti die nō differas confiteri. **S**i aliud cogitasti: dixisti: vel fecisti quod tuam conscientiam multum mordeat: non comedas anteq̄ confitearis. **I**stud in fine pono: vt imageris duas ciuitates. **U**nā plenam omnibus tormentis. s. infernum. **A**lteram omni consolatione. s. paradysum et ad vnā illarū oportet te currere. **V**ide quod te possit trahere ad malum vel quod possit te impedire a bono: credo quod nihil inuenies. **C**ertū sum quod si bene seruaeris ea quae scripta sunt hic quod spiritus qui te et omnes docet: habitabit in te et perfecte docebit te facere omnia. **E**rgo vt bene serues et nihil ne

gligas: lege ea sepius. **E**t etiam inuenieris te fecisse quod scriptum est. **L**auda deum qui est pius et misericors in secula seculorum. **A**men.

Sermo domini Petri

Sermo domini Petri Ba-
miani cardinalis.

Enfadū

quippe est cum
iam anima pec-
catric: viculis in-
cipit carnis absolui q̄s amaro
terrore concutitur: quātis mor-
daci conscientie stimulis lace-
ratur. Recolit vetita que cōmi-
sit: videt mādata que negligē-
ter implere contempsit. Dolet
indulta penitentie tempora: sese
inmaniter percepisse: plorat imo-
bilem districte vltionis articulū
sibi icuitabiliter iminere. Ab-
nere satagit: ire cōpellitur. Re-
cuperare vult perditā: non au-
ditur. Post terga respiciens to-
tius transacte vite cursum: ve-
lut vnum breuissimum deputat
passum. Ante se oculos dirigit
z infinire perēnitatis spacia de-
prehendit. Plorat itaqz: quia in
tam breui spacio acquirere po-
tuit omnium lenitiam seculorū.
Beflet etiam se propter tā bre-
uem illecebre carnis voluptatez
inenarrabilem perpetue suauis-
tatis amisisse dulcedinam. Erū-

bescit quia propter illam substā-
tiam que veribus erat obno-
xia: illam neglexit que choris an-
gelicis erat inferenda. Nam ros-
dios mentis attollit: z cum diu i-
tiarum immortalum gloriā con-
templatur: eam propter vite hu-
ius inopiam perdidisse confun-
ditur. Lūqz sub se reflectit ocu-
los ad huius mundi conuallem:
terre qz caliginem: supra se non
miratur eterni luminis charita-
tem: liquido comprehendit qd̄
nox erat: z tenebre quod ama-
uit. Si residuū penitentie tem-
pus mereri posset q̄s dure con-
uersationis iter arripere: qua-
lia z quanta promitteret: quan-
tis se deuotionum vinculis ino-
daret. Interea dum ebefcentes
oculi contabescunt: dum pectus
palpitāt: dum rauchum guttur
anhelat dentes paulatim nigre-
scunt: z quandam velut rubigi-
nem contrahunt. Pallescūt ora
z membra cuncta rigescunt.
Dum hec itaqz z huiusmodi tā
quā vicine morti: precedentia fa-
mulantur officia: adsunt omnia
gesta simul z verba: nec etiam
ipse cogitationes desunt z cun-
cta hec. Amarum aduersus au-

Damiani

etorem testimonia reddunt. Co
aceruantur omnia ante oculos
respuentis: et que respicere re
fugit: coactus et iniunctus atten
dit. Adest preterea hinc boue
da demonum turba et illinc vir
tus angelica: ab eo qui medius
liquido deprehenditur cui pos
sessori iudicetur. Nam si piera
tis in eo videntur insignia: inui
tationis angelice blanditijs deli
nit atq; armonice melodie dul
cedine: ut exeat puocatur. Ad
si eum parti similiter: meritum
ingredo et seditatis squalor ad
iudicet. Adox intollerabili ter
rore concutitur: repentini impe
tus violentia conturbatur: preci
pitatur: inuaditur ac de misere
carnis ergastulo violenter eri
pitur: ut ad eterna supplicia eius
amaritudine pertrahatur. Jam
vero post egressionem de cor
pore quis explicare valeat quod ar
mate iniquorum spirituum acies
in insidijs lateant. Quod fre
mentes cunei: seralibus telis in
structi iter obsideantur. Et ne
transire possit aia velut militari
more: stipate legiones oppugnât.
Hec et huiusmodi in corde ver
sari frequenter quidem aliud quod

leociniantia blandimenta respue
re: mundo repudium dare et il
litos carnis motus elidere: so
lumq; adipiscende perfectionis
propositum indeclinabiliter cu
stodire. Amen.

Ad meditationes

The meditatio redemptionis no-
stre beati Anselmi archiepisco-
pi Cantuariensis.

Anima

xriana de gra-
ui morte resus-
citata. Anima
de misera ser-
uitute sanguine dei redempta et
liberata: excita mentem tuam:
memeto resurrectionis tue. Re-
cogita redemptionem et libera-
tionem tuam. Retracta ubi et
que sit virtus tue saluationis.
Versare in meditatione eius.
Delectare in contemplatione
eius. Excute fastidium tuum sa-
crum cordi tuo. Intende in hoc
mentem tuam: gusta bonitatem
redemptoris tui. Mandare fauus
verborum: fuge plusquam melitus
sapore. Gluti salubrem dulco-
rem: Mandare cogitando. Sur-
ge intelligendo: Gluti amando
et gaudendo. Letare manden-
do. Gratulari: sugendo. Iucun-
dare glutiendo. Ubi ergo et que
est virtus: et fortitudo saluatio-

nis tue. Certe xps te resuscita-
uit: Ille bonus Samaritanus te
sanauit: Ille bonus amicus ani-
ma sua te redemit et liberauit
xps inq̄. Ergo virtus saluatio-
nis tue ubi est hec virtus chri-
sti. Atiq̄ conua in manib⁹ ei⁹
ibi abscondita est fortitudo ei⁹.
Conua quidem in manibus ei⁹
quia brachijs crucis vel cofixe
sunt manus eius. Que autē for-
titudō in tanta infirmitate? Que
altitudo in tanta humilitate?
Quid venerabile in tanto con-
temptu? Sed certe ideo abscon-
ditum quia in infirmitate. Ideo
celatum quia in humilitate. Ideo
occultus quia in contemptu. Quod
fortitudo abscondita: hominem
in cruce pendentes suspendere
mortē eternā genus humanū p̄-
sumentem hominem ligno con-
fixum defigere mundum per-
petuē morti affixū. Quod celata po-
testas hominem damnatum cū
latronibus: saluare homines
damnatos cum demonib⁹ ho-
minem in patibulo extensus om-
nia trahere ad seipsum. Quod vir-
tus occulta: vnam animas mis-
sam in tormento innumerabiles

Sancti Anselmi

trahere de inferno. Dominem mortē co:poris suscipere ⁊ animarum mortem perimere. Cur bone domine pie redemptor: potens: cur tantā virtutem operuisi tāta humilitate. An vt falleres diabolū qui fallendo hominem eiecit de paradiso? Sed utiq; veritas nullus fallit. Qui videt veritatem ⁊ odit vel contēnit ipse se fallit. Qui ignorat: q non credit veritatem ipse se fallit. Veritas utiq; nullum fallit. An ideo ipse diabolus se falleret. Sed utiq; sicut veritas nullum fallit: ita non intendit vt aliquis se fallat quāuis hoc dicat facere cui permittit. Ad. n. asumpsisti hoīem vt te notū opires: sed vt ignotum apires: vtz hominem: vtz deum te dixisti: ⁊ operibus oñdisti. Res per se fuit occultata: Ad sic est facta vt absconderetur: sed vt suo o:die perficeretur. Non vt aliquem deciperet: sed vt quemadmodū oportebat fieri dicitur occultata. Non est aliud quā non est oibus reuelata. Nam ⁊ si veritas omnibus se manifestat: nulli tamen se negat: ergo domine non

vt falleres: nec vt aliqui se falleret sic fecisti: s; vt faceres quod ⁊ quomodo faciendum erit in veritate per omnia perstitisti.

Quis ergo se fefellit in tua veritate non de te: sed de propria queratur falsitate. An diabolus habebat aliquid iuste aduersus deum aut aduersus hominem: Propter quod deus prius deberet aduersus eum pro homine: hoc modo agere q; aperta fortitudine vt dum ille iustū homines iniuste occideret iuste potestatem q; super iniustos habebat perderet. Sed certe diabolus nec deus debebat aliquid nisi penam: nec homo nisi vicem: vt quemadmodum ab illo se facile permisit vinci peccādo: ita illum vinceret vsq; ad difficultatem mortem iustitiam integrā seruando. Sed ⁊ hoc non nisi debebat homo: nam non peccauit aduersus diabolū: sed aduersus deum: nec homo diaboli erat: sed ⁊ homo ⁊ diabolus dei erat: S; ⁊ q; diabolus verabat hoīem nō hoc faciebat iustitie s; nequitie: nec dico de iubente: sed pmittente non diaboli: s;

Meditationes

dei iusticia exigente. Nihil igitur erat in diabolo: cur deus aduersus eum ad saluandum hominem fortitudinem suam celare aut differre deberet. An alia necessitas coegit: vt altissimus sic se humiliaret: et omnipotens ad faciendum aliquid tantum laboraret. Sed omnis necessitas et impossibilitas ei subiacet voluntati. Quippe quod vult necesse est: et quod non vult impossibile est esse. Sola igitur voluntate: et quoniam voluntas eius semper bona est sola hoc fecit bonitate. Non enim deus egebat: vt hoc solo hominem saluus faceret: sed humana natura indigebat: vt hoc modo deo satisfaceret. Non egebat deus vt tam laboriosa pateretur: sed indigebat homo: vt sic de profundo inferni erueretur. Diuina natura humiliari: aut laborare non eguit nec potuit hec omnia humanam naturam: vt ad hoc restitueret propter quod facta erat necesse erat facere. Sed nec illa nec quod deus non est ad hoc poterat sufficere. Nam homo ad quod institutus est non restituitur: si non ad similitudinem angelorum

in quibus nullum est peccatum prebitur quod impossibile fieri nisi omnium percepta peccatorum remissione que non fit nisi procedente debitorum satisfactione quam satisfactionem talem esse oportet vt peccator aut aliquis pro illo det aliquid deo de suo quod debitum non sit quod superet omne quod deus non est. Si enim peccare est deus exhonorare: et hoc homo facere non debet etiam si necesse esset quicquid est quod deus non est vti quod veritas immutabilis: et ratio aperta exigit vt qui peccat reddat aliquid deo pro honore ablato maius quam sit hoc pro quo illum exhonorare non debuit quam humana natura sola non habebat: nec sine debita satisfactione reconciliari poterat: nec iusticia dei in regno suo peccatum inordinatum relinqueret subuenit bonitas dei et eam in suam personam assumpsit filius dei: vt in ea persona esset homo deus qui haberet quod superaret non solum omnem essentiam: que deus non est: sed etiam omne debitum quod peccatores solvere debent et hoc quum nihil pro se debe-

Sancti Anselmi

ret: solueret pro alijs qui quod
debent reddere non habe-
bant: preciosio: namq; est vita
hominis illius q̄s omne q̄d deo
non est: ⁊ superat omne debitum
quod debent peccatores pro sa-
tisfactione: sic enim interfectio.
Illius superat omnem multitu-
dinem ⁊ magnitudinem pecca-
torum que cogitari possunt ex-
tra personam dei palam est: q̄a
vita eius magis est bona quam
sunt omnia peccata mala que ex-
tra personam dei sunt. Hanc vi-
tam homo ille cum debito mori
non deberet: quoniam pecca-
tor non erat sponte dedit de suo
ad honorem patris cum eam si-
bi auferri propter iusticiam per-
misit: vt exemplum omnibus
alijs daret: iusticiam dei ab illis
non esse deserendam propter
mortem quam ex necessitate ali-
quando soluere debent cum il-
le qui eam non debebat: ⁊ ser-
uata iusticia seruare posset: eam
sibi illatas propter iusticiam spon-
te sustineret: dedit itaq; huma-
na natura deo in illo homine
sponte: ⁊ non ex debito quod
suum erat: vt redimeret se in
alijs in quibus quod ex debito

exigebatur reddere non habebat
in omnibus his non est di-
uina natura humiliata: sed hu-
mana est exaltata: nec illa in mi-
nuta: sed ista est misericorditer
adiute: non humana natura in
homine illo passa est aliquid v-
la necessitate: sed sola libera vo-
luntate: nec alicui violentie suc-
cubuit: sed spontanea bonitate
ad honorem dei ⁊ vtilitate; alio-
rum hominum: que illa mala vo-
luntate sunt illa laudabiliter et
misericorditer sustinuit: nec vlla
cogente obedientia: sed potenti
disponente sapientia. Non enim
illi homini pater vt moreretur
cogendo precepit: sed ille q̄ pa-
tri placiturus ⁊ hominibus pro-
futurum intellexit hoc sponte fe-
cit. Non enim ad hoc pater po-
tuit cogere q̄ ab eo exigere nō
debuit: nec patri tantus honor
potuit non placere: quem tam
bona voluntate: filius sponte obtu-
lit. Sic itaq; pater obedientiam
liberam exhibuit eius hoc q̄ pa-
ter placiturum sciuit sponte fa-
cere voluit. Deniq; quoniam
pater illi hanc bonam volunta-
tem quantum liberam dedit non
immerito dicitur: quia canit il-

Meditationes

Iud velut preceptum patris ac-
 cepit: hoc itaq; modo obediens
 fuit patri vsq; ad mortem: et si-
 cut mandatum dedit illi pater
 sic fecit: hec est enim perfecta et
 libera humana nature obe-
 dientia cum voluntatem suam
 liberam sponte voluntate subdit
 et cum acceptam bonam volun-
 tatem sine omni exactione spon-
 tanea libertate opere proficit sic
 homo ille redimit omnes alios
 cum hoc q; sponte dedit deo com-
 putat pro debito q; illi debebat
Quo precio non semel tantum
 a culpis homo redimitur: sed
 etiam quotiens peccanti condi-
 gna penitentia non promittitur.
Quod quoniam in cruce factum
 est per crucem noster christus
 nos redemit. **Quod** ergo ad
 hanc gratiam volunt condigno
 affectu accedere saluantur: qui
 vero illam contemunt: quia debi-
 tum q; debent non reddunt ius-
 te damnantur. Ecce anima chri-
 stiana hoc est virtus saluationis
 tue: hoc est causa libertatis tue:
 hoc est precium redemptionis
 tue. **Capra** eras sed hoc mo-
 do es redempta ancilla eras et
 sic libera. Sic es exul reducta

per dita restituta et mortua: resus-
 citata hoc mandat: o homo hoc
 rumiet hoc sugat hoc gloriatur cor-
 tuum cum, eiusdem redemptio-
 nis tui carnem et sanguinem ac-
 cepit os tuum fac i hac vita quoti-
 dianum panem iustum et viati-
 cum tuum: quia per hoc: et non
 nisi per hoc: et tu remanebis in
 christo: et christus in te et in futu-
 ra vita erit plenum gaudium tu-
 um. **Sed** o tu domine qui vt ego
 viuerem mortem suscepisti quo-
 modo letabor: que non est nisi de
 vinculis tuis: qualiter gratula-
 bor de salute mea cum non sit nisi
 si de doloribus tuis. **Quomodo**
 gaudebo de vita mea que non
 est nisi de morte tua. **An** gau-
 debo de his que passus es et de
 crudelitate illorum qui ea tibi fe-
 cerunt: quoniam nisi illi fecissent
 tu passus non esses: et si tu pas-
 sus non esses bona non essent
 aut si de illis dolebo quomodo
 de istis propter que illa fuerunt: et
 que non essent nisi illa fuissent gau-
 debo. **Sed** certe illorum nequa nisi-
 bil facere potuit: nisi quod tu sponte
 promissisti: nec tu passus esses: nisi
 quod pie voluisti illorum itaq; de eo
 crudelitatem execrari mortem et la-

Sancti Anselmi

hominem tuos compatiendo imitari
piam voluntatem tuam gratias agendo
amare ac sic secure de bonis mi-
hi collatis exultare. Ergo hominum
tuo illo crudelitatem dimitte dei
iudicio et tracta de his que debes
salutari tuo. Considera quod tibi
erat et quod tibi factum sit: et pensa que
hoc tibi fecit: quo amore dignum
sit: intueri necessitatem tuam et boni-
tatem eius: et vide quas gratias red-
das et quantum debeas amari eius:
in tenebris: i lubrico: i descensu su-
per irremediabile chaos. Inferni
eras imensum et quasi plumbeum pon-
dus pedens a collo tuo deorsum
te traherebat: onus im-portabile desu-
per premebat hostes invisibiles te
toto conatu impellebant sic eras si-
ne omni auxilio: et nesciebas que sic
preceptus eras et natus. **Q**uod tibi
tunc erat: et quo te ista rapie-
bant. Expavesce memorando pre-
misse cogitando. **O** bone o domine
iesu christe sic posito nec potesti nec
opinasti: ut sol mihi illuxisti et mi-
hi quomodo eras ostendisti. Abiecasti
plumbum quod deorsum me trahere-
bat remouisti onus quod desuper
me premebat: impellentes me re-
pulistis: ac illis te pro me oppo-
sistis. **E**locasti me nomine nouo quod

mihi de nomine tuo dedisti et iur-
uatum ad aspectum tuum erexisti di-
ces. **C**onfide ego te redemi aiam
meam pro te dedit. **S**i adheres mihi
mala in quibus eras euades et in pro-
fundum quo prepebas non cades: sed
pducam te ad regnum meum. Exinde
accepisti me intuitum tuum ut ni-
hil noceret anime mee pre voluntatem
suam. **E**t ecce cum nondum adhaeserim
tibi sic consulisti nondum tamen in infernum
me cedere permisisti: sed adhuc ex-
pectas ut adhaereas et facias quod
permisisti. **C**erte quod sic eras et bene
fecisti mihi in tenebris eras: quod nihil
nec me ipsum sciebam in lubrico: quod in-
becillis et fragilibus ad lapsus pec-
cati eras. **I**n descensu super chaos in-
ferni: quod in primis parietibus descen-
deras de iusticia ad iniusticias pro
qua descendisti ad infernum: et de bea-
titudine ad temporalem miseriam: de
qua cadisti in eternam: pondus origi-
nalis peccati deorsum me tra-
hebat: et onus im-portabile iudicij
domini me premebat: et inimici mei de-
mones ut me alijs peccatis dan-
nabiliorum facerent quantum in ipsis
erat vehementer insistebant sic
destituto omni auxilio illuxisti mihi
et quomodo eras ostendisti: quod et quum
ego nondum hoc nosse poteram

Meditationes

alios qui pro me essent: et post
sua meipsum antequam postula-
rem. Nec omnia docuisti pluri-
mum deorsum trahens: et onus
grauans: et hostes impellentes:
et eiecisti: quia peccatus in quo na-
tus et conceptus eram: et dam-
nationem eius amouisti: et ma-
lignos spiritus ne vi anime mee fa-
cerent prohibuisti: christiani me se-
cisti vocari de nomine tuo per
quod et ego confiteor: et tu co-
gnoscis me inter redemptos tu-
os: et crexisti: et leuasti me ad no-
ticiam tuam: et amorem tuum fe-
cisti me considerare de salute ani-
me mee pro qua dedisti animam
tuam: et mihi si te sequerer pro-
misisti gloriam tuam: et ecce qui
nondum sequar te: sicut coniu-
luisti: sed insuper multa peccata
fecerim que prohibuisti: adhuc
expectas ut sequar et donec quod
promisisti. Considera anima mea
itendite omnia mea intima quae
tuum illi debeat tota substantia
mea. Certe domine quia me feci-
sti debeo amori tuo meipsum to-
tum: quia me redemisti: debeo me
ipsum totum: quia tanta promittis.
Debeo meipsum totum uno tan-
tum debeo amori tuo plusquam

meipsum quantum tu es amor
maior me. Pro quo dedisti te
ipsum et cui promittis teipsum
fac precor: domine me gustare per
amorem quod gulto per cogni-
tionem. Sentiam per affectum
quod sentio per intellectum plus:
debeo quam meipsum totum: sed
nec plus habeo: nec hoc ipsum
possum per me reddere totum
trabe tu domine in amorem tu-
um vel hoc ipsum totum. To-
tum quod sum tuum est condicio-
nem: fac totum in dilectione. Ec-
ce domine coram te est meum co-
natur: sed per se non potest: fac
tu quod ipsum non potest. Admit-
te me intra cubiculum amoris
tui: peto: quero: pulso. Qui me
facis peterem fac accipere. Das
querere: Das inuenire: Voces
pulsare Aperi pulsanti: Voces
pulsare si negas petente. Quid
inuenit si querens frustratur.
Cui aperis si pulsanti claudis.
Quid das non oranti: si amo-
rem tuum negas oranti. A te ha-
beo te desiderare: a te habeam
impetrare. Adhere illi adhere
impertune anima: Bone bone
domine ne reicias eas fame a-
moris tui. Languet resouilla eas

Sancti Anselmi

Saciet eam dilectio tua impinguet eam affectus tuus: Impleat eam amor tuus occupet te totum possideat: totum quia tu es cum patre et spiritu sancto deus solus benedictus in secula seculorum. Amen.

Oratio deuotissima Beati Anselmi archiepiscopi Cantuariensis: ad concitandum timorem in peccatore.

Erret nā quod me vita mea diligenter excusata. Apparet mihi: aut peccatus: aut sterilitas ferre tota vita mea: et si quid fructus mea consideretur: sic est aut simulatum: aut imperfectum: aut aliquo modo corruptum: aut possit: aut non placent: aut displicere deo. Ergo o peccator: vita tua non iam fere tota: sed certe tota aut in peccato est ac damnabilis: aut infructuosa est damnabilis. Sed quid separo infructuosam a damnabili. Utique si est infructuosa est et damnabilis. Quod stat enim et iterum est quid veritas dixit omnis arbor: que non facit fructum bonum excidetur

et in ignem mittetur. Denique si quid ago vtile pro: suis nullatenus comprehenso alimentis corporis pro quibus abutor. Sed quod pascit pecus quod non tantum prodest quantum consumit. Et tamen tu benignus deus: tu nutritis et expecta tuum inutile vermem et fetentem peccatis. Quam tollerabilius canis putris fetet hominibus quam anima peccatrix deo: infelicius ista deo quam ille hominibus heu non hominem: sed obprobrium hominum villium pecore peius caduere. Teder animam meam vite mee viuere erubescere mori pertimesco. Quid ergo restat tibi o peccator: nisi tu in tota vita tua plores totam vitam tuam: ut ipsa tota se ploret totum. Sed est in hoc quoque anima mea miserabiliter mirabilis: et mirabilitas miserabilis: quod non tantum dolet quantum se noscit: sed sic secura torpet velut quid patet: et ignoret. Anima sterilis quid agis: Quid torpes anima peccatrix dies iudicij venit iuxta est dies domini magnus: iuxta est velox nimis: Dies ire dies illa: Dies tribulationis et angustie:

Meditationes

Dies calamitatis et miserie: dies tenebrarum et caliginis: dies nebulae et turbis: dies tubae et clangoris: **O** vox dei domini amara. **Q**uid dormitas anima tepida et digna euomi: quid dormitas? **Q**uis non expergescitur? **Q**ui non tremat ad tantum tonitrum non dormit: sed mortuus est. **A**rbor infructuosa ubi sunt fructus tui? **A**rbor digna securi et igne: **D**igna succidi et succendi quae sunt fructus tui? **U**tiq; spine pungentes et amara peccata. **Q**ue utinam sic te penitendo pungerent ut refrigerentur: sic amarescerent: ut euanescerent: forsitan paruum quod putes aliquod peccatum utinam districtus: **S**ed hecume: nonne omne peccatum per preuaricationem deum exhorare? **Q**uod ergo peccatum audebit peccator dicere paruum? **S**cum enim exhorare quando est paruum? **O** lignum aridum et inutile eternis ignibus dignum. **Q**uid ridebis in illa die cum exiger atq; usq; ad ictum oculi: oculus ipse uiuendi tibi impulsus qualiter fuerit ante expectatum? **T**um quippe conderis: quicquid fuerit inuentum in te operis uel ocij sermonis et si

lentij usq; ad minimam cogitationem quod est iussisti si non fuerit ad dei voluntatem directum. **U**e quot peccata prouent ibi: ex improviso quali ex insidijs que modo non uides. **C**erte plura et fortassis terribilia: a his que nunc uides. **Q**uodque non esse mala putas? **Q**uodque nunc esse bona credis et nudata facie apprebuit ibiigentia peccata: ibi perculsio recipies. **P**ut gestisti in corpore: tunc quam iam non erit ipse misericordie: tunc cuius penitentia non recipietur quam emendatio non permittetur: hic cogita quod gestisti: quod oporteat te recipere. **S**i multa bona: pauca mala: multum gaude. **S**i multa mala: pauca bona: multum luge inuis peritorum. **E**n non sufficient hec ad imanes ruginum. **A**n non sufficiet ad cliciem dum sanguinem et medullas in lachrymas? **U**e mirabilis duritia ad quam perfringendam leues sunt tam graues mallei. **O** insensibilis torpor: ad quem percutandum sunt obtusi tam acuti aculei: **P**er hoc torpor: letalis quem excitandum raucum est tam terrificum tonitruum. **P**eritorum ne satis hec tibi debent esse ad percutandum luctum? **S**ufficere possunt ad sorbendas tibi iuges lachrymas. **S**ed cur debeo tibi gra

Sancti Anselmi

ordine de magnitudine iminen-
 tis miserie quicquid dissimulando
 tacere: et oculis anime mee sus-
 rari. An ut pulse irruant repere
 tui dolores ut subito irruat in-
 tollerabilis tempestas? certe non
 sic expedit: peccatorum si cum dixerō
 quicquid potero excogitare nū-
 dum ad id quod res est poterit co-
 parari. Igitur deducant oculi mei
 lachrymas: per diem et noctem: et
 non taceat. Auge ergo peccatorum: auge
 superioribus criminis pondus adde
 terrorem super terrorem: ululatum
 super ululatum. Nam ipse te iudica-
 bit ad cuius contumeliam spectat
 quicquid inobediens deo: aut parti-
 cator peccat. Qui mihi bonum
 pro malo reddidit: cui ego malum pro
 bono: qui in me patientissimus: te di-
 strictissimus: clementissimus: te heu
 me: heu me quod peccaui deum in
 honoravi omnipotentiam provocasti
 mi. Peccator: quid feci quod male feci
 Ne ne ira omnipotentis nec irruas
 super me ira omnipotentis: cur pote-
 rit capi in me? non est quod possit to-
 lerare in toto me. O angustie:
 hic erunt accusantia peccata ide-
 res iustitia subitum patens horridum
 chaos inferni desuper iratam iudex in-
 tus vires conscia fons ardens mun-
 dus. Iustus vix salvabitur. Peccator:

sic dephesus in qua parte se premet
 Costrictus ubi latebo. Quo pe-
 bo? Later erit impossibile. Appe-
 re intollerabile. Illud desideras
 bo et nusquam erit. Istud execrabor
 et ubique erit quicquid tunc: quod erit
 tunc? Quis eruet de manibus deorum
 vnum mihi consilium: vnum salus? Quis
 quod deus magni consilii angelus quod deus sal-
 uator: ut nomen eius vociferet: iam
 ipse est: iam ipse iesus ipse idem est iudex
 iter cuius manus nemo: respira iam
 o peccator: respira ne desperes: spera
 in eo quem times. Refuge ad eum a
 quo aufugisti iuoca impotente
 quem superbe provocasti iesu iesu propter
 hoc nomen tuum: fac mihi secundum hoc
 nomen tuum iesu iesu oblitiscer su-
 perbum provocate: respice miserere iu-
 cate. Nomen dulce. Nomen dele-
 ctabile: nomen confortans peccatorem
 et vite spei. Quid enim est iesu nisi
 salvator: Ergo propter temetipsum esto
 mihi iesus qui me consolasti ne
 peccasti. Ad redimisti me ne contem-
 nes. Ad me creasti tua bonitate
 ne peccat operum tuum mea iniquitate: ro-
 go piissime ne peccat mea iniquitas
 quod fecit tua omnipotens bonitas. Re-
 cognosce benignissime quod tuum est
 et absterge quod est alienum: iesu iesu
 miserere dum tempus est miserere ne
 dantes in tempore iudicandi. Que

Meditationes

nanq; tibi vtilitas in sanguine meo: si descēdero in eterna; corruptionem. Neq; enim mortui laudabunt te domine: neq; omnes qui descendunt in infernu; Si me admiseris intra latissimum tue misericordie sinus: nō erit angustior: propter me domine. Admitte ergo o desideratis sine iesu: admitte me intra numerum electorum tuorum: ut cū illis te laudes: te perfruar & glorier in te: inter omnesq; diligūt nomen tuum: qui cum deo patre & spū sancto gloriantur per interminata secula seculorū. Amē.

U Deploatio deuotissima bti Anselmi archiepiscopi Cantuariensis p̄ amissa virginitate seu castitate per fornicationem.

Anima mea
anima
ma erūnosa
anima
ma inq; misera
miseri homuncu

li. Excute torporem tuum & discute peccatum tuum & concute mentes tuam reduc ad cor enor me delictum & produc de corde imanem rugitum. Intende i felix: intende sceleris tui honorem. Et pretende horificus ter

rorem: & terificum dolorem. **I**nquā que quondam candida ta celesti lauacro: Notata spūsa cto tu xpiana professione iurata virgo seruisti xpō desponsata. **D**ium memini. **O** quem nominauī utiq; non tam benignū sponsum virginitatis mee: sed terribilem iudicem imunditie mee: **D**eu memoria pdite iucunditatis. **C**ur sic super aggrauas pressuram possidentis. **Q**uam misera soris flagitiorū cui s; & bonum & malū pariter sunt in tormentum. **T**orquet enī me mala conscientia & cruciatus eius i quibus timeo me arsurum: torquet me bone conscientie: & premiorum eius memoria: que scio me perdisse: nec amplius recuperaturum: **N**e miserum perdere id perdere irrecupabiliter quod seruari debet interminabiliter. **D**eu consolabile perdere q; non solum est damnosum non bonorum: s; insuper est lucrosus tormentorum o virginitas iam non dilecta mea s; per dita meam iam non iucunda mea s; desperata mea quo deuenisti **I**nquā fetido: inquā amaro celo no me derelinquisti. **O** fornicatio scordidatis

Sancti Anselmi

no sordidatrix mentis mee per
dirix anie mee : vñ misero : sur
repsisti de q̄ nitido : de q̄ iu
cundo statu me precipitasti :
hic vis me o amare mero : q̄
illud est amissum : Hinc angis
me o grauis dolor : ⁊ timor : gra
uio : q̄ illud est admissum. Hic
est damnum inconsolabile. Hic
tormentum intollerabile : Ne
hinc : ⁊ ve illinc. Sed sic pari
ter bonum ⁊ malum : sic utiq̄
iam iuste punitis adhuc viven
tem miserum malum. Signe :
certe digne : Tu nanq̄ anima
mea perñda deo periura dei :
adultera christi libenter de vir
ginitatis sublimitate miserabili
ter es demissa in baratrum for
nicationis : Tu illa olim despon
sata regi celorum ardens fa
cta es scortum tororis tartaro
rum. Deu abiecta : a deo proie
cta diabolo : inmo abiciens de
um amplectens diabolum. Tu
enim tu miserrime mea mere
trix obstinata fornicatrix impu
dens tu prior amatori ⁊ creatori
tuo deo repudium obtulisti : et
ad insidiatorem ⁊ perditorem
tuum demonem te sponte con
tulisti. **O** miserrima ⁊ plusquã
miserrima commutatio : Deu
de q̄ sublimi cecidisti in q̄ p
fundum corruisti. **Ne** quã veni
gnum contempsisti q̄ maligno
te iuristi. **Quid** fecisti : o men
tis amētia : amēs spurcicia : spur
ca nequitia quid fecisti in celo ?
dereliquisti castum amatorem tu
um : ⁊ in infernum sequuta es
odiosum corruptorem tuum : ⁊
in baratro parasti non thala
rum : sed pokribulum tuum : hor
ror : mirabilis q̄ peruersa vo
luntas . **M**iraculum horribi
le q̄ volutaria pueritas : An
de mihi deus tante prauitatis
correptio : vnde tibi deus tanti
sceleris satisfactio. **P**recipitare
miser homuncio in tenebrosus
profundum immoderate mesti
tie : qui sponte precipitatus es in
baratrum horrende nequitie .
Obuere infelix mole terribi
lis doloris qui corruisti libens
in cenam infernalis setoris .
Obuoluerē erumose horri
dis tenebris inconsolabilis lu
ctus qui volens prouolutus es
in voraginem tam sordidi luxur
volutare in gurgite amaritudi
nis qui delectatus es in voluta
bro turpitudinis. **T**erro : horri

Meditationes

bilis dolor:terribilis meror: in-
consolabilis:aggerate vos sup
me: Irruite:obruite:perturbate
obuoluite:possidete:iustum est:
iustū ē:ipudēti audacia p̄temp̄si
vos: et putenti delectatione pro-
uocauit vos:imo decum nō vos:
et nunc miserabili penitencia de-
sidero vos. Torquetere uē. Utin
dicare deum. P̄sentiat forni-
cator: infernalis tormenta q̄ me
ruit: p̄gustet quod p̄parauit
assuescat q̄ est passurus. Exten-
de produci imoderate peccator:
luctuosam penitentiam: qui tam
longe produxisti tui sceleris im-
munditiam. Reuolueret: et reuol-
ueret: in eundem turbinem ama-
ritudinum: qui totiens reuolu-
tus es: in eandem voraginem li-
bidinum: Cōsolatio: securitas:
letitia: nolo vos: renuo vos nisi
peccati uenia reduxerit vos.
P̄ocul estote: p̄ocul estote: an-
mortem si forte indulgentia re-
uocet vos: mihi vel post mortē
fit continua penitencia: amara
comes etatis mee: sit acutus do-
lor: insanabilis: tortor: uite mee.
Sint meror: et acerbus luctus i
fatigabiles tribulatores iuuen-
tis et senectutis mee. Utināz vi-

nam ita sit: opto: oro: desidero:
ut ita sit. si enim non sum dign⁹
oculos ad celum leuando orare
certe non sum indignus eos vel
plorando tecare. Si confundit
mens mea orare pudore consci-
entie equum est ut confundatur
turbine luctuosi doloris et tristi-
tie. Sed si timet exhiberi ante cō-
spectum dei sui: iustus est: ut ha-
beat ante conspectum suum tor-
menta sceleris sui cogitet igitur
et recogitet cor: meus quid fecit
quid meruit. Descendat inquā
descendat ad terrā tenebrosā et
optā mortis caligine mens mea
et consideret que ibi expectent
scelerosam animam meam: iten-
dat et contempletur videat et cō-
turberetur. Quid est deus: quid
est q̄ animaduerto: in terra mi-
serie et tenebrarum: horror: hor-
ror. Quid est: quod intueor: ubi
nullus ordo: sed sempitern⁹ hor-
ror: inhabitans. Deu confessio
vlulantium: tumultus dentibus
stridentium: inordinata multitu-
do gemiturū: ve: ve: quod et qd̄
ve ve ignis sulphureus flāma
tartarea: caligiosa volumina q̄z
certifico rugitu video vos rota-
ri v̄mes in igne viuentes. Que

Sancti Anselmi

dira auiditas rodēdi sic vos ac
cendit quos ille ignis ignius nō
incendit : demones coardentes
fremētes ardore frēdentes fur
rore cur sic crudeles estis? His
q̄ volutatur iter vos. Q̄ cōmo
da tota iustitia moderata ad
sustinendū: sicine nullus mod⁹
nullum remedium: nullus finis
temperabit vos? heccie sūt ma
gne deus que parata sunt forni
catoribus: et contēptoribus tu
is: quorum ego vnus sum? Ego
ego vtiq; vnus horum sum: ani
ma mea expauesce: mens mea
defice cor meus scindere. Quo
me rapiq; exactores sceleris mei
Quo me tradis peccatum me
um? Quo me tradis deus me
us? Si feci vt essem reus tuus:
nunquid potui facere vt non es
sem creat⁹ tuus? Si mihi castita
tem meam ademi: nunquid tibi
misericordiam tuam peremi?
Domine domine si ego admisi
vnde me damnare potes. Tu
ne amisisti: vnde salutare soles?
Noli domine noli sic attendere
malum meū vt obliuiscaris bo
num tuum: Vbi verax est: o ve
rax deus? vbi est: viuo ego: no
lo mortem peccatoris: s̄ vt ma
gis conuertatur ⁊ viuat. Domi
ne qui non mentiris. Domine
quid est nolo mortem peccato
ris si tu sepelis in infernum ad
te clamantem peccatorem? An
detrudere peccatores in gehē
nā ē: nolo mortē peccatoris. An
hoc est volo vt conuertatur pec
cator: et viuat. Peccator sū ego
domine peccator sum ego. Si
ergo non vis peccatores mor
tem quis te cogitat q̄ non vis:
vt me tradas ad mortē? Si vis
vt conuertatur peccator ⁊ vi
uat. Quid te prohibz facere q̄
vis vt me conuertas ⁊ viuam:
An imanitas peccati mei cogit
te q̄ non vis ⁊ prohibet q̄ vis
cum sis oipotēs de⁹. Absit de⁹
meus. Absit domine meus vt
preualeat nequitia peccatoris
confitentis ⁊ dolentis sententie
omnipotentis. Absemento iuste
sancte ⁊ benigne deus memens
to: quia misericors es: ⁊ creator
⁊ recreator meus: Ne ergo me
mineris bone domine iustitie
tue aduersus peccatorem tuū:
sed memor esto benignitatis tue
erga creaturam tuam: Ne me
mineris ire aduersus reum: s̄
memor esto miserationis erga

Meditationes

miserum. Verum est quia conscientia mea meretur damnationem: et penitentia mea non sufficit ad satisfactionem: sed certus est quia misericordia tua superat omnem offensionem: parce ergo tu bone: cuius est salus: et qui non vis morte peccatoris: parce peccatrici anime mee: surgit enim exterita a terrae iustitia tua ad confortantem misericordiam tuam: ut quoniam premium virginittis corrupto: o dolo: irrecuperabile: saltem supplicium fornicationis penitenti non sit inevitabile: quia non est impossibile omnipotentie tue: nec indecens iustitie tue: nec insolitum misericordie tue: et quoniam bonus es: quoniam in eternis misericordia tua: qui es benedictus in secula: Amen.

Oratio deuotissima bti Anselmi archiepiscopi Cantuariensis ad gloriosam dei genitricem virginem Mariam et ad deum et dominum nostrum Iesum Christum unicum filium eius.

Sancta et iter sanctos post deum singulariter sancta maria mater admirabilis virginittis virgo amabilis secunditatis: que filium altissimi genuisti: que per doto humano generi saluatores peperisti. Domina presulgens tanta sanctitate supereminens tanta dignitate quam utique certus est non minori preclaras esse potentia et pietate: Tibi o genitrix vite: o mater salutis: o templum pietatis et misericordie: tibi sese conatur presentare: miserabilis anima mea moribus vitiorum laetida vulneribus facinorum scissa vulneribus flagitiorum putrida: tibi nititur quantum moribunda valet supplicare: ut potentibus tuis meritis: et pijs tuis precibus digneris eas sanare. Sic enim pia domina alienata est a se immanitate stuporis: ut vix sensum habeat enormis languoris. Sic sordibus et fetore: sed as: ut timeat ne ab ipsa misericors vultus inaueratur: si e tabescit despondendo respectus tuis peruersionem: ut et os obmutescat ad ora

Sancti Anselmi

tionem. Peccata mea nequitie mee si habetis animam meam vestro veneno peremptam vel cur sic facitis eam: vestra seditione horrendam ut miseratione non possit aspicere illam? Si obuium ei spes exauditionis vestra mole vel cur obstruistis illi vocem orationis vestri pudore: si mentem eius vestri fecistis amore clementem vel cur obstruistis illi vocem orationis vestri pudore? Si mentem eius vestri fecistis amore clementem: vel cur sensum eius vestro redditis torpore non sentientem? Deum pudor: sordentis imanitatis et presentia nitentis sanitatis. Deum confusio imunde conscientie in conspectu fulgentis munditie. O tu benedicta super mulieres que angelos vincis paritate: sanctos super ad pietate anhelat inuicibus duo spiritus meus ad te benignitatis respectus: sed erubescit ad tanti nitentis conspectum: roga re. n. te domina desidero ut miserationis tue respectu cures plagas et ulcera peccatorum meorum sed confundo: coram te obfeterem et sordes eorum. Horreo domina parere tibi in imunditibus

et horridibus meis sic tu horreas me pro eis: et non possis: veni mihi: videri sine eis. O perturbata: O confusa precandi conditio. En quippe vos peccata mea quomodo discernendo distrahitis: distrahendo corroditis: corrodo torquetis: precordia mea. Eadem enim peccata mea domina cognosci a te cupiunt propter curationem parere tibi fuggium: propter execrationem:

Non sanant sine confessione nec perduntur sine perfusione: si celantur sunt insanabilia: si videntur sunt detestabilia. Erunt me dolore terret me timore. Adole me obuium potere me premunt pudore me confundunt. O tu illa pie potes et poteter pia maria de qua fons est ortus mie. Ne optineas pro: tam vera misericordiam: ubi tam vera agnoscis miseria. Si enim ego confundo: in obscenitate iniquitatis mee ad fulgorem tue sanctitatis: tu ne domina erubescas erga miserum affectum infite pietatis: Si ego profiteor: nequitiam meam tu ne abnegaris benignitatem tuam. Si maior est miseria mea quam mihi expediat: eritne minor misericordia tua quam te deceat?

Meditationes

Quanto enim domina magis delicta mea in aspectu dei: et tuo sordent tanto magis ei⁹ curatio ne et tua subuentioe egēt. Sana ergo clemētissima infirmitatem et delebis que te offendit feditatem. Aufer benignissima lāgo⁹ rem et nō senties que hoies fetorē: fac piissima vt nō sit q⁹ dolet: et non erit q⁹ sinceritati tue sordet. Fac domina: exaudi me dñā. Sana aiam peccatoris serui tui per virtutē benedicti fructus v̄tris tui q⁹ sedet i dextera oipotētis patris sui suplaudabilis: et supgloriosissimi in secula.

¶ Sgo mūdo venerabilis mater humano generi amabilis femina: angelis mirabilis Abas⁹ ria sanctissima: cuius beata virginitate ois sacra⁹ integritas: cuius glorioso partu ois salua⁹ fecunditas. Dñā magna cui grās agit contio leta iustoz ad quā fugit territa turba reoz. Ad te p̄potens: et misericors domina ego peccator: et vtiq⁹ nimis peccator: antius pfugio vidēs enī me domina ante districti iudicis oipotentem iusticiā: et cōsiderans ire eius intollerabilem vehemētiā

ppēdo peccatoz meoz enormitatem et pdignā tormentoz imānitatem. Tanto igif dñā clemētissima horrore turbatus tanto pauore pterritus cui⁹ enixi⁹ implorabo interuentioē: q̄s cuius vterus mundi souit reconciliationem. Vñ securius velocez in necessitate subuentioē sperabo: quā vnde mundo processisse propiciationē scio: aut cui⁹ intercessio facilius reo veniam impetrabit quam que illum generalē et singulare iustum vltorem et misericordem indulto⁹ rem lactauit. Sicut namq⁹ beatissima impossibile ē: vt hec merita tibi tam singularia nobis: tam necessaria obliuiscaris. Sic mitissima incredibile est: vt supplicantibus miseris non miseraris. Bene quippe nouit mūdus: nec nos mundi peccatores vllatenus dissimulari patimur. Satis inquit: o domina satis nouimus quis filius hominis: vel cuius hominis filius venit saluum facere q⁹ perierat. Nunquid ergo tu domina mea mater spei mee nunquid obliuiscaris: tu odio mei q⁹ mundo tam

Sancti Anselmi

miseri corditer est non intima-
tum: tam feliciter diuulgatum:
tam amanter amplexatum. Il-
le bonus filius hominis venit
perditum sponte saluare: et ma-
ter dei poterit perditum clama-
tem non curare? Bonus ille fi-
lius hominis venit vocare pec-
cantem ad penitentiam: et ma-
ter dei contemnet peccantem in
penitentia? Ille inq̄ bonus de-
mitis homo: misericors filius
dei pius: filius hominis venit
querere peccatorem errantem:
et tu bona mater ei⁹ potens ma-
ter dei repelles miser⁹ oratē? Ec-
ce. n. o. v̄go: hō de quo natus est
de⁹: hō vt saluaret pctōr: hō ec-
ce corāz bono filio tuo et corā te
bona matre ei⁹ penitet et p̄fitef
gemit: et orat peccator: hō. *Obse-
cro vos bone dñe: et bona dña.
Obsecro vos pie fili: et pia ma-
ter. Obsecro vos per hāc ipāz
veritatem: et per hanc singularē
speem peccatorū: et vt sicut ve-
re: tu es filius eius: et tu mater
eius: vt saluetur peccator: sic: sic
absoluatur et curef hic peccator:
Probet in se: probet hic v̄ pec-
cator: q̄ vere estis. Sentiat i se:*

q̄ ppter salutē peccatorū estis:
tu filius: et tu mater: videt cer-
te amboꝝ peccator: cū enī pec-
caui in filium: irritati matrem:
nec offendi matrē sine iniuria fi-
lij. Quid ergo facies peccator?
Quo igitur fugies peccator: q̄
enim me reconciliauit filio ini-
mica matre? Quis mihi placā-
bit matrē irato filio? S; et si am-
bo pariter offensi estis: nōne et
ambo clemētes estis? Fugiat er-
go reus iusti dei ad piā matrem
misericordis dei. Refugiat de⁹
offense matris ad piū filiū beni-
gne matris: igerat se re⁹ vtrius⁹
q̄ iter vtrūq; iniuriat se: iter piū
filium et matrem piā. *Pie do-
mine parce seruo matris tue.
Pia domina parce seruo filij
tui. Bone filij placa matrē tuāz
seruo tuo. Bona mater recōci-
lia filiū tuū filio tuo: q̄ me iniurio
inter duas tam imensas pieta-
tes nō incidam tam potētes se-
ueritates. Bone fili. Bōa ma-
ter nō sis mihi frustra: q̄ confi-
teo: de vobis hāc veritatē: nec
erubescāz q̄ spero i vobis hāc
pietatem. Amo. n. veritatē: quā
confiteor: de vobis: et deprecor*

Meditationes

pietatem quæ spero in vobis. Sic mundi iudex cui pecces. Sic mundi reconciliatrix quæ reconciliabis si tu domine dānas: et tu domina auerte ris hominunculū bona vestra cū amore mala sua: cū merore confidentē? Saluator singularis: dic quæ saluabis. Saluis mater dic pro quo orabis: si te domine precipiē te: et te domina consentiente tormentā vexant peccatores; se execrantem vos obsecrantem: si infernus absorbet reum se accusantem vos deprecantem si tartara deuorant pauperem in se desperantem in vobis sperantem.

Deus qui factus est filius femine propter misericordiam. *Femina* que facta est mater dei propter misericordiam: aut miseremini miseros: tu parcendo: tu interueniendo: aut ostendite ad quos tu tius fugiam misericordiores aut monstrate in quibus certius confidentiam potentioribus. Si enim imo: quæ est tam magna mea iniquitas: et tam modica fides mea: tam tepida caritas mea: tam facta tua oratio mea: tam imperfecta satisfactio mea: ut nec mercedem delictorum ventam: nec salutis gratiam: hoc est ipsum quod suppli-

co: ut in quo merita mihi: videatis non sufficere in eo misericordie vestre dignentur non deficere. *Precor*: itaque: precor: exaudi te me: sed propter vos non propter me per pietatem qua exundatis per potestatem qua abundatis: ut eadem meritos dolores damnatorum: et intrem in gaudia beatorum te deus laudaturus qui es benedictus et super laudabilis in secula seculorum.

Maria tu illa maior beatarum mariarum: tu illa maxima feminarum: te domina magna et valde magna: te vult cor meum amare: te cupit os meum laudare te desiderat venerari mens mea: te exaffectat orare anima mea: quæ tuitioni tue se commendat tota substantia mea. Enitimini viscera anime mee enitimini: quantum potestis: si quid potestis omnia interiora mea: ut eius merita laudatis: et eius beatitudinem amatis: ut eius celsitudinem ammirari: ut eius benignitatem deprecemini cuius patrocinio quotidie indigens indigendo desideratis: desiderando imploretis: implorendo impetretis: et si non secundum desiderium vestrum

Sancti Anselmi

tamen supra vel certe contra me ritū vestrū. Regina angelorū: dñā mundi mī ei⁹: q̄ mūdāt mūdum: p̄fiteor q̄ cor meū nimis est imundū: vt merito erubescat in tā mundā itēdere: nec digne possit tāz digne itēdedo p̄gē. Te igit̄ mater illuatiōis cordis mei: te nutrix salutis mētis mee te obsecrāt quantū possunt cū p̄cordia mea exaudi dñā adesto p̄pitiā: adiūua potētissima: vt mūdēt sordes mētis mee: vt illuminēt tenebre mee vt accendat tepor̄ meū: vt expurgat̄ catur torpor̄ meū quatenus sicut b̄tā sanctitas sup̄ oīa post sūmum oīum filium tuū p̄ oīpotētem filium tuū ob gl̄osum filiū tuum a b̄ndicto filio tuo es exaltata sic super oīa post dñm et deum: vt: et oīum filium tuū: te cor meū itelligat et veneretur amet et deprecet̄ eo affectu non quo desidero ip̄fectus: s̄ quo d̄s a filio tuo factus et saluatus redēptus: et resuscitatus. O genitrix vite mee: alitrix reparatoris carnis mee: lactatrix saluatoris totius subst̄ntie mee. Sed qd̄ dicā: lingua mihi deficit: q̄ mens nō sufficit. Dñā dñā oīa

intima mea sollicita sunt vt tan torū beneficioz gr̄as exoluant: s̄ nec cogitare possūt dignas: et pudet p̄ferre nō dignas. Quid enim digne dicā matri creato ris et saluatoris mei: p̄ cuius sanctitatem peccā mea purgant: per cuius integritatē mihi incorruptibilitas donat: p̄ cuius virginitatem aīa mea adamat a domino suo: et despōsat dño suo? Quid inq̄z digne referā genitrici dei: et dñi mei: p̄ cuius secunditatez captiuus sum redēptus: p̄ cuius partū de morte eterna sum exēptus: p̄ cuius prole p̄ditus sum restitutus: et de exilio miserie in patriā b̄ntudinis reductus. Benedicta in mulieribus: hec oīa mihi dedit: b̄ndictus fructus vētris tui in regeneratiōe baptis matis sui: alia in spe: alia in re q̄q̄z hec omnia ego ipse mihi sic peccando abstulerim: vt nec rem habeā: et spem vix teneam: quid. n. Si mea culpa euānerit nunq̄d ingratus ero illi per quē mihi gratis tanta bona euenerunt? Absit: ne addam hanc iniquitatem sup̄ iniquitatem? Immo gr̄as ago: q̄ habui: doleo q̄ non habeo: oro vt habeas. Ler

Meditationes

tus enim sum : q; sicut per filij gratiam ea potui accipere : sic eadem per matris merita possum recipere. Ergo domina porta vite : ianua salutis : via reconciliacionis : aditus recuperacionis. **O**bscuro te per saluatricem fecunditatem : fac ut peccatorum meorum : mihi venia et bene viuendi gratia concedatur : et vsq; in fines hic seruus tuus sub tua protectioe custodiat. **S** aula vltis pietatis ca gratialis reconciliacionis vas et replu vite : et salutis vniuersorum : nimium homo merita tua cum in me hominulo vili singulariter recenseo beneficia tua que mundus amans gaudet gaudens clamat esse sua. Tu namq; domina admirabilis singulari virginitate : amabilis salutari fecunditate venerabilis : inestimabilis sanctitate : tu ostendisti mundo dominum suum : et deum suum : quem nesciebat : tu visibiles exhibuisti mundo creatorem suum quem prius non videbat : tu genuisti mundo restauratorem quo perditus indigebar : tu peperisti mundo reconciliatorem quem reus non habebat : per fecunditatem tuam domina mundus peccator : est iustificatus datus natus et saluatus exul reductus **P**artus tuus domina mundus captiuum redemit : egrum sanauit mortuum resuscitauit. **C**elus : **S**ydere : **T**erra : flumina : dies : nox : et quecumq; humane potestati vel vilitati sumi obnoxia in amissum decus sese gratulatur domina per te quodam modo resuscitata et noua quadam ineffabili gratia donata : **Q**uasi enim omnia mortua erant cum amissa congenita dignitate dominatui fauendi vel vsibus deum laudantium ad quod facta erant obrinebantur oppressione et decolorabatur ab usu idolis seruentium propter quos facta non erant. **Q**uasi vero eadem resuscitata letantur quum iam dominum confitentium : et dominu reguntur : et vsu decorant. **N**oua autem et inestimabili gratia quasi exultauerunt cum ipsum deum ipsum creatorem suum non solum inuisibiliter supra se illa regentes seferunt sed et visibiliter intra se eisdem vtedo sanctificantes viderunt hec tanta bona per benedictionem frui.

Sancti Anselmi

etum benedicti v̄tris b̄dicte
M^Arie puenerunt. Sed cur so-
lus loquor: d̄na b̄ficijs tuis ple-
nū esse mundū. Inferna pene-
trāt: celos supant: p̄ plenitudinē
enī gr̄e tue et que in inferno erāt
seletant̄ liberata: et q̄ supra mū-
dum sunt se gaudent restaurata
p̄ eundem q̄ppe gloriosum filiū
glorioso virginittatis tue oēs iu-
sti q̄ obierunt ante vitalem eius
mortem exultāt diruptiōe capti-
uitatis sue: et angeli gratulant̄ re-
stitutiōe semirute ciuitatis sue.
O femina mirabiliter singularis
et singulariter mirabilis: p̄ quas
elementa renouant̄: inferna re-
medianant̄: homines saluantur:
angeli reintegrantur? O femi-
na plena est superplena gratia
de cuius plenitudinis exundan-
tia respersa sic reuirefcit om-
nis creatura. O virgo benedi-
cta et superbenedicta per cuius
benedictionem benedicunt̄ oīs
natura non solum creata a crea-
tore: sed et creator et creatura?
O nimis exaltata quā seq̄ cona-
tur affectus aie mee: quo ausu-
gis aciem̄ mentis mee: o pulcra
ad intuentum: amabilis ad con-
templādū: delectabilis ad amā-
dum quo euadis capacitātē cor-
dis mei. Prestolar e d̄na infir-
mam animā te sequentem: nec
abscondas te domina parū vis-
denti anime te quarenti. Adise-
rere domia animā. post te anbe-
lando languentem. Adira res
in q̄sublimē cōtemplo: M^A-
riam locatam: omnis natura a
deo est creata et omnis dei natu-
ra ex M^Aria est nata: deus om-
nia creauit: et M^Aria deum ge-
nerauit. Deus qui omnia fecit
vel creauit ipse se ex M^Aria fe-
cit: et sic omnia que fecerat rese-
cit. Qui potuit omnia de nihilo
facere: noluit ea violata sine ma-
ria rescicere. Deus igitur est pa-
ter rerum creatarum: et M^A-
ria mater rerum recreatarum.
Deus est pater constitutionis
omnium: et M^Aria est mater
restitutionis omnium. Deus
enim genuit illū per quem om-
nia sunt facta: et M^Aria pepe-
rit illum per quem omnia sunt
saluata. Deus genuit illum: si-
ne quo penitus nihil est: et M^A-
ria peperit illum: sine quo om-
nino nihil bene ē. O vere deus
tecū cui dedit dominus: vt om-
nis natura tantum tibi deberet

Meditationes

secum **M**aria. **O**bscuro te per gratiam qua sic deus esse tecum et te voluit esse secum: fac propter ipsam hinc eandem ipsam gratiam misericordiam tuam mecum.

Fac ut amor tui semper sit mecum: et cura mei semper sit tecum. **F**ac ut clamor necessitatis mee quando ipsa persistit: sit tecum et respectus pietatis tue quando ego subsisto sit mecum: fac ut congratulatio beatitudinis tue semper sit mecum: et passio misere mee quantum mihi expedit sit tecum. **S**i cut enim o beatissima omnia a te auersus: et a te deuspectus necesse est: ut intereat: ita omnia ad te conuersus: et a te respectus impossibile est ut pereat. **S**icut. n. domina deus genuit illum: in quo omnia viuunt: sic o tu flos virginis genuisti eum: per quem motu tua reuiuuntur: et sic deus per filium suum beatos angelos a peccato seruauit. **I**ta o tu decus puritatis per filium tuum miseros homines ex peccato saluabis. **Q**uemadmodum enim dei filius est beatitudo iustorum. **S**ic o tu salus secunditatis filius tuus est reconciliatio peccatorum.

Non enim est reconciliatio nisi

quam tu casta concepisti. **N**on est iustificatio nisi qua tu integra in utero fouisti: non est salus nisi qua tu virgo peperisti. **E**rgo domina mater es iustificationis et iustificatorum genitrix: es res conciliationis et reconciliatorum parens: et saluus: et saluatoris.

O beata fiducia: o tutum refugium: mater dei est mater nostra.

Mater eius in quo solo speramus: et quem solum timemus est mater nostra. **M**ater inquam eius qui solus saluat: solus datur est mater nostra. **S**ed o benedicta et exaltata non tibi soli: sed et nobis: quod est: quam magnam quam amabilem est quod vix ideo pro te euenire nobis quod vides gaudeo quod gaudeo dicere non audeo.

Si enim tu domina es mater eius nonne: et alij filij tui sunt fratres eius?

Sed quod fratres? et cuius eius? loquar vobis iocundat cor meum: an silebo? ne elatione arguas os meum? **S**ed quod credo amando: cur non profiteor laudando? **D**icam igitur non supbido: sed gratias agendo. **Q**ui. n. fecit ut ipse pro materna generatione esset nature nostre: et nos pro vite restitutione essemus filij matris eius ipse nos iuuat ut confiteamur nos esse fratres eius: ergo iudex noster est frater

noster. Saluator mundi est frater noster. Deniq; noster est factus: per mariam frater noster. Quare igitur debemus sperare qua consolatione possum? timere: quoniam: siue salus: siue datus natio de boni fratris: et de pre matris pendet arbitrio. Quo etiam affectu hunc fratrem: et hanc matrem amare debemus? Quia familiaritate nos illis committimus: Quia securitate ad illos profugiemus qua dulcedie fugientes suscipiemur? Bonus igitur frater nobis dimittat quod delinquimus ipse auertat: quod delinquentes meruimus: ipse donet quod penitentes petimus. Bona mater oret et exoret pro nobis ipsa postulet: et impetret quod expedit nobis. Ipsa roget filium pro filiis: unum genitum pro adoptatis: dominum pro seruis. Bonus filius audiat matrem pro fratribus unigenitis pro his adoptauit dominus pro his quos liberauit. *A*ria quantum tibi debemus domina mater per quam talem fratrem habemus. Quid gratiarum quid laudis tibi tribuemus. *A*agne domine tu noster maior frater. *A*Bagna domina: tu nostra

melior mater docete: cor meum qua reuerentia vos debeat cogitare. *B*one tu: et bona tu. *D*ulcis tu: dulcis tu: dicite et date anime mee: quo affectu vos memorando ex vobis delectetur. *D*electando iocundetur: iocundando impinguetur: impinguate et succendite eam vestra dilectione: vestro continuo amore langueat cor meum liquefiat anima mea. *D*eficiat caro mea. *E*tinam sic viscera anime mee dulci seruitute vestre dilectionis exardescant ut viscera carnis mee exarescant. *E*tinam sic intima spiritus mei dulcedine vestri affectu impinguentur: ut medulle corporis mei exsiccentur. *D*omine fili: domine mee: domina mater: domini mei: si ego non sum dignus qui sic debeas vestro amore beatificari: certe vos non estis indigni: qui sic immo plus debeatis amari. *E*rgo benignissimi mi ne sic dignetur mihi petenti: id quo me confiteor indignum: ut auferatur vobis: id quo certe vos negare non potestis dignos. *D*ate itaque piissimi: date obsecro supplicanti anime mee non propter meritum meum: sed

Meditationes Sancti Anselmi

propter meritum vestrum: date illi: quanto digni estis amore vestrum. Date inq̄z mihi quo suz indignus vt reddat vobis quo estis digni. Si. n. non vultis dare vt habeam q̄ desidero saltez nolite negare vt reddam vobis quod debeo. Forsan presumendo loquar: s̄ vtiq̄z bonitas vestra facit me audacez: loquar ergo adhuc ad dominum meum: et dominam meam: quum sim puluis et cinis: domine et domina nō ne multo melius est quuz vos gratis datis petenti quod ipse non meretur: q̄z quum vobis subtrahitur quod vobis iuste debetur? Illud quippe ē predicande misericordie. Istud est nepl̄tande iniustitie impendite igitur p̄ss̄mi gratiam vt recipiat debitum: facite vos mihi misericordiam vestram que mihi expedit et vos decet: ne faciā ego vobis iniustitiam meam q̄ nulli expedit: et nullum decet. Estote vos mihi misericordes qd̄ obsecro vos ne sim ego vobis iniustus quod execro. Date benigne et benigna. Nec sitis exoratu difficiles: date anime mee amorem vestri quem ipsa non

iniuste petit: et vos iuste exigitis ne ipsa bonis vestris sit ingrata quod ipsa iuste horret et vos nō iniuste punitis. Certe iesu filij dei et tu maria m̄r eius: et vos vultis et equum est: vt quicq̄d vos diligitis diligatur a nobis. Ergo bone filij rogo te p̄ dilectionē qua diligitis filiū tuū: vt sicut tu vere diligitis et diligi vis: eum ita mihi ipetres vt vere diligā eū. Ecce. n. peto qd̄ vt fiat vere est in vestra voluntate. Cur ergo p̄pter peā mea nō fiat eū sit: et in vestra p̄tate? Amator et miserator: hoium tu potuisti reos tuos: et vsq̄z ad mortem amare: et poteris te rogāti amorē tui: et matris tue negare? Veneres igitur sicut digni estis mens mea vos sicut equū ē cor meū. Diligat vos sicut sibi expedit aia mea seruiat vobis: sicut d̄z caro mea: et in hoc cōsumetur vita mea: vt in eternum psallat tota substātia mea. Benedictus dominus in eternum fiat fiat. Amen.

Finis.

Frater. **A.** laudēis ordinis
predicatorum: sese ad huius li
belli studium sic hortatur.

Mens mea qd cogitas? Quid
tantis ceca procellis.
Sponte tuam credis mox peri
tur a ratem?

Quid trepidas? qd amas: quo
te spes vana dolo:qz
Distrahit? infans mens mea
crede mihi.

Quā cupis: in terris non ē pax
tuta quiesqz.
Stare loco nescit: quicquid in
orbe vides.

Ad christum properes: Christi
capiaris amore.

Hunc cogita: hunc sequere: si ti
bi cara salus.

Vas Augustini meditantis per
lege voces

Ignitas doctas: dulcisonasqz
pias.

Anselmi videas: qz sit senten
tia feruens.

Bernardus lachrymans: qua
lia mella ferat.

Durto: es ferro: seua tu rigide
peior.

Ni flectant animum tam pia
verba tuum.

Sit brevis hic manibus: sit mō
da in mente libellus.

Inqz tuo christi pectore crescat
amor.

Pius scds pontifex max. in
laudem diui Augustini.

Barbarice gentis decus Au
gustine perenne.

Dorrida quem nobis Aethiica
terra tulit.

Qui scripturaruz profers ar
chana sacrarum.

Eloquijs reserans abdita cun
cta tuis.

Doctio: ingenuaqz omni cultis
simus arte.

Et studio prestas: ingenioqz ni
rens.

Quem nihil obscurum latuit:
sed et omnia darent.

Atqz humana simul dogmata
et alma patent:

Cuius et instruimur doctrinis:
atqz monemur.

Exemplis: probitas cuius in or
be micat.

ABillia librorum per te. **P**as
ter almae leguntur.

Edita que promunt quicquid
vbiqz latet.

Sis fautor: cunctis pijs: o san-
ctissime p:esul.

Atq; deo sanctas: offer ad alta
preces.

CABapheus vegius lauden-
sis: quem in sua Italia illustrata
Blondus forliu:ensis: virū do-
ctissimū atq; optimum appellat
sub ABartino quinto pontifi.
maxi. beatissime ABonice: diui
Augustini matri pietissime:
ABaufeolum mira arte elabora-
tum: multa impensa Rome ex-
truxit: eamq; simul ac natū hoc
epigramate pulchre: ac deuote
collaudat.

Salve lux matrum: mater san-
ctissima salve:

Salve Augustini ABonica di-
gna parens.

Salve tanti nati: dignissima
mater

Salve sexus gloria feminei:
Que genuisti illud cunctis me-

morabile sedis
Ecclesie robur presidium q; sa-

cre:
Eloquij flumen tantum: quo to-
ta rigatur

Lex sacra: et ybertim lingua la-

una fluit.

Ingenij tantum fulmen: quo to-
ta coruscat

Sacra fides: omnis impietas q;
tremi.

Quem longe errantem: longe
christoq; rebellem

Vertisti ad vere religionis iter:
Vertisti sanctis precibus: qui-

bus anxia semper
Pulsabas magni: flensq; ge-

mens q; deum.
Vertisti largo lachrymarū flu-

mine: quo te
Spargebas: largo semper et im-

brie madeus.
Felices: o: que tantus lachryme:

gemitusq;
Felices tantus que potuere pre-

ces.
Que trahere ad sese: summum

potuere tonantem:
Ferreq;: qua certe mūdus ege-

bat: opem:
Ecclesiam tanto: que firmare re-

ruentem.
Robore: felices o lachryme at-

q; preces.
Dulces lachryme: vincat que

mella sanosq;
Que vincant dulces: nectar et
omne preces.

Q seruens amor: o pietas incē-
sa parentis

Q qui flagrabat sacra per ossa
calor:

Q flamma: o nulli facile enarra-
bilis ardo:

Q Materne o seruo: mentis: et
ignis edax:

Q qui te tantus estus pia ma-
ter agebat?

Et quo scandebas ipetus astra
super?

Ardētes tanq̄ longe volucres
q̄ sagitte

Sic ibant lachryme: vota: pre-
cesq̄ tue:

Eiberi q̄ alte penetrabant pe-
ctora regis

Logebant illum nulla negare ti-
bi.

Quin maiora etiam q̄ que spe-
rare: vel vnq̄

Auderes vltro: plura simulq̄
dare.

Q quantum tibi nos omnes de-
bere fatemur

Luius ope est mundo: reddita
tanta salus.

Quippe nisi e tenebris ad lu-
mina sacra redisset

Conuersus meritis filius ipse
tuus:

Aliloquas totam nisi diffudis-
set in orbem

Doctrinas: tantis totq̄ volumi-
nibus:

Errorum nisi tot pestes strauis-
set iniquas:

Ingenio nisi tot dogmata pra-
ua suo:

Quid mirum si nostra fides:
cultusq̄ perisset?

Si totus nostre religionis ho-
nos?

Nunc vero superi: quando ad
fastigia celi

Euectam nunc te purior orbis
habet:

Quando hac terrena de fece:
et carcere tanto

Eruta: tu loca nunc liberiora co-
lis.

Nunc nostris melius rogitans
tu consule rebus:

P: o nostra melius funde salute
preces.

Affer opem nunc tu: mundo et
succurre labenti.

Succurre afflictis rebus: et as-
fer opem.

Te cuncte exorant gentes: tibi
vota profundunt:

Succurre: et cunctis gentibus
affer opem:

Omnia te sexus: omnisq; te in
uocat etas:

Te quicumq; uocent: omnibus
affer opem.

Precipue matres: quarum tu
experta labores:

Et natis: et tu matribus affer
opem

Te docti ante omnes: ne tu ne
despice doctos

Nemo tuo nato doctior: affer
opem.

Salue lux matrum: mater san-
ctissima salue

Salue eterna laude canenda
parens.

Finis.

Hec preclara opuscula: Impri-
mi fecit Brixie Angelus Bri-
tannicus de Pallazolo: Luit-
Brixianus: ad honorem et lau-
dem omnipotentis dei: et gene-
trici eius virginis Marie: die
viij. Octobris. MCCCXCVIij.

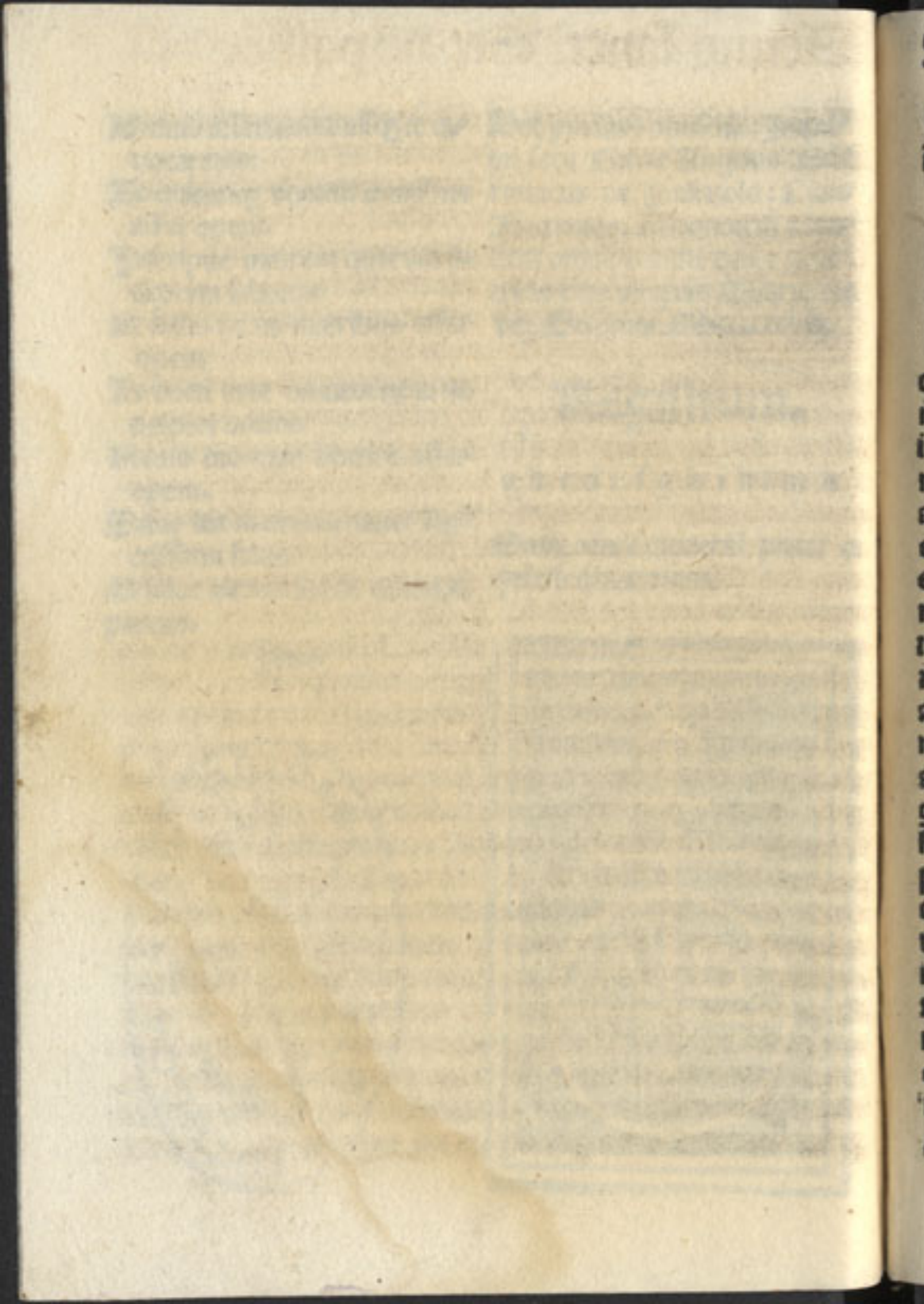
Registrum.

a b c d e f g h i k l m n

Omnes sunt quaterni preter o
qui est quinternus.

89/11
w

Sermo sancti Ber. de passiōe dñi.

Sermo sancti Bernardi.
De passione domini.

Esum na
zarenuꝝ a iudeis
innocēter p̄demꝝ
natū : a gentibus
crucifitum: xp̄iani diuinis hoꝝ
noꝝ:emus obsequijs. Saluator:is
infirma nos qui xp̄iani sumus
reuerenter venerari : amanter
amplecti: fortiter imitari: dignū
est salubꝝ: et honorificum. Nec
enim sunt instrumenta fortissiꝝ
ma: in quibus omnipotentis vir
tus et iuestigabilis sapientia dei
restauracionem: mūdi potenter
atq; mirifice operata est: et vsq;
mō opatur: xp̄s dñs minoratꝝ ē
ab angelis vt nos equaret an
gelis. Et quis ppter xp̄m non
se humiliet? Christus dñs pro
peccatis nr̄is crucifixus est: et
crucis amara suis amatoribus
dulcorauit: mortuꝝ est et mortem
necauit: vt viveremus p̄ illum.
Et q̄s nō amet xp̄m dñm? quis
non patiat pro xp̄o? Christus p
crucis ignominia ad sup̄ne cla
ritatis gl̄iam trāsiit: et data ē ei
p̄ sua reuerentia: a deo p̄re ois

ptas in celo et in terra: vt adorēt
cum oēs angeli dei: et in noie ie
su omne genu flectat: celestium
terrestriuꝝ et infernoꝝ. Ubi est
gl̄iano tua o xp̄iane? nisi in no
mie crucifixi dñi dei tui: et in xp̄i
nomine: qd̄ est super oē nomen
in quo q̄ benedictus est sup̄ ter
ram bñdicet? Gl̄iamini in noie
filij redēptoris: et date honorem
illi saluatori nr̄o: q̄ magna fecit
in nobis: et magnificate nomen
eiꝝ mecuꝝ dicentes. Adoramus
te xp̄e rex israheliter gentiuꝝ: p̄ri
ceps regū terre: dñs deus sab
baoth: virtus oipotentiꝝ dei for
tissima. Adoramus te p̄ciosum
p̄cium redemptiōis nr̄e: hostia
pacifica: qui sola odoris tui sua
uitate inestimabili patrem q̄ in
altis habitat: ad respiciendū hu
milia inclinasti: et filijs ire placā
bilē reddidisti. Tuas xp̄e mise
rationes p̄dicamus: tue suauit
atis memoriam cum abūdatia
eructamus. Tibi xp̄e sacrificiuꝝ
laudis imolamus: p̄ multitudi
ne bonitatis tue: quā ostendisti
nobis semini nequā: filijs sceles
ratis et perditis. Quis adhuc ini
mici tui essemꝝ dñe: et mors ini
qua in oēm carnem exerceret

dñi cui omne semen adā erat
 obnoxius lege primordialis cul
 pe: recordatus es verbi miseris
 cordie tue: et prospexisti et subli
 mi habitatione tua in hanc val
 lem plorationis nostre et mise
 ric. Vidisti afflictiones populi
 tui et tacuit dulcore charitatis
 intrisecus: apposuisti cogitare su
 per nos cogitationes pacis et re
 demptionis. Et quidem cum esses
 filius dei: deus verus deo patri
 sacroque spū coeternus et consub
 stantialis lucem habitans iac
 cessibilem: portāsque omnia ver
 bo virtutis tue: nō despectisti in
 hoc nostre mortalitatis ergastu
 lum altitudinē tuam inclinare:
 ubi nostrā et gustares et abso
 beres miserā: nosque reparares
 ad glām. Parus fuit charitati
 tue ad consumandū opus nrē
 salutis cherubin aut seraphin
 aut ynum ex angelis destinare.
 Ipse venire ad nos dignat⁹ es
 p mandatum patris cuius nimi
 am charitatē expi sumus in te.
 Venisti inq̄ non locū mutan
 do: sed pñtiam tuā nobis p car
 nez exhibendo. Venisti a rega
 lis solio sublimis glie tue in hu
 milē et abiectas in oculis suis
 puellā pio virginalis p̄tinentie
 voto sigillatā: in cui⁹ sacro vte
 ro sola spūscī inarrabilis vir
 tus te p̄cipi fecit: et nasci in vē
 ra humilitatis naturā: ita ut nec
 diuinitas in te maiestatem nec
 virginitas integritatē in nrē vio
 larēt natiuitas occasio. **O** amā
 da: o admirāda dignatio. **D**eus
 imensē glie vermis p̄temptibi
 lis fieri non despectisti. **D**e om
 niū p̄seruus seruoꝝ apparere
 voluisti. **P**ax tibi visum est pa
 trem te nobis esse et dñm: fra
 ter noster eē dignatus es. **E**t tu
 dñe vniversoꝝ q̄ nullas habes
 indigentias intra ipsa natiuitas
 tue initia, non obhoruisti abie
 ctissime paupertatis degustare
 incōmoda. **E**t. n. ait scriptura:
 tibi cum nascereris: non erat lo
 cus in diuersorio neq̄ cunabula
 la que teneritudinem tuam exci
 perent habuisti: sed in vili pre
 sepio sordētis stabuli: tu qui ter
 ram palmo concludis inuolut⁹
 panniculis reclinatus es. **E**t **B**
 ipsum a brutis animalibus ma
 ter tua mutuo accepit. **C**onso
 lamini consolamini qui in sordi

De passione domini

bus paupertatis nutritimini: quod vobiscum deus in paupertate. Non cubat in delicijs splendidij cubiculi: nec inuenitur in terra suauiter viuentijs. Quid vltra gloriaris o dives lutea res in volutabulo lecti picti et delicia: cum rex regum recubitu suo pauperum stramenta honestate maluerit? Quid dura stramenta detestaris: cum tener infantulus in cuius manu sunt omnia tuis sericijs tuis plumis duras iumentorum stipulas preslegit? Sed hec tenella tua charitate infantia a persecutoris gladijs tuta non fuit. Adhuc enim inter dulcia matris vbera surgens dependebas: quando apparuit angelus in somnijs Ioseph dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius: et fuge in egyptum: et esto ibi vsque dum dicam tibi. Futurum est enim: vt herodes querat puerum ad perdendum eum. Jam extunc bone iesu dura panem cepisti. Non solum illam infantie tue uenerationem in teipso pertulisti: sed mortem in pusillis tuis quorum multa millia inter mammillas matris pro te herodia trucidauit

immanitas. Infantia vero tenerriori decursa humiliter ueritatis nobis exemplum tribuisti. Non enim sedisti cum concilio uanitatus: sed in medio doctorum interrogans et audiens illos: cum tamen dominus scientiarum esses: atque sapientia dei patris. Sed et obediens nobis formam tribuisti: dum paruum imperio tu imperator mundi humiliter subditus exististi. At ubi rebus uis etatis plenitudo aduenit: missurus manus ad solatia: egressus es in salutem populi tui: vt gigas magnificus ad currendam viam totius nostre miserie. Et quidem per omnia te vt primum fratribus assunilares seruum tuum baptizantes peccatores in penitentia tanquam peccator adisti: baptizari te postulasti innocens agne dei: que nulla peccati stilla vnquam maculauit. Baptizatus autem non te in aquis: sed aquas in te sanctificas: vt per eas sanctificares nos. De baptismo in deserto spiritu fortitudinis ingressus es: vt uite solitarie in te non desisset exemplum. Solitudinem ac ieiunium quadraginta dierum famis acerbitate tentamenta

Sermo sancti Bernardi

Illusionis spūs equanimiter tolerasti: vt hec omnia nobis tollerabilia efficeret. Veniſti ad oues que perierant domus israel: diuini verbi lampadem extollens palam: ad illuminationem orbis terre: et regnū dei cunctis annuntians obtemperantibus verbo: sermones sequentibus signis confirmasti: virtutes diuinitatis in cunctis ostendisti male hūitibus: et omnia orbibus gentibus gratis exhibens: quā saluti peccatorum congruerent vt omnes lucrifaceres. Sed obsecratum est insipiens cor: eorum domine et proiecerunt sermones tuos retrosus: neque attenderunt ad omnia mirabilia tua domine que operatus es in eis: exceptis paucis nobilibus athletis quos inter infirma mundi elegisti et abiecta: vt per ipsos fortia et alta mirifice expugnares nec solum ingratis gratuitis beneficiis tuis extiteres: sed stimulis affecerunt te dñm dñantium: et fecerunt tibi quecumque voluerunt. Te enim faciente opera dei: quā nemo alius fecit: quid dixerunt? non est hic hō a deo: in principe demoniorum: et iicit demonia: demonium habet: seducit turbas: vorax est: et potator vini: et amicus publicano: um et peccatorum. Quid fles: quid suspiras o hō: dum sustines verborum iniurias? Non audis quanta in dñm deum tuum ceciderunt obprobria propter te? Si patres familias belzebub vocarunt: quanto magis domesticos eius? Sed hec quidem et similia blasphemantes et aliquotiens te lapidibus impetentes: iesu bone patienter sustinuit: et factus est coram eis sicut hō non audiens: et in ore non habens redargutiones: nouissime iustum sanguinem tuum a discipulo tuo: filio perditionis traditum: triginta argenteis appreciati sunt vt precipitarent animam tuam in morte sine causa. Et te quidem perditissimi traditoris tui perfidia non latebat: quando in cena ablutionis: et coram ipso genu flexus precumbens: maledictos pedes eius veloces ad effundendum sanguinem tuum sanctissimis manibus tuis attricare: lauare: et extergere dignatus es. Quis autem adhuc extento collo ambulat o terra et cinis? Adhuc te superbia te eleuat: Adhuc te in patientia exagi

De passione domini

rat. Intuere humilitatis et mansuetudinis domini iesum uniuerse creature factorem tremendum iudicem uiuorum et mortuorum: ante pedes hominis et traditoris sui genua incuruantem. Disce quod mitis est et humilis corde: et confundere in superbia tua: et erubescere in impatientia tua. Hoc quoque erat mansuetudinis tue domine perfidum illum in ceteris fratrum detegere: et palam confundere noluit: sed leuiter admonitus ac celerare iussisti quod parabat. In omnibus his non est auersus furor eius a te sed egressus foras: satagebat circa frequens maleficium. Quomodo cecidisti de celo Lucifer qui mane oriebaris? In delitiis paradisi gloriosus apparuisti: ciuium celi socius: et uerbi diuini primum: quomodo reputatus es inter filios tenebrarum: qui nutritus in croceis cur amplexatus es stercorea? Tunc clarificata est familia tua christe: exiit in mundo de ceteris societatis angelice. Tunc demum diuini eloquii uerberima inundatione: felix ille conuentus potatus est eiecto: quem huiusmodi limpidi liquore in fusione sciebas indignum. Da-

to autem charitatis et patientie salutaris mandato: et disposito fratribus regno patris tui: ad locum proditori tuo notum cum illis diuertisti: sciens omnia que ventura erant super te. Ubi anime tue tristitiam quam ex imminente passione tua sponte assumpsisti: sicut et cetera que passus es in auribus fratrum non erubuisti profiteri dicens: Tu tristis est anima mea usque ad mortem. Positis quoque in terra genibus prociidisti in facie: orans in agonia et dicens. Adhuc pro si possibile est: transeat a me calix iste. Et angustias quod de cordis tui certissime indicabat sudor: ille sanguineus: quod orationis tempore de carne tua sanctissima: guttatim decurrebat in terram. Dominator domine iesu unde tua hec tanta anxia supplicatio? Nonne voluntarium omnino patri sacrificium obtulisti? Etiam domine. Arbitramur autem quod hoc ad consolationem infirmorum membrorum tuorum assumpsisti: ne forte desperet quis: si caro infirma remuneratur: ubi ad passionem promptus est spiritus. Admirum et ut maioris erga te amoris et gratitudinis stimulos habeamus: na-

Sermo sancti Bernardi

turalem carnis infirmitates his
iudicijs in te expressisti: quibus
doceremur: quod vere languores
nostros portasti: et non absque se
suo doloris passionum sentes per
curristi. Vox enim illa vox esse
carnis videtur: non spiritus: ex eo
quod subiunxisti. Spiritus quidem
promptus est: caro autem infir
ma. Quam promptus enim ad
passiones fuerit spiritus: euidenter
ostendisti quando venientibus
vna cum proditore tuo viris sa
guinum et querentibus animas
tuam: cum laternis et facibus et
armis per noctem ultro cucur
risti: et signo quod acceperant a
duce flagitii te ipsum manifesta
sti. Nam accedente ad osculum scis
sumi os tui trucem bestiam auersa
tus non es: sed os in quo dolor iuven
t non est: os quod abundavit malitia
dulciter applicuisti. Innocens
agne dei: quid tibi et lupo illi?
Que uentio tui ad belial? Sed
et benignitatis tue domus fuit
ut omnia illa exiberes: que pra
ui cordis pertinaciam emolire
possent. Nam et veteris amicitie
non immemor: illum comonui
sti dicens. Amice ad quid venisti?
Atque horrore sceleris sui con
impti ferire voluisti: cum dixi
sti: Iuda osculum filium homi
nis tradis? Et ecce phylisaei su
per te sanon. Non illos a te ab
sternuit quod in hora apprehensio
nis tue omnipotentis brachio tuo
terre eos allisisti: non quidem
defensionis causa: sed ut cogno
scret humana presumptio ni
hil se posse aduersus te nisi quod
tum permitteretur a te. Et quis
audiat sine gemitu: qualiter ho
micidas manus in illa hora in
te iniecerant? Et innocentes ma
nus tuas iesu bone vinculis as
stringentes te agnum mansuetissi
mum nihil loquente in ad instar
latronis contumeliose traxerunt
ad victimam. Et nec tunc mise
ricordiam effundere super ini
micos tuos: et distillare saum
dulcedinis tue christe cessasti:
ac defensoris tui celum a lesio
ne trahentium te compescuisti.
Maledictus furor: eorum: quia
perinax: que nec maiestas mira
culi: nec pietas beneficii potuit
confringere. Concilio maligna
tium aduersum te pontificus pre
sentatus es: et veritatem prout
opponit confessus: quasi de
blasphemia adiudicatus es mor

De passione domini

ti. Amantissime domine quanta illic indigna a propria gente per tulisti: vultum tuum desiderabilem: in quem desiderant angeli prospicere: qui omnes celos adimplevit letitia: quem deprecabuntur omnes diuites plebis polluti labiis suo sputo coninquinauerunt: sacrilegis manibus suis ceciderunt: velo in derisum operuerunt: et te dominum vniuersae creature tanquam seruus contempibilem colaphizauerunt. Adhuc autem animam tuam circumcise carni deglutendam tradiderunt. Vincum siquidem ante faciem pilati perduxerunt postulantes crucis supplicio te interim: qui peccatum non noveras: et virum homicidam dari sibi: agnum lupo: aurum luto postponentes. Indignum et infelix commercium: Et quidem nec ignorabat impius ille peritiam hec in te fieri: nec tamen abstinuit a te temerarias manus: sed replevit animam tuam amaritudine sine causa. Illusus recepit in conspectum illusorum astare te iussit: nec pepercit amarissimis verberibus virgineas carnem tuam diuellere: plagis

plagas: liuores liuoribus crudeliter infligere. Electe puer dei mei: quid tanta amaritudine: quid tanta confusione dignum commiseras? Proxime nihil. Ego ego homo perditus totius perditionis tue causa exiit. Ego domine vnam acerbas comedi: et dentes tui obstupuerunt. quia que non rapuisti: tunc exsoluebas. In omnibus his non est satiata perfidiorum iudeorum impietas. Nouissime autem in circumciso: um militum manibus deuolutus es morte turpissima consumandus. Parum erat sacrilegis illis crucifigere te nisi prius et ipsi illusionibus repleuissent animam tuam? Quid enim ait de illis scriptura? Et congregauerunt ad eum vniuersam cohortem. Et exuentes eum vestimentis suis induerunt tunicam purpuream: et chlamidem coccineam circumdederunt ei. Et plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius: et arundinem in dextera eius. Et genua flexa illudebant ei dicentes: Aue rex iudeorum. Et dabant ei alapas et expuentes in eum accipiebant arundinem et percutie-

Sermo sancti Bernardi

bant caput eius. Et postq̄ illu-
serunt ei: induerunt vestimentis
suis: vt crucifigerent baiulantes
sibi crucē. Et pducūt euz in gol-
gotha: ⁊ vinū myrrhatū dabāt
ei bibere cū felle mixtū: ⁊ cū gu-
stasset: noluit bibere. Tūc cruci-
fixerūt eum: ⁊ cū eo duos latro-
nes hinc ⁊ hinc: mediū aut̄ iesū.
Iesus aut̄ dicebat: pater dimitte
illis: q̄ nesciunt qd faciunt. **Do-**
stea sciens iesus: q̄ cōsummata
erant oia: vt scriptura impleret̄
dixit: Sitio. Et currens vnus ex
eis: acceptā spōgiā impleuit ace-
to: ⁊ imposuit arundini ⁊ dabat
ei bibere. Lū accepisset acetuz
dixit: cōsummatū est. Et clamās
voce magna dixit: **Pater** i ma-
nus tuas cōmendo spūm meū:
⁊ inclinato capite emisit spūm.
Tunc vnus militū lancea latus
apuit: ⁊ p̄tinuo exiuit sanguis et
aqua: in redēptionē nostre salu-
tis. **Exp̄giscere** nūc aia: excutere
de puluere ⁊ contēplare virum
hūc memorabile: quē in speculo
euangelici sermonis quasi pres-
sentē intueris. Attende aia mea
qs̄ est iste q̄ ingreditur habens
imaginem quasi regis: ⁊ nihilo-
minus serui despectissimi consu-

sione repletus coronatus icēdit:
s̄ ipsa etiā eius corona cruciat⁹
est illi: ⁊ mille puncturis specios⁹
sum caput eius deuulnerat. **Re-**
gali purpura induit: sed potius
in ea despicitur n̄q̄ honoretur.
Sceptrū in manu gestat: sed eo⁹
ipso caput eius reuerendū feri-
tur. **A**dorant corā ipso politis i
terra genib⁹ ⁊ regē clamant: et
continuo ad conspuendū amabi-
les eius genas sublumunt: maxil-
lā palmis ⁊ honorabile collum
exhonorant. **V**ide aia mea qua-
liter vir iste per oia p̄turbatur ⁊
sp̄nit: sub crucis onere dorsus
icurnare videtur: ⁊ tuā ipse po-
tare ignominias. **A**d locū dedu-
ctus supplicij myrrha potat et
felle: in cruce subleuatur: ⁊ dicit
Pater ignosce illis: q̄ nesciunt
qd faciunt. **Q**ualis ē hic: qui in
oibus pressuris suis: nec seme-
l apuit os suū: vt aut querelē: aut
excusationis: aut cōminationis:
aut maledictionis v̄bum aduer-
sus maledictos canes illos p̄fer-
ret? **Sed** nouiss. me v̄bū benedi-
ctionis sup inimicos suos: quas
le a seculo nō est auditū effudit.
Quid hoc viro māsuetus? qd
benignius aia mea vidisti? **A**d

De passione domini

hinc autem attentius intueri quam gratia
di admiratio: et tenerrima com-
passione dignus appareat. Sic
denudatus et verberibus laceratus
in medio latronum cruci ignomi-
niose ferreis clavis affixum: ace-
to in cruce potatum: et post mortem
lancea in latere vulneratus: et co-
piosos sanguinis riuos ex quocumque
vulneribus manuum: pedum: et late-
ris effundentem. Fletus deducite
oculi mei: et liquece anima mea
igne compassionis super stritione
amabilis viri huius: quem in tanta
amaritudine tot vides affectus
doloribus. Et iam quidem infirma
eius anima mea vidisti et miserta
es: nunc maiestatem eius attende et
miraberis. Quid enim ait scri-
ptura? A sexta autem hora tenebrae
facte sunt super universam terram
usque ad horam nonam. Et obscura
tus est sol: et velum templi scissum
est a summo usque ad inferum: et ter-
ra mota est: et petre scisse sunt: et
monumenta aperta sunt: et multa
corpora sanctorum quae dormiebant
surrexerunt. Qualis est hic: qui et
caelum et terra compatitur ei: cuius
et mors mortuos vivificat? Cog-
nosce anima mea cognosce: hic est
dominus deus noster Iesus christus

saluator tuus unigenitus dei fi-
lius: verus deus: verus homo: qui
solus sub sole sine macula inveni-
tus est. Et ecce cum sceleratis quomodo
reputatus est: et quasi leprosus no-
uitum viros estimatus est: et tan-
quam abortivum quomodo proicitur a vulva
sic piectus est ab utero matris
sue infelicis synagoga. Iste so-
mosus pro filio hominis quem de for-
mis factus est. Hic vulneratus
propter iniquitates nostras attri-
tus est propter scelera nostra: et factus
est in holocaustum suavissimi odo-
ris in conspectu tuo pro eterne glo-
rie: ut auerteres indignationem
tuam a nobis: et consecrere nos sibi
faceret in caelestibus. Respice do-
mine sancte pater de sanctuario
tuo: et de excelsis caelorum habitacu-
lo: et intueri hanc sacrosanc-
tam hostiam: quam tibi offert magnus
pontifex noster sanctus puer tuus
dominus Iesus pro peccatis fratrum
suorum: et esto placabilis super multi-
tudine malitiae nostrae. Ecce vox san-
guinis nostri iesu clamat ad te de
cruce. Quid enim domine quid pedes
in ea? Respondet quae praeterita tanquam
praesentia coram te sunt. Cogno-
sce pater tunicam veri filii tui
Ioseph. Nec fera pessima de-

Sermo sancti Bernardi

torauit eum: et conculcauit in fu-
rore suo vestimentum eius: oem
decorem eius reliquijs cruoris
inquinauit. Et ecce quinqz scissu-
ras lamentabiles in ea reliquit.
Hec est domine vestimentum
quod in manu egyptie meretri-
cis innocens puer tuus dereli-
quit: meliorem estimans iacturam
pallij qm pudicitie: magisqz cli-
gens spoliatus carnis pallio in
carcerem mortis descendet: qm
pro mundi gloria adulterine vo-
ci acquiescere. Illi inquam voci
qua dictum est. Hec omnia tibi
dabo si cadens adoraueris me.
Quod utiqz esset dormire cum
adultera? Et nuc domine pater
scimus: quia ipse filius tuus vi-
uit: et dominatur in tota terra
egypti: et in omni loco domina-
tionis tue. Eductus enim ad im-
perium tuum de carcere mortis
et infernorum: et attonus i mo-
talitatis coronam mutata veste
carnis: immortalitatis decore re-
flouit: et cum gloria suscepisti eum.
Subincuruauit enim sibi pha-
raonis imperium: et cum trium-
pho nobili virtute propria celos
penetrauit. Et ecce gloria et ho-
nore coronatus in dextera maie-

statis tue assistit vultui tuo pro no-
bis. Caro enim et frater noster
est. Respice domine in faciem
christi tui: qui tibi vsqz ad mor-
tem obediens factus est: nec re-
cedant ab oculis tuis cicatrices
eius in perpetuum vt memine-
ris quantam ab eo pro peccatis
nostris satisfactionem receperis.
Et inquam dñe appendas i statera
peccata quibus iram meruim?:
et calamitatem quam pro nobis
passus est innocens filius tuus.
Lerte grauior apparebit et ma-
gis digna: vt propter ipsam ef-
fundas super nos misericordiam
tuam qm sint illa vt pro peccatis
nris ptineas in ira misericordias
tuas. Grās tibi pater referat ois
lingua sup abundantia bonitatis
tue: q vnico filio cordis tui non
pepisti: s pro nobis oibz illum
tradidisti in mortem: vt eum tanqz
fidelē aduocatū haberem⁹ corā
te i celis. Et tibi dñe iesu fortissi-
me zelotes: qd grāz retribuam
vt digne retribuam ego hō pul-
uis et vile figmentū? Quid n. pro
mea salute facer debuisti et nō fe-
cisti? Ab imo pedis vsqz ad sū-
mū viticis te totū i aquas passio-
nū demersisti: vt me totū extra-

heres de illis: et intraverunt usque
ad aiam tuam. Nam et aiam tuam in
mortem perdidisti: ut mea perditam mi-
hi redder es. Et ecce me dupli-
ci debito obligasti: nam et pro eo quod
dedisti tuam debito: tibi sum: et pro
mea quod aia bis a te mihi data:
semel in creatioe: et semel in redem-
ptione. Quod magis iuste tibi red-
dāi quā ipsas non habeo. Pro tua
autem preciosa aia ita pertribulata: quod
ab homine dignere pedem possit non
invenio. Nam et celum et terram et
omnem ornatum eorum pro ea posses re-
pedere: certe nec sic usque ad me-
suram debiti vllatenus attingere pos-
sem: ut autem ipsum quod et debeo et
possibile mihi est retribuam tui do-
mine muneris est. Diligēcius es
mi domine toto corde: tota aia: tota
virtute: et tua mihi sequenda vesti-
gia: quod pro me mori dignatus es. Et
quod fiet istud in me nisi pro te? Ad-
herere aia mea post te: quod tota
virtus eius pedet ex te. Et nunc
domine redemptor meus: te ut vix deum
adoro: in te confido: in te spero: et quod
bus possum desiderijs ad te sus-
piro: adiuvā impfectum meum. Ad-
me passionis gloriosa insignia in quibus
salutem meam operatus es totum me in-
clino. Tue victorioso crucis re-

gale vexillum in nomine tuo christe ador-
ro. Tuusque spineum diadema: tuos
rubentes sanguineos clavos: tuo
sacro latere immeras: laceam: tua
vulnera: tuum sanguinem: tuam mortem:
tuam sepulturam: tuam gloriosam et victo-
riosam resurrectionem et glorifica-
tionem christe supplex adoro et glori-
fico. Odo: nam vite spirat mihi in
omnibus his. Hic viifico: odore:
spiritum meum domine a peccati morte
resuscita. Hic virtute ab astutia
sathane me custodi: ac me profer-
ta: ut iugum mandatorum tuorum suavem
mihi fiat: et onus crucis quod post
te baiulare me iubes humeris
aie mee sit leve. Que est enim forti-
tudo mea: ut iuxta preceptum tuum
mundi perfugas tam multiplices ini-
cto animo suslineam? Nunquid pedes
mei tanquam cervorum: ut velocem cur-
sores per spinas et profraga pas-
sionum consequi valeam? Sed
audi voces meas: et inclina super-
feruum tuum: suavem crucem illam:
que lignum vite est his qui appre-
hendunt eam: et ut spero cur-
ram alacriter: portabo infatiga-
biliter eam que ab inimicis est
crucem post te. Illam inquam
dumissimam crucem humeris
meis impone: cuius latitudo est

Sermo sancti Bernardi

charitas: cuius longitudo est eter-
nitas. Cuius sublimitas est omni-
potentia: cuius profundum est
inscrutabilis sapientia. Confige
illi manus meas et pedes meos:
et totum passioni tue conforma ser-
uum tuum domine: da obsecro mihi
continere ab operibus carnis que
odisti: et facere iustitiam quam dilex-
isti: et in utroque tuam querere glo-
riam: et sinistram quidem meam clauo
temperantiae: dexteram vero clauo iu-
sticie in illa sublimi cruce fixas
arbitror. Da menti mee iugiter
meditari in lege tua: et omne cogi-
tatum meum tactare in te: et dextrum
pedem meum eidem ligno vite
clauo prudentie affige. Da ut si-
nistram spiritus mei sensualitates
non eneruet labentis vite infel-
ix felicitas: non conturbet presen-
tis vite infelicitas: felix et sinister
quoque meum fortitudinis clauo in
cruce tenebis. Et autem aliqua si-
militudo spinarum capitis tui in me
appareat: detur obsecro menti
mee et salutaris penitentiae compun-
ctio: et aliene miserie compassio:
et stimulus zeli emulantis quod re-
ctum est coram te: et ad te perueniat
in crumena mea: dum triplex perfici-
getur spina. Libet ut spongiam
per arundinem os meo porrigas:
et aceti amaritudinem gustui meo
adhibeas. Libet ut per scriptu-
ras tuas rationi mee conferas quod
stare et videre: quam florens hic
mundus tanquam spongia inanis
est: et omnis cupiditatis eius acer-
to amarior. Ita pater in me fiat
calix iste babilonis amarus in
omnem terram: non inani flore sedu-
cat: non falsa dulcedine inebriet:
quemadmodum eos qui tenebras
lucem: lucem tenebras: amaram dul-
cem: et dulce amarum arbitrantur. Si-
num myrrhatum cum felle mixtum
suspectum mihi est: pro eo quod tu ex
eo biberi noluit: forte quod nimiam
acerbitatem inuidie et nequicie
cruce fixorum tuorum indicabat. Tue
vivificae morti tuum servum domine perfici-
gura: facies quidem in me ut mor-
riar secundum carnem: vitam autem secundum
spiritum iusticie. Et autem integram
cruce fixi imaginem me portare
glorietur illud quoque quod post mor-
tem tuam insatiabilis militia impiorum
in te exercuit: hanc in me si-
militudinem exprime. Vulneret
cor meum vivus et efficax sermo
tuus penetrabilior: omni lancea acu-
tissima: pringens usque ad divi-
sionem anime mee: et produces ex ea

De passione dñi

tanq̄ ex dextro latere meo vice
sanguinis ⁊ aque amorē tuū do
mine ⁊ fratrum tuorum. Postremo
⁊ munda syndone p̄ me stole spi
ritus meū inuolue: in qua rege
scam ingrediens: ⁊ egrediens i
locum tabernaculi admirabilis:
⁊ abscondas me donec pertrā
seat furo: tuus. Die autē tertio
post diem laboris: post diē sup
plicij: mane p̄ma sabbati perpe
tue inter filios tuos me indignū
resuscita: vt in carne mea videā
claritatem tuā: ⁊ adimplear leti
cia vultus tui. O saluator meus
⁊ deus meus veniat veniat oro
tempus: vt qđ nunc credo oculis
tandem reuelatis aspiciā: qđ
spero nūc ⁊ a lōge saluto appre
hendā. Ad p̄o viribus meis
desidero vltis aie mee ample
ctar ⁊ deosculer: ⁊ in amoris tui
abyssum totus abso: bear: o sal
uator meus ⁊ deus meus. Sed
bñdic aia mea deum saluatorez
meū ⁊ magnifica nomen eius.
Sanctum est enī: ⁊ sanctissimis
delictis plenus. O qđ bonus qđ
suauis es dñe Iesu aie querenti
te: iesu redempto: pditor: salua
to: redempto: spes etulū: forti
tudo laborantiū: anxiani spiritus

latitudo: aie lachrymose ⁊ post
te currentis in sudore dulce so
latium ⁊ suauē refrigeriū: coro
na triumphantū: vnica merces
⁊ leticia oium supernoz ciuiuz.
Aberrime fons oium gratiarū
indita p̄les summi dei: ⁊ deus
summus: benedicāt te oia que i
celo sunt sursum: ⁊ que in terra
deorsus. Magnus tu ⁊ magnū
nomen tuū. O inmarcessibilis
decor dei excelsi: ⁊ purissima cla
ritas lucis eterne: vita oēm vi
tam viuificans lux omne lumen
illuminans: ⁊ p̄seruans i eterno
splendore. Ab ille millena lumina
fulgurantia ante thronum di
uinitatis tue a p̄mo diluculo.
O eternū substantiale ⁊ i acces
sibile clarum ⁊ dulce p̄fluum
fontis absconditi ab oculis oium
mortalituz: cuius vnda sine ortu:
cuius p̄fundus sine p̄fundo: cu
ius altū sine termino: cui⁹ ampli
tudo incircūscrutabilis: cui⁹ pu
ritas imperturbabilis. Eructa
uit te cor dei altissimi de suo ipe
netrabili abyfso: vita vitaz: lux
lucem: eternus eternū: imensus
imensum: ⁊ per oia sibi coequa
lē: ⁊ de plenitudine tua nos oēs
accepimus. Tu enim largissime

Sermo sancti Bernardi

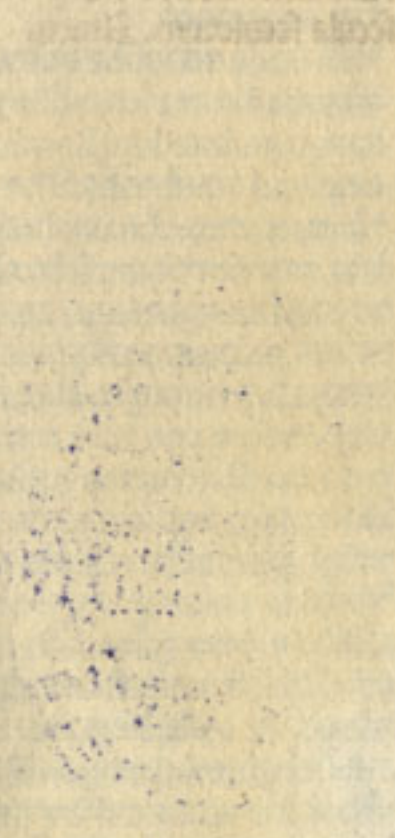
fontis omnis boni septemplex
gratie preciosum flumen de the-
sauris tuis emittis: cuius suavi-
dulcor: e huius nostri maris. i. nre
infirmitatis saluginem mitiga-
re digneris. Flumen olei leticie
flumē vini meracissimi: torrens
ignei vigoris. Spūs paraditus
a te et a patre: par utriq; i o: bez
terre pfundis: oia replens: oia
continēs spūs a te spūs a p̄re:
vnus ex ambobus: vnicens am-
bos: utpote amboꝝ indiuidua
cōnexio: vnificū gluten comple-
xus indissolubilis: et pax omnes
sensum exupans. Hic ē torrens
voluptatis tue dñe: que delicatā
illam et gloriosam ciuitatē Hieru-
salem: que sursum est: iugiter po-
tas: et letabunda ebrietate facis
estuarē ut tibi inbilēt hymnū in-
cessabilem lucida illa et flāmea
organa i voce exultationis et so-
no epulantis: cuiusq; desiderabi-
libus guttis refocillari sinunt
de fauces exulis populi tui iugi-
ter a te expectāt dñe. Sinito pa-
ter ut carelli bibant de stillis que
cadunt de mensa dñoz suorum.
Rorate celi desup et nubes plu-
ant iustum: illū dñe qui extuare
fecisti incitas premiaꝝ populi

tui: in isigne solēnitatis nostre: il-
lo q̄sum igneo stillicidio purga
innoua: illumina: inflāma: exila-
ra: et pfirma: et vni cor: credentiū
tibi: ut vnus sint: vnum sapiant:
vnus vnanimiter regrant et ap-
prehendant et videant et benedi-
cant te deum deoz in syon. Sit
indiuidue trinitati gloria: gratia
rum actio: honor: et imperium i
secula seculorum. Amen.

Faint, illegible text in the left column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the right column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the right column, continuing from the top or bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text at the bottom right of the page, possibly a signature or a date.

Dono fatto di Schaffli

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in two columns.

Tractatus vite spiritualis
editus a beato Vincentio ordi
nis predicatorum.

ge maiora.

De paupertate. Cap. j.

Quam

in hoc tracta
tu tantummodo
documenta sa
lubria de dicti
doctorum ex

p

tracta: non adducam aliq^d scri
pture testimonium: vel alicuius
doctoris ad probandum que di
cam vel suadendum: tum quia
b: cuitati intendo: tum q: tantu
modo ad illum sermonem diri
rigo: qui cum magno affectu de
siderat implere quecuq; s^m de
um fienda cognouerit. Et teci^r
co etiam dicta non proba: quia
humilem intendo instruere: no
cum arrogantibus contentioni
bus deservire. Quicuq; igitur
voluerit proximo: rum animab⁹
valis esse: eosq; verbis edifica
re. P^rimo studeat in seipso ha
bere quicquid alios est doctur
us. Alioquin parum proficiet.
Nam verbum eius erit ineffi
cax nisi prius homines in eo co
periāt esse quod docet et lon

Quod

enim primit⁹ ut
omnia terra co
tepnat: et velut

stercora reputet: et solus distri
cissime ad necessitates: de ipis
recipiat: qua necessitates in pau
co colligat: sufferendo et que
das incomoda propter paup^r
tatis amorem: sicut quidam ait.
Scio q: laudabile non est pau
perem esse: sed in paupertate:
paupertatem amare: et pauper
tatis inopias pp xpm gaudere
et hilariter sustinere. P^ro dolo:
multi de paupertatis solum no
mine gloriatur. S; quo pacto?
ut eis nihil desit. Dicunt se ami
cos paupertatis: sed paupertas
tis sodales: et amicos fugiūt suo
possessamem: suum contemptus
despectationem. Non sic bea
tissimus Dominicus pater no
ster: non sic ille: qui cum dives
esset pro nobis egenus factus ē
D^es q; apostoli ita ut nosti ser
bo et exēplo docuere. Nihil ab
aliquo petas nisi eēt necessitas:
nec accescas cuiuq; dare vo

lenti quibusque precibus et sub
pretextu: ut indigentibus largiaris
que: crede quod in hoc ipse et omnes qui
audierit finaliter multum edifica-
bunt. Nec per hoc ad preceptum
mundi eos poteris facilius in-
ducere et ad subventionem aliorum
indigentium inclinare. Nec necessitates
aut tuam intelligo in parco vi-
ctu et vili vestitu: et calciamento
quibus tunc partialiter idiges.
Non voco aut necessitatem li-
brorum sub quorum velamine
frequenter magna avaritia con-
spicitur. Satis enim libri codes vel ac-
comodati inveniuntur in ordine.
Et quicumque effectum predictorum vo-
luerit dare cognoscere: studeat
primo corde humili adimplere.
Alioquin si corde tumido pra-
dicare voluerit fortis stabit.
Nam a christo humilitatis magis-
tro humilibus manifestat veri-
tates que tumidis occultantur.

De taciturnitate. Cap. ij.

Acto er-
go paupertatis sta-
bili fundamento:
a christo fundatore
in vertice posito dicente. Beati
pauperes spiritu etc. Ad restrin-

gendam linguam viriliter se ab-
stringat. Et lingua que vtilia
debet loqui ab ociosis et inutili-
bus compescat omnino: et ut meli-
us restringat penitus non loqua-
tur: nisi interrogatus. Interro-
gat: dico de re necessaria et vti-
li. Ma inuilem qonem silentij
debet solvere. Si qui in causa
solacij vel iniectiva sibi dicat:
ne onerosus alijs videat: qua-
dam vultus hilaritatem et beni-
gnitatem poterit ostendere: sed
nullo modo loqui: etiam si illi qui
cumque sint de hoc viderit mur-
murare vel contristari: aut ver-
ba detractionis proferre: ipsius
causando singularem seu sup-
stitiosum et grauem. Debet in
propter ipsius attentius orare: ut deus
ab eorum cordibus omnem turba-
tionem amoueat. Poterit tamen
aliquando loqui: si emineat aliqua ne-
cessitas: vel proximi charitas:
vel obedientia puocatus: et tunc
valde premeditari: et cum paucitate
verborum voce humili: et summissa
sed et de facere dum alicui heri-
rideri de aliquo. Nam taceat
ad tempus ad proximi edificationem:
ut tacendo discat qualiter suo
tempore loqui valeat: rogando tamen

deum: vt per seipsum suppleat: cordibus primo: um interi⁹ inspirando ea a quibus interis se abstineat: linguam per silentiū edomando.

De obedientia et munditia cordis. Capitulum. iij.

Ertirpatis igitur p pauper⁹ tate volūtariā et per silentiū multo sollicitudinibus que impediunt virtutū semina: ne quātūcūq; in agro cordis sepe et sepius seminata inspiratiōe diuina valeant pululare. Jam tibi super est cura virtutib⁹ illis amplius insudare que te adducūt ad illam cordis munditiā: per quā interiorēs oculi iuxta saluatoris eloquiū aperiant in repletiōe diuina per quā habeas quietem: et pacem: ille in cuius patefactus est locus eius in te quoq; habitare dignes: nec intelligas me loqui de munditia que hominem purgat: nō modo a luxuria cogitationis imunde: sed loquor potius de illa munditia: et cordis puritate que hominem elongat quātum in hac vita: possibile ē a

quibuscūq; cogitationibus inuilibus: vt itaq; nō libeat hoī aliqd cogitare: nisi de deo: vel ppter deū. Ad hāc autē obtinendā celestē: vt ita dicas: imo diuinam quodāmodo puritatē: nā q; adheret deo vnus ē spūs cum eo ista necessaria sunt. Primo oīum studeas quātūcūq; potes abnegare teipm iuxta saluatoris pceptum. Qui vult venire post me abneget semetipm et c. Et hoc sic intellige vt tuā volūtate in oībus mortifices et pculces: et in oībus p radicas benigne amplectēdo aliorū volūtatem: si tñ licita sit: et honesta: hoc nō generaliter habeas p quacūq; re temporali per quam corporalibus necessitatibus deseruitur. Plūq; sequaris volūtate ppriā vbi aliū p radicare videas quātūcūq; exorbitaret a iudicio rōis: debes sufferre quodcūq; icōmodū pro interna mentis tranquillitate seruanda: que per tales repugnantias perturbatur: du; homo suo iudicio adherendo: et suam volūtate implendo verbis vel cogitationibus cū alijs altercatur. Et non solum in spalibus: sed et in his

que spūalia sunt vel ad spūalia
ordinata alterius poti us q̄ tuā
impleas voluntatem: dūmodo
sit bona: h̄ tua perfectio: videat
q̄ maius detrimentum acq̄res
in diminutione humilitat̄ z trā
quilitalis: z paciē: cum alijs con
tendendo: q̄ possit prouenire
profectus in quocūq; alio virtu
tis exercitio voluntate propria
assecuta: alteri repugnando. Et
hoc intelligas quantum ad illos
qui sunt tibi familiares z in spi
rituali exercitio socij: z qui ad
perfectiōis virtutem anhelāt:
non de illis qui dicunt bonum
malum: z malum bonum: z qui
student aliorū dicta z facta car
pere z iudicare plusq̄ sua pra
ua corrigere. Ad. n. dico q̄ de
beas talium iudicio adherere
in his que spūalia sunt. Nam
in tēporalibus bene debes quo
rūcūq; voluntatem plusq̄ tuā
exequi z implere. Si autem in
his que s̄m deum operari desi
deras: siue ad profectum tuum
vel ad dei honorem vel proxi
mi utilitatem aliquos tibi obfi
stere videas: z seu etiā totaliter
impendere siue sint superiores:
pareos: vel inferiores: noli contē

tionibus deseruire: sed teipsum
in teipso restringere: z te cum
deo tuo collige: vbiq; dicas.
Domine vim patior: responde
pro me: nec de hoc contristeris
q̄ non possunt id nisi finaliter
pro bono tuo: z aliorum sit ex
pediens. imo plus dico tibi: q̄
quantumcūq; ad presens non
videas: videbis finaliter q̄ illd̄
in quo tibi eos impedimenta p̄
stare credebas: erit tibi adiua
men ad tuum propositum asse
quendum: licet autē de orō sa
cre scripture posses tibi ad hec
exempla producere: sicut de Jo
seph z multis alijs: nolo tamē
contra id facere quod predixi:
sed experto crede q̄ ita est. Si
ēt in his que s̄m deum deside
ras te videas quodāmodo diui
nitus impediri vel per infirmi
tatē vel quocūq; alio cōtingēte
de hoc nullatenus contristeris:
sed totū equanimiter feras z te
ex toto cōmittas illi q̄ meli^o nos
uit qd tibi expediat q̄ tuipe: q̄
te ad se p̄tinue subleuat: dūmō
teipm̄ illi ex toto cōmittas q̄ quis
forte tu hoc minime videas: ad
hoc ergo sit totū studiū tuū: vt
teipm̄ in pace z trāquillitate co:

dis possideas : et pro quocumque
euentu non doleas : nisi de solo
peccato proprio vel alieno. Seu etiam
de his que te inducerent ad peccatum.
Non ergo te tristat quicumque
casus fortuitus : non te exagitet ir-
dignationis stimulus propter defe-
ctum alterius : sed habeas ad que-
cumque miserationis et compassionis
affectus : cogitans semper quod tu pe-
ius faceres : nisi te Christus Iesus sua
gratia conseruaret. Prepara insup-
teipsum ad quecumque obprobria : ad
quecumque aspera : ad quecumque ad-
uersa pro Christi nomine sufferenda.
Omni enim appetitum seu cogita-
tum tibi suggerentem appetitum
cuiuscumque altitudinis sub quo-
cumque charitatis pretextu in ipso
principio et ortu suo : velut caput
draconis infernalis cauterio mor-
tifices cum baculo crucis tibi Christi
humilitatem et durissimam pas-
sionem : ad memoriam reuocando : quod
regnum fugies : crucem volunta-
rie est amplexus omni perfusione
repta. Orem humanam laudem
fugies cum honore : tantum vene-
num mortiferum : et in delectu tuo
gaudens teipsum talem vere et ex-
corde reputes : qui merito debe-
as ab omnibus conculcari et de-

spici. Videas proinde tuos defe-
ctus et peccata tua : et ea aggraua-
quantumcumque poteris. Aliorum vero
defectus post tergum proiecias
et non videas : et si vides alleui-
es et excuses : et ipsis compatiar-
is et adiuues quantumcumque po-
teris. Auerte oculos tuos et me-
tus et corporis ab aliorum aspec-
tu ut teipsum possis inspicere in
lumine vultus tui. Teipsum sine
cessatione considera et semper sine
simulatione diiudica. In omni actu
tuo. In omni locutione tua. In
omni cogitatione tua. In omni
lectione teipsum reprehende : et
in te semper conuictionis ma-
teria studeas inuenire : cogitan-
do quod bona que facis non sunt
plene executas : nec illo seruire
facta quo deberent : et multis ne-
gligentibus inquinata : ut merito
omnis tua iustitia panno men-
struato debeat comparari. Re-
igitur ipsum continue reprehende-
das nec permittas in te sine for-
ti increpatione transire non so-
lum negligentias verborum et
operum : sed etiam de ipsis co-
gitationibus non dico malis tamen
modo sed et inutilibus in con-
spectu dei tui omni hora griter

reprehendas te peccatorum commisso-
rum et plus vilem et miserabilem pro
tuis defectibus coram deo quam quicumque
peccatores pro quibuscumque peccatis: et merito
puniendum: et a celestibus gaude-
dijs excludendum si secundum iustitiam
suam: et non secundum misericordiam
suam vellet tecum agere deus tuus:
qui tantas gratias super multos alios
tibi prerogavit ad quos omnes ingratus
exististi. Considera et diligenter et cum
patre frequenter ruminare quod omnem
aptitudinem ad bonum: et omnem gratiam
seu quacumque sollicitudinem ad virtutis
acquisitionem a teipso non habes: sed
christus sua misericordia dedit tibi:
quod si voluisset: potuisset ita conferre
cuiquam ribaldo: te in loco fecis: et lacu
miserie dereliquit. Cogita et teipsum
et ad hoc te credendum inducas: et hoc
tibi ipsi persuadeas quantum potes: quod non
est ribaldus vel quicumque peccator: qui non
magis asisteret deo suo quam tu: et qui non
magis recognosceret dei beneficia quam tu:
si recipisset gratias quas tu sola dei
gratuita bonitate: et non proprijs meritis re-

cepisti: propter quod sine fallacia potes
teipsum vilioris et inferioris omni homine
iudicare: et merito formidare ne propter
ingratitude tuam a suo conspectu te
christus foris abiciat. Non tamen dico quod
per ista debeas credere te esse extra gratiam
dei vel esse in peccato mortali: quamvis
alii peccatores habeant innumerabilia
peccata mortalia: quod tamen est nobis
multum occultus propter fallax iudicium.
Tum propter subitam contritionem et
diuine gratie preuiam infusionem: dum
autem teipsum vilificando alijs peccatis
comparas: non expedit tibi in speciali ad
eorum peccata descendere: sed solum in
quodam generali cum eorum peccatis
tuam ingratitude ponderando: qui etiam
si in speciali velis eorum peccata videre.
potes eadem peccata in te quadam similitudine
transformare: sic te in tua conscientia
inrepare. Ecce ille homicida: et ego miser
quod cecidi aiam meam: ille fornicator
et adulter est: et ego tota die fornicator
et adulter: a deo meo oculos auertendo et dia-

bolis suggestionibus subponendo: & sic de alijs. Si autem videris quod diabolus te velit in talibus responsionibus quodammodo per talia ad desperationem inducere: tunc omissis talibus increpationibus in spes affurgas: confiderata bonitate & clementia dei tui: qui tot te beneficijs iam preuenit: nec dubium quin opus suum in te velit perficere quod incepit. Communiter tamen de homine spirituali qui aliqualem dei notitiam iam percepit: de hac desperatione timere non expedit: dum toto studio ad se increpandum inuigilet. Illud tamen posset accidere: imo sepe accidit in homine incipiente & spualiter quem deus liberavit a multis periculis sceleribus quibus fuerat inuolutus. Ex his que supra iam perstrinxit generabitur in te virtus illa que est mater: & origo: custosque virtutum. scilicet humilitas: que interioris oculos aperit ad dei conspectum: cor humanum ab omni superflua cogitatione purgando. Nam dum homo in suam resilit prauitatem seipsum vilificando se increpando se dete-

stando suam nihilitatem considerando sibi ipsi intentissime displicendo & hec familia cogitando & talem se vere existimando: intantum circa propria negeticia occupatur quod omnis alia inutilis cogitatio arefcit. Et sic dum anima omnia audita visa & temporaliter operata a se repellit & in obliuionem adducit incipit ad seipsam redire: & modo mirabili in seipsa conuoluit & sic ad originalem iustitiam & celestem prauitatem appropinquare incipit. Sic dum in seipsa reflectitur contemplationis oculus dilatatur: & in se scalam erigit per quam transeat ad contemplandum angelicum spiritum & diuinum & ex tali contemplatione animus exardescit ad bona celestia & omnia temporalia a longe conspici tanquam nihil: per hoc illa perfecta charitas incipit in mente seruescere: que velud ignis consumit omnem rubiginem interioris hominis que si sic totam animam occupat charitas non est: quo intret varietas. Nam quicquid cogitat quicquid loquitur vel operatur totum prouenit ex dictamine charitatis.

Unde secure potest alijs prædicare sine detrimento: sine inanis glorie periculo. Neq; enim ut iam dixi potest aliqua vanitas subintrare: vbi charitas totum occupauit. Nunquid iam respectum habebit amplius ad aliquod commodum temporale: q; omnia reputat velut sterco? Sed et ipse laudis appetitus nunquid animus eius poterit subintrare cum se videat velut sterco vilissimum coram deo miserum abominabilem et ad omnia peccata procliuum nisi cum sua benignitate manus conditoris continuo preseruet? Quomodo iam extolli poterit de quocumq; bono opere qui luce clarius videt se nihil posse penitus agere: nisi continuo de hora in horas diuina virtus quoddammodo cogat eum atq; presstringat? Quomodo iam sibi aliquid attribuet: ac si a seipso proueniat: quin non dicam centies: sed etiam milies est expertus suam impossibilitatem in quibuscumq; bonis operibus magnis et paruis et qui toties cognouit se non posse; dum voluit et quando ut ita dicam non voluit nec curauit: nec super talibus cogitabat videre se subito diuinitus exercitatus seruoze mirabili ad illa facienda: que prius cum omni conatu suo: implere non poterat. Nam et talem impossibilitatem iccirco deus tam longo tempore dominari permittit in homine ut homo discat humiliari et ut nunquam in seipso inaniter glorietur: sed deo attribuat oem bonum: non solum in consuetudine quadam: sed potius ex intimis cordis sui: ut ipse qui ex propria experientia doctus luce clarius videt qd non solum non operari: sed nec iesus dicere: nisi in spiritu sancto et nisi ille donaret qui dicit. Sine me nihil potestis facere: ut iam regirando extortis anime sue uiribus: domino confiteatur et dicat omnia opera nostra operatus es in nobis domine: ac cum psalmista clamet: non nobis domine: non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Non igitur tanti timenda est uanagloria quando iam dei vera gloria et animarum zelus eius precordia totaliter occupant. Ecce iam summarie perstrinxi: et in quodam breuiloquio posui ea que sunt necessaria homini in seipso quantum ad uite

sue perfectionem: si vtiliter: et si
ne periculo vult anime sue, pec-
rare salutem: et hec quidem suffi-
cerent homini illustrato et altius
intellectum habenti: et qui in ope-
ribus spiritualibus longius ha-
buisset exercitium: quod in his que
posui breuiter tanquam quibusdam
vite perfecte principijs recolligere
posset: quecumque alia perfe-
ctorum actuum exercitia. Nam his
tribus premissis perfecte seruatis
si hęc voluntaria paupertate: taci-
turnitate: et interna mentis exer-
citatione de quibuscumque alijs ex-
terioribus actibus quod essent fa-
ciendi: homo facile iudicaret: quod
tamē non omnes possunt cape-
re facilius breuiter dicta: paulo
diutius insistemus circa particu-
lares actus virtutum.

Quod per instructores idoneū
citius et facilius peruenitur ad
perfectionem quam per seipsum.

Sciendū

igitur quod homo
facilius: et in bre-
uiori tempore pos-
set ad perfectionem pertingere
si haberet instructorem cuius res

gimine duceretur: cuius obidie-
tiam in omnibus actibus paruis et
magnis totaliter sequeretur: quam
aliquis posset seipsum perficere:
re: quantumcumque uigeat acumine
intellectus et libros habeat in qui-
bus videat virtutum omnium stru-
cturam exaratum. Immo plus
dico quod nunquam Christus suam gratiam
ministrabit: sine quo nihil possu-
mus: si homo habet a quo possit
se instruere et deduci: et negligit vel
non curat alterius ducatum am-
plexi se credens sibi sufficere et
per se posse inuestigare et inue-
nire que sunt utilia ad salutem.
Ista enim via obediencie est via
regia: que homines inoffenso
pede ducit ad summitatem scale cui
dominus apparet in iuxta. Hęc
viam tenere omnes sancti pa-
tres in heremo: et breuiter omnes
qui ad perfectionem attigerunt
post hanc semitam processerunt
nisi forte deus aliquos per seipsum
instruxerit ex privilegio gratie sin-
gularis: deficientibus eis non in-
uenientibus qui eos foras instrue-
ret: quia tunc pietas diuina per
se supplet quod exterius minime re-
perit: si tamen corde humili et ser-
uati ad deum accedunt. Et quidem isto

tempore heu nobis miseris: quasi nullus reperitur: q̄ alios de perfectione vite instruat: quin potius si homo velit tendere ad deum inueniet retrahentes multos: et quasi neminem adiuuantem. Quam obrem expedit: vt homo ad deum toto corde recurrat: et ab eo instrui cum omni orationum instantia et cordis humilitate deprecatur: et se in deum precipiat se sibi totaliter committendo. Et ipsum benignus tanquam orphanum sine patre recipiat: q̄ neminem vult perire: sed vult ad cognitionem veritatis quoscumque venire. Igitur ad te dirigo sermonem meum: qui magno cordis affectu deum desideras inuenire: qui ad perfectionem anhelas: vt in aiabus aliorum vtilis esse valeas. Ad te ergo nunc dirigo sermonem meum: qui corde simplici et non duplici accedis ad deum: qui queris virtutum intima penetrare: qui per viam humilitatis peruenire desideras ad gloriam maiestatis.

De obedientia seruanda.

Tobus

igitur iam promissis. s. paupertate et

taciturnitate tanquam fundamentis primarijs christi athleta se accingat: vt obedientie regulam et semitam in omnibus et per omnia teneat quam tum poterit inconcussam. s. regulam constitutiones rubricas ordinarij: et aliorum librorum omni loco et tempore intus et extra in refectorio: dormitorio: in choro inclinationes et prostrationes: surgendo et stando: et omnes maiorum ordinationes ad vnguem teneat quantum potest semper cogitans verbum christi: qui vos audit: me audit et qui vos spernit: me spernit. Deinde ad coaptandum corpus suum totaliter in obsequio christi Iesu coherceat: vt omnes actus et motus corporis sint omni morum honestate compositi serui regularum discipline. Neque enim poteris vnquam animam ab inordinatis cohibere: nisi prius studueris corpus tuum subicere discipline ipsum restringendo: non solum ab omni actu sed etiam ab omni motu incongruo et inepto.

De modo regulandi corpus.

Ditur re-

gulatione corpo-
ris intendo. Pri-
mo contra gulam

insistas: nisi enim cōtra hanc vi-
ctoriam habeas in vanum labo-
ras in acquisitione aliarum vir-
tutum. Istum autem modū ob-
serues. primo vt nihil tibi in spe-
ciali procures: sed cibarijs que
fratribus cōmuniter apponun-
tur sis contentus. Secularibus
volentibus tibi enenia mittere
nullatenus acquiescas pro tua
persona: si tamē volunt puentui
mittere mittant. Inuitatiōes fra-
trum extra refectoriū nullo mo-
do recipias: sed continue refec-
torium teneas oia ieiunia ordi-
nis obseruando. Et hoc itellige
quādiu xp̄s te in sanitate cōser-
uabit. Nam si infirmus fueris
iuxta infirmitatis necessitatez te
tractari pmittas: nihil tibi peni-
tus pcurando: sed omnia cum
gratiarum actione recipias que
tibi fuerint ministrata. Graui-
tem non excedas in sumptione
cibi ⁊ potus debes naturaꝝ tuaz
diligentissime examinare quan-

to cibo ⁊ potu valeas sustenta-
ri. Et scias iudicare inter su-
perfluum ⁊ necessitatem. Hoc
autem habeas pro regula ge-
nerali: vt saltem de pane come-
das sufficienter quantum natu-
ra requirit: specialiter dum iei-
unas: nec vnquā credas dia-
bolo suadenti tibi facere absti-
nentiā de pane. Et in hoc po-
teris experiri quantum natura
requirit: vel quid sit illi super-
fluum: si tempore bine refectio-
nis post nonaz inueneris te gra-
uatum: ⁊ in stomacho sentias
quendam ardorez: vt orare: scri-
bere: vel legere nequeas: com-
muniter hoc accidit propter ex-
cessum: si idē sentias post ma-
tutinas quando cenasti. Si e-
tā quando ieiunas post com-
plectorium: idēz grauamen ad-
esse percipias. Igitur comede
satis de pane: sic tamen vt post
comestionem sis paratus lege-
re: scribere: vel orare. Si tamē
illa hora non esses ita aptus: si-
cut alijs horis: dum tamen
non sentires grauamen aliud
vt p̄dixi non est signum pro-
pter excessus. Logita igitur

tue nature sufficientiam mō pre-
dicto vel aliter prout te docebit
altissimus a quo debes simplici-
ter postulare. Sis sollicitus val-
de illum modum cōtinue obser-
uare: et semp in mensa quicquid
comedis extimare: et quādo per
negligentiam excesseris: non si-
nas absq; penitentia digna per-
transire.

E potu

vero: nescio tibi
regulam ponere
nisi q; paulatim
te restringas de die in diem mi-
nus bibendo: ita tamē q; non si-
tias nimis de die et nocte: specia-
liter aut cum potagium comedas
potes facilius pertrāsire cū po-
tu temperato: ita tamē q; suffi-
ciat ad cibi digestionē. Nullo ta-
men modo bibas extra comesti-
onis horam: nisi in sero quan-
do ieiunas: et tunc valde tempe-
rate: vel nisi ppter laborem itis-
neris: vel quacūq; alia lassitudi-
ne. Bibas aut vinum ita linsas-
tum q; vini fortitudo deficiat.
Et si esset forte: apponas aque
medietatem: vel plus. Et sic ma-
gis vel minus sicut q; dominus

inspirauerit.

Et De modo standi in mensa
quo ad utrumq; hominem.

Pulsato

itaq; cimbalo cū
omni maturitate
te lotis manib; i
inclaustro sedendo nola pulsata
refectorium introibis: et nō par-
ces tibi cū omni fortitudine tua
cum vocis et corporis modestia
dñm benedicens: et iuxta ordie-
tuum te collocabis in mēsa: co-
gitans apud te corde pauido q;
debeas peccata populi mandu-
care. Cor tuū etiā pparabis ad
intelligentiam lectionis que legi-
tur in mensa vel si lectiones non
habeas ad meditationes aliquā
spiritalē: vt nequaquā totus co-
medas: sed corpore suā refectio-
nem habente: aia nullatenus de-
fraudentur. Positus autem ad
mensam vestimenta decēter co-
aptes: capā super genua retor-
quendo. Statue aut pactū tecū
oīno: vt nullo modo circūspici-
as comedētes: sed solum tibi ap-
posita videbis. In pncipio cum
sederis ne extēdas subito manū
ad incidendū panes: sed stes ali-

quandiu sup te vsq; quo saltē di-
cas pater ⁊ aue maria: pro aia-
bus defunctorum qui in purga-
torio existunt magis indigentiu.
Hoc autē generaliter habeas qd
oem actum ⁊ oem corporis mo-
tum cum quadam modestia fa-
cias. Si panem diuersum: durū
mollem: album: aut aliter factus
ante te habeas illum comedas
qui est vicinior: ⁊ libentius co-
medas illum ad quem min⁹ sen-
sualitas inclinatur. Nunq; i me-
sa aliqd petas: s; permittite alios
pro te postulare: qd si non face-
rēt patientiā habe. Non teneas
cubitos super mēsa;: sed simpli-
citer manus. Nō teneas crura
diuaticata: nec pedē alteri sup-
ponas. Non recipias scutellas
duplices vel aliud qd cūq;: nisi
tū quantum cōiter oēs alij ha-
bent. Quācūq; pirantia a quo-
cūq; missam etiā a priore nō co-
medas: sed si potes cōpetenter i
fragmentis abscondas vel i scu-
tella. Ubi nota qd mos deo gra-
tus ē aliqd de potagio xpo pau-
peri semp in scutella dimittere:
similiter aliqua panis fragmēta
nō crustas: imo illas comedas:
⁊ de pane confracto xpo dimit-

tas. Nec nimis cures si de hoc
aliqui murmurent: dūmodo pre-
latus tibi nō mandauerit oppo-
situs. Et generaliter de oi eo qd
comedis aliquas particulā xpo
pauperi dimittas: ⁊ bolos me-
liores ⁊ non viliores. Sunt ta-
men aliqui qui vilia tū donant
xpo: sicut porcis fieri consuevit.
Si autē cum vno pulmento suffi-
cienter potes comedere de pa-
ne in secūdo pulmento aliqd de
pane reponas ⁊ xpo dimittas.
Et si tibi dñs donauerit: potes
facere quasdam mirabiles absti-
nencias deo gratas ⁊ hominib;
incognitas. Si est tibi cib⁹
isapidus ex defectu salis vel alia
quacūq; causa noli apponere
ibi sal nec aliud condimentū p-
pter xpm felle ⁊ aceto potatus:
sed sensualitati resistas. Simili-
ter quecūq; salamenta, que ad
nihilum valent: nisi ad gule inci-
tamentum dimittere occulte po-
tes. Quandocūq; aliquem bo-
lum gratum tibi: circa finem ap-
ponitur: istum dimitte propter
deum. Similiter caseum: fru-
ctus ⁊ huiusmodi: sicut nectar
vinum melius appotatum ⁊ c.
que non sunt necessitatis pro sa-

lute corporis humani: immo frequenter est noxium: dum prodest quod delectat. Si dimiseris propter christum hec non dubito quod tibi parabit in dulcedine christus dominus cibum consolationis spiritualis: et etiam in alio cibo quo contentus es propter christum. Et ut melius et facilius possis a quibuscumque volueris abstinere: ponas in corde tuo quando vadis ad mensam quod pro peccatis tuis debes in pane et aqua abstinere. Unde panis sit solus cibus et pulmentum tamen non pro cibo adicias: sed ut possis panem convenientius deglutire. Tene quod si hoc posueris in corde tuo quod videbitur tibi magna pitantia habere aliquid de pulmento. Et obserues quod non ponas offas multas in parapside: sed sufficiat tibi panem infrigere. Quando vero pulmentum non habueris comedas panem unum vel dimidium vel pauloptus huius quando bis comestatus es: et nature satisfacias etiam si tanta non haberes. Hoc multis talibus actibus quos tibi exprimere non possum: te instruet christus: si ad ipsum ex corde recurreris: et totam spem in ipso posteris. Quis enim exprimere valet modos innumeros quos tibi deus demonstrabit? Sis etiam attentus: ne sis de illis: qui finem faciunt in edendo: immo quacumque poteris te expedias seruata debita honestate: ut magis lectionem possis attendere. Dum a mensa surgis ex toto corde regranieris altissimo qui tibi contulit bona sua: et qui tibi virtutem aliquam prestiterit: ne tibi sensualitas preualeret. Non parcas voci tue: sed secundum possibilitatem tuam gratias age bonorum omnium largitori. O charissime me cogita quod innumerabiles sunt pauperes qui ad delicias maximas reputassent: si habuissent tantummodo panem: quem tibi cum aliis cibariis dominus ministravit. Ita enim veraciter debes cogitare quod christus est qui tibi dedit: immo plus quod in mensa ipse tibi seruiuit. Unde ergo cum quanta disciplina eius quanta reuerentia: maturitate: et tremore debes in mensa consistere: vbi vides presentialiter deus tui in propria persona ministrare. O quam beatus eris si tibi

desuper detur metabilibus oculis ista conspiceret. Videres enim sanctorum multitudinem copiosam cum christo per totum refectorium discurre.

De modo perseverandi in sobrietate et abstinentia.

V autem

in tali modo sobrietatis et abstinentie iugiter perseveres ita iugiter in timore et a deo totaliter recognosce et ab ipso perseverantiam pete. Et si non vis corrumpere noli alios iudicare: nec contra eos indignationis spiritu mouearis. Si eos uides in edendo debitum ordinem non seruare: sed eis compatiaris ex corde: et pro eis ora et eos in corde tuo quantum potes excusa cogitando: quod nec tu potes aliquid: nec ipsi possunt nisi quantum christus porrigit manum suam: qui non pro meritis tribuit: sed pro suo beneplacito voluntatis. Si hec cogitaueris firmus eris. Namque est causa quod multi quandoque incipiunt multa facere in

abstinentia et in alijs qui non perseverant corpore torpente et spiritu frigefcente. Certe nulla alia nisi propter eorum elationem et presumptionem: dum de se presumentes alijs indignantur eos in cordibus suis iudicando. Et ideo deus substrahit ab eis donum suum: et vel spiritu frigescunt: vel ex discretionis vicio plus faciunt quam non oporteret. In infirmitatem icurrunt: et sic tandem: dum ad restorationem corporis intendunt in hoc quoque metas excedunt: efficiunturque gulosi plusquam alij quos primitus iudicabant: sicut ego de quibusdam cognoui. Nam istud communiter accidit: quod quicumque alium in aliquo iudicat deo tandem permittit in illum defectus cadere vel maiorem. Ergo seruus in timore. Et quandoque te sentias in exaltatione ob memoriam beneficiorum que tibi donat altissimus: apprehende disciplinas increpationis et proprie reprehensionis: ne quando irascatur tibi dominus et per eas de via iustitiae. Si sic feceris stabilis permanebis. Ecce indicaui tibi modum altissimo gratum: contra gula do

minum: ad quem pauci pertin-
gunt: qui non excedant vel plus
vel minus edendo: vel debitas
circumstantias non seruando.

Post hec

nitatis pro som-
nū et vigilias ma-
gis debitum cu-
studire in quo valde difficile ē
habere mensuras. Ubi nota qd
duo sunt in quibus spāliter imi-
net periculum corpori: et per cō-
sequēs anime: si discretionis li-
mites excedas: s. in nimia absti-
nentia: et in vigilia inordinata.
Nam in alijs virtutum exerci-
tjis non sic est periculum in ex-
cessu. Et propter hoc diabolus
habet istam astutiam finaliter:
qd quando videt hominem spū
seruentem immittit sibi sugge-
stiones: vt faciat abstinentias et
vigilias magnas: vt per hoc in-
ducat eum ad tantam corporis
debilitatem qd infirmetur et de-
bilitetur: et qd ulterius ad nihil
valeat: imo vt supra dixi: vt pl⁹
postea comedat et dormiat q̄
alijs. Et talis nunq̄ audet assu-
mere exercitj in vigilijs et ab-
stinētjs recognoscens se p talia

infirmatum sibi diabolo sugge-
rente et dicente: nō facias talia:
nescis qd ob talia fuisti infir-
mus: cū tamen non fuerit p vi-
gilia et abstinentias infirmatus:
sed qd in his discretionis trami-
tem non seruauit. Unde homo
simplex nō intelligit sophisma-
ta diabolica: quibus ex utraq̄
parte decipitur. Unde sub colo-
re boni sibi dicit. Tu fecisti tot
peccata: quando poteris satisfacere?
vel si nō peccata: eno: mia
dicit ei. Quāta passi sūt mar-
tyres et heremite. Et credit sim-
plex homo: qd cū talia habeant
spēm boni nō possunt esse nisi a
deo: et deo permittente hoc fit:
maxime quando talis primo cū
magna humilitate et tremore et
cum instantia orationū nō recur-
rat ad deum: qui eum illumina-
ret: et dirigeret: quando nō repi-
ret hominem directo: em. Ho-
mo. n. qui sub obedientia sācta
psistit et p̄tinue regulā directiōis
dirigitur et instruitur a talibus
deceptionibus tutus est: etiam si
ipse pater spiritualis aliquando
aliqua lter erraret. Deus enim
propter humilitatem obediē-
tiae totum sibi disponit ad bonū
ficus

ficut probari posset multis au-
toritatibus & exemplis. Itaq;
circa somnum & vigilias: talis
modus poterit obseruari. Et
scz tempore estiuo post prandi-
um: postq; campana pro silen-
tio est pulsata: quieti memb:a
componas: & enim illud temp⁹
ad spūalia exercitia min⁹ aptus
est: & per hoc in nocte amplius
poteris vigilare: hoc tamen ge-
neraliter debes obseruare quo-
tienscunq; vis dormire: vt sem-
per vel psalmos rumines: vel
spūale aliquid mediteris: q; eti-
am somno intercipiat: & quan-
doq; tibi in imaginatione pre-
senteretur. In sero h̄ cōmuniter
habeas: vt non multus vigiles.
Nam per vigiliam serotinam
impeditur attentio & deuotio i
matutinali officio. Est enim cō-
muniter talis somnolentus gra-
uis & indeuotus: quando nimis
vigilat in sero. imo aliquē ex to-
to a matutinali officio cogit re-
manere. Igitur statuas tibi ali-
quas breues orationes vel ali-
quam lectionem vel meditatio-
nem quibus in sero ante q; do-
mias breuiter occuperis. Et in-
ter alias meditationes si in hoc

fertur tua deuotio: potest: tua
mens ferri ad ea que in passio-
ne domini illa hora contigerūt:
& similiter faciendo in omnib⁹
alijs horis iuxta modum quem
habet a beato Bernardo tra-
ditum: vel prout tibi dominus
inspirauit. Non tamen est om-
nium deuotio vniformis: sed ali-
us plus alio exercitur. Alijs enī
sufficit in sua simplicitate in so-
ramibus habitare. Nullus ta-
men quantumcunq; polens i-
genio debz amittere ea que pos-
sunt eum ad deuotionem exci-
tare: immo que legit vel studet
debet ad christum inflectere cū
ipso loquendo: & ab ipso intelli-
gentiam postulando. Sepe duz
actu studet a libro debet ad ho-
ram oculos auertere: & oculis
clausis: se in christi plagis ab-
scendere: & iterato se ad librum
conuertere. Etia; quandoq; de-
bet a studio surgere: & in celum
flexis genibus aliquam ignitas
orationem cum breuitate ad de-
um funderē: vel etiam cellas e-
gredi & ecclesiam clausurus: vel
capitulum circuire: h̄m q; impe-
tus spiritus confert: & aliquan-
do oratione firmata vel inforni

per gemitus ⁊ suspiria de ebu-
litione cordis diuinum auxilium
imploꝛando vota sua ⁊ deside-
ria altissimo presentando: san-
ctoꝝum ad hec auxilium implo-
rando. Et illud negocium quan-
doq; agitur sine psalmis: ⁊ sine
quibuscūq; orationibus exteri-
formatis verbo: quāuis hoc ali-
quando initium sumpsit: vel
ex aliquo versu psalmi: vel alte-
rius scripture: siue alicuius san-
cti nobis interdū deo inspiran-
te iterius proprio desiderio vel
cogitatu adinuentum. Cum au-
tem ille seruo: spiritus transierit
qui cōmuniter parum durat po-
tes ad memoriam reuocare ea:
que pauloante studueras: ⁊ tūc
dabitur tibi clarior intellectus:
quo facto iterato ad studium re-
deas: vel ad lectionem ⁊ iterato
ad orationem: ⁊ sic alternando
cōmutes. Nam per huiuscemo-
di cōmutationes in oratione ma-
iorem reperies deuotionem: ⁊ i
studio intelligentiam clariorem.
Iste autem seruoꝝ deuotionis
post studium lectionis: h̄ quacū-
q; hora indifferēter semiat s̄m
q̄ ille dignatur immittere: qui
suauiter disponit omnia: prout

tamen cōmuniter post ma-
tutinas amplius euenire consue-
uit. Et ideo in sero parum vigi-
les: vt totum spiritum post ma-
tutinas in studio ⁊ oratione va-
leas occupare. Igitur in nocte
dum audis horologium: vel qd̄
cūq; signū: statim excussa om-
ni pigritia a strato discedas: ac si
ibi esset ignis accensus: ⁊ flexis
genibus: cum seruoꝝe aliquam
orationem effundas: saltem aue-
maria: vel aliud in quo animus
tuus magis inflammatur. Ubi
nota q̄ ad hoc vt faciliter ⁊ sine
molestia: immo cum quadā ala-
critate tunc cū surgas multū fa-
cit: si supra stratum durum dor-
mias ⁊ iaceas indutus. Hoc de-
bet habere generaliter seruoꝝ
dei: vt omnem molitiem ⁊ com-
placentiam fugiat: ita tamen q̄
discretionis limites non exce-
das. Habeas igitur de paleis
q̄ quanto amplius expressione
durante extiterint gratiores de-
bes habere: ⁊ super ipsas suffi-
ciat tibi flaciatam seu cooperto-
rium habere: pro tegumento au-
tem contra frigus vnam vel du-
as pro ipsoꝝum diuersitate se-
cundum q̄ tua necessitas postu-

labit. Ad caput autem sacculus
plenum paleis habeas: et fugias
molliciem puluinaris: et simili-
ter omnes mollicies: alias assue-
tas: sicut de sudariibus sub ma-
xilla vel ad collum: seu ad zona-
m nisi forte de nocte in estiuo tem-
pore propter sudorem. Nam ta-
libus natura non indiget: sed sunt
quedam male consuetudines in-
troduce. Somnias etiam indu-
tus: sicut de die: nisi quod sotula-
res debes extrahere: et corrigi-
am relaxare: potes tamen tem-
pore estiuo magni estus capam
detrahere: et cum solo scapulari
quiescere. Si per istum modum
dormias non erit tibi molestum
surgere: immo cito et cum ala-
crite conserges. Dum igitur
officium de beata virgine dici-
tur: stans in hostio celle tue non
apodiatu: sed super pedes tu-
os cum omni attentione compe-
tenti voce: distincte: et alacriter
dicas officium virginis glorio-
se. Et te sic habeas quasi eam
cerneres corporalibus oculis co-
ram te. Officio virginis termi-
nato et completa corporis neces-
sitate ad ecclesiam vadas: vel ad

claustrum prout maiorem deu-
tionem inuenies. Ubi nota quod
seruus dei: eundo et redeundo
ad cellam: vel quocumque alio lo-
co non debet esse ociosus corde
sed vel psalmos: vel aliquid spi-
rituale ruminare. Potest tamen
ante inchoationem officij cho-
rum intrare: et aliquid spiritua-
le premeditari: ut deuotus et at-
tentius cum alijs psalmos uo-
leat decantare. Pulsatis igitur
matutinis et factis uenijs: vel in-
dinationibus: psallendo sta sus-
per pedes tuos non apodiatu: sed
corde et corpore sta viriliter
coram deo tuo: et ipsius laudes
cum omni alacritate decanta: re-
cogitans quod sine dubio sancti an-
geli sunt presentes: in quorum
conspectu psallens deo: eos de-
bes continere: reuereri: ut pote
qui faciem dei patris in celis vi-
dent quam tu nondum nisi speculo
et in enigmate contemplanis. Num-
quam parcas voci quantum potes
discretione regente non permittas io-
ta unum tantum psalmis: sed sibi dictio-
nibus: et syllabis quibus de voce. Et si
non potes equali voce cum alijs: non cum
uoce submissa. Et si potes psal- et

hymnos cantes in libro dum in
tellectum habes in psalmis et
ceteris orationibus: ut consola
tionem spiritus reportes: tunc
oportet te esse sollicitum ne in
actu exteriori s. in gestu corpo
ris et sono vocis aliquid appa
reat leuitatis: sed tunc speciali
ter oportet te seruare mentem
et debitam grauitatem. Nam
spiritualis letitia in quadam co
uertitur leuitatem nisi freno di
cretionis actus comprimatur
extrinsecus. Toto conatu tuo
facias ut psallas spiritu et me
te. Nam magnus labor est homi
ni precipue incipienti nondum
in deo roborati tempore psal
modie mentem ab euagatione
constringere. Semper in cho
ro tenes locum tuum: et com
muniter te ponas in vno loco:
nisi forte alius veniret: cui meri
to cedere oportet. Si in cho
ro preuideris aliquem defectum:
per te vel per alium implere.
Unde nota quod deus gratum ha
beret si preuideres rub
ricas: et omnia dicenda in cho
ro: et paratus esses ad omnes
defectus et negligentias aliorum
supplendas. Sed caueas quod dum

in choro est aliqua contraver
sic eorum que sunt dicenda vel
cantanda: ne tu os tuum aperis
as: etiam si certus esses de eo
quod dicendum esset. Sed multi
qui pro vno modico tantum li
tigant. Adinus malum esset er
rare quam litigare. Si autem vni
co verbo posses errorem cho
ri corrigere: tunc facere debes
spualiter si tu es de prouectiori
bus in choro. Si autem te vides
spiritu impaciente agitari: meli
us est quod tu studeas motum ani
mi tui subiugare. Si autem ali
quis male legit vel cantat: vel
quocumque modo inepte se ha
bet: non submurmures vel cor
rigas: est enim species cuiusdam
iactantie talis correctio. Idem
in lectione quantumcumque quis
male et inepte legat: nec etiam
aliquod signum facias: quia hic
est signum mentis vento elatio
nis inflate. Quando multi sub
ito currunt ad aliquem defectum
implendum non te ingeras. Si
autem nullus esset supplens:
tunc cum omni modestia ad sup
plendum occurras: sed si potes
taliter defectum anticipes: ne
valeat deprehendi. Laue tamen

ne duas lectiones immediate le-
gas vel duo responsoria nisi tā-
tus eēt defectus: et maxime vbi
est multitudo fratrum. Item nō
de facili te ingeras: si iuuenis
es: ad dicenda ea que pertinet
ad antiquos. Non circumferas
oculos hinc et inde: nec aliquē
videas quid faciat: vel quomō-
do se habet: sed oculis in terras
dimissis: vel sursum erectis: vel
clausis: vel ad librum stes. Sē-
per quando dicis diuinum offi-
cium: dum stas: vel sedes: non
teneas manus sub mento: sed
sub cappa: vel scapulari: vbi nō
decens est semper cappam ha-
bere. Non teneas vnum pedē
super alium: vel tibias diuari-
catas: sed cum omni modestia:
vt qui es in presentia dei nri.

Caueas ne digitos teneas i na-
ribus. Sūt enī aliqui qui i hoc
et talibus miseris: non sine dia-
boli stimulatione occupantur.
Diuertens a diuino officio et i
deuotionem non modicam ostē-
dentes. Multi tales actus par-
ticulares occurrunt qui nō pos-
sunt exprimi: sed si humilitatem
habueris: et integram charita-
tem de oibus vncio te docebit

Tu qui legis attende: qz cū hic
ponant multi actus: qui ad vnā
circumstantiam variantur: non
propter hoc ita improbes si ali-
quando aliter fieri oporteret: si-
cut de loquendo in choro cum
error apparet: qz ad antiquum
bene pertinet emendare. Gene-
raliter tamen verum est: qz ser-
uum dei ligare nō decet. Abi-
nus malū est patiēter tollerare
errorem qz contentiōibus de-
seruire quanto magis in choro.
vbi tales contentiōes scanda-
lose: et attentionis: ac tranqui-
litate mentis sunt conturbati-
ue. Similiter cum dico qz semp
legat: vel cantet in choro. Quā-
doqz enim posset oīri talis in-
mente deuotio: que ex cantu im-
pediretur: qz melius esset apud
se dicere officium: precipue vbi
alij essent qui sufficerent ad cā-
tandum: et sic de multis alijs: p-
ut melius docebit altissimus: si
contēptis omnibus ei corde sim-
plici volueris adherere. Non
enim debet sibi quisqz faciliter
credere: vt oppositum faciat: ni-
si longo virtutum exercitio di-
scernētia spūs sit adeptus.

C De modo predicandi.

In predi-

cationibus & exhortationibus: ut re eloquio simplici: & confabulatione domestica ad declarationem actuum particularium. Et quantum potes insiste cum exercitijs: ut quilibet peccato: habens illud peccatus videatur percuti: ac si sibi soli predicares: taliter tamen quod verba videantur ab animo procedere non superbo vel indignanti: sed magis ex visceribus charitatis & pietatis paternae: sicut pater condolet peccantibus filiis vel infirmitate graui: vel fouea gradati iacentibus: quos nititur extrahere & liberare & fouere: sicut mater: & sicut qui gaudet de profectu eorum: & de gloria paradisi sperata. Talis enim modus consuevit esse proficuum audientibus. Nam virtutibus et vicijs locutio generalis parum excitat audientes. Item in confessionibus: ut siue blandias pusillanimes: siue terreas induratos: semper viscera charitatis ostendas: ut semper peccator sentiat quod verba tua ex pura ca-

ritate descendant. Et ideo charitativa verba: & dulcia semper pungitiua precedant. Tu itaque qui desideras proximorum animabus esse vtilis: primo ad deum ex toto corde recurre: & hanc petitionem ab eo simpliciter postula: ut tibi illam charitatem dignetur infundere in qua est summa virtutum per quam possis perficere quod optas.

A bono

rem domini nostri iesu christi dicas tibi remedia contra aliquas tentationes spirituales que in isto tempore abundant in terra ad purgandum & probandum electos que quibus expresse manifeste non sint de aliquo principali articulo fidei: tamen qui bene respicit cognoscit quod sunt in periculo destructionis principalium articulorum fidei: & quod preparant cathedram: & sedem antichristo. Quas tentationes nolo exprimerè ne ponam materias & occasionem scandali seu offendiculum coram simplicibus & imperfectis. Sed monstrabo tibi

per quam spirituales discretio
nem debes te regere si nō vis
esse victus a predictis tentatio
nibus. Et que predictae tentatio
nes veniunt duobus modis.
Primo quidem per suggestio
nem et illusiones diaboli: qui de
cipit hominem in regimine qd
deberet habere erga deum: et
in hoc quod est dei. Secundo
per corruptam doctrinam alio
quorum: et eorum modum vi
uendi qui iam venerunt in pre
dictas tentationes: propter hoc
volo tibi dicere qd regimen de
bes habere erga deum: et illud
quod est dei: si vis esse immu
nis a predictis tentationibus. Et
post quomodo debes regi er
ga alios quantum ad doctrinā
et modum vivendi eorum. Pri
mum ergo remedium contra te
ntationes spirituales huius tem
poris quas procurat diabolus
in cordibus aliquorum est qd il
li qui volunt se subdere deo nō
desiderent per orationem vel
contemplationem vel per alia
opera perfectionis: visiones vel
revelationes: vel sentimēta que
sunt supra naturam: et supra o m
nem cursum eorum: qui diligunt

deum et timent per verissimum
amorem: quia predictum desi
derium non potest esse desideri
um sine radice et fundamēto su
perbie: et presumptionis: vel in
tentiones alicuius vane curiosi
tatis circa deum: vel sine fragilita
te fidei. Et per hunc defectus in
stitia dei dimittit animam que
habet antedictum desiderium:
et permittit venire in talem il
lusionem et tentationem diabo
li per falsas visiones et revela
tiones: et falsas seductiones per
quem modum seminat maiores
partem tentationum spirituali
um huius temporis: et radicat
eas in cordibus illorum qui sūt
nuncii antichristi sicut qd poteris
videre per subsequētia. Des
bes enim scire qd vere revela
tiones: et sentimēta spiritualia
secretorum dei: non veniunt p
antedictum desiderium: neq; p
aliquem conatum seu studium
qd aia hēat in se. s; tū veniunt
pura bonitate dei in aias q; ē in
magna hūilitate et i magno desi
derio dei et reverentia. Nec ēt
exercitet se in magna hūilitate:
et timore dei ppter hoc ut hō
hēat visiones et revelatōes et se

timēta sup̄dicta: q̄ i idē delictū
caderet in quod per supradictū
desiderium. Secundum reme
dium est q̄ in aia tua in tua ora
tione vel cōtemplatione nō susti
neas aliquā consolationem vel
paruam: ex quo tibi videretur
q̄ fundaret se in presumptione
z extimatione tui ipsius z post
q̄z te ducit in abusione; proprij
honoris z reputationem: et ex
quo suggeret mēti tue te dignū
esse vel huius vite glorie: z lau
dis vel paradisi: q̄ scias q̄ aia
que sentit se in tali consolatione
venit: z incurrit in plures ma
los errores: quia domin⁹ per su
um iustum iudiciū; permittit po
stea diabolo augmentandi predi
ctam consolationē; z acceleran
di: z imprimere in illa anima sal
sissima z periculosissima senti
menta: z alias illusiōes quas cō
solationes credit z putat esse ve
ras. Heu heu deus meus quot
psone sunt decepte per istū mo
dum. Et scias pro certo q̄ ma
ior pars raptuum: imo rabierū
nuncioꝝ antixpi venit per istū
modum. Et p̄pter hec caue q̄ i
tua oratione vel contemplatiōe
non sustineas aliquam consola

tionem: nisi illam que venit post
perfectam noticiam z completū
sentimentum tue humilitatis et
perfectionis: z quia facit pseue
rare dictam noticiam z antedi
ctum sentimentum in te: z i ma
gnitudinem: z altitudinem dei
per altam reuerentiam z cū ma
gno desiderio honoris dei z glo
rie: z q̄ antedicta cōsolatio fun
detur in predictis. Tertium res
medium est q̄ omne sentimen
tum quantūcūq; altum z ois xi
sio quantūcūq; sit secreta z secre
to tibi appareat quecūq; sit ex
quo ducit cor tuum ad opinio
nem: vel in infectionem contra
aliquem articulum fidei: vel cō
tra bonos mo:es: z maxime cō
tra humilitatem: vel contra ho
nestatem exhortescas: q̄ sine du
bio ex parte diaboli venit. Et si
appareret tibi aliqua visio sine
lumine z sentimento: de qua sis
certus q̄ venit ex parte dei: et
p̄pter quā sis certificatus in cor
de tuo q̄ illud quod inducit vis
io est deo placitum noli te fir
mare i dicta visione. Quartum
remedium est q̄ nec p̄pter ma
gnam deuotionem: nec p̄pter
magnam vitā: nec p̄pter clarū

intellectu: nec ppter aliquā suffi-
cientiam aliam quam vides in
aliquam personam: vel aliqui-
bus personis noli sequi eorum
psilia: nec eorum modos ex quo
cognoscis clare: et multum ratio-
nabiliter q̄ eorum consilia non
sunt h̄m deum: et veram discre-
tionem: et per vitam iesu xpi: et
sanctorum monstratam: et p̄ san-
ctam scripturam in dictis san-
ctorum notificatam et predica-
tam. Et propter hoc non timeas
q̄ spernendo talia consilia eorū
pecces per superbiam: et p̄sum-
ptionem duis hoc facis propter
zelum et amorē veritatis. Qui-
tum remedium est q̄ fugias: et
vites familiaritates: et societates
illozum: et illarum: qui vel que
dictas tentationes seminant: et
diffundunt: et vites illas perso-
nas que sustinent: et laudant eas
et noli audire illorum verba: nec
collationes eorum: nec modos
eorum velis videre: quem tibi
demon subministrabit: et osten-
det magnum signum perfectio-
nis in pluribus eorum verbis et
modis: que si velis accipere: et
ea illis credere venires: et rues
res in pericula: ruinas: et preci-

pitia erro: um illorum.

Post hec dicas ti-
bi aliqua reme-
dia que debes at-
tendere per temet
ipsum circa ali-
quas personas que semināt di-
ctas tentationes per eorum vi-
tam et doctrinam. Primum q̄
debes attendere erga tales per-
sonas est q̄ nō habeas magnas
extimationem visionum eorum
et sententiarum: nec eorum ras-
p̄tium: imo si dicerent tibi ali-
quid quod sit contra fidem: et p̄
scripturam sacram: aut contra
bonos mores: aborreas eorū vi-
sionem: et sententia tanq̄ stul-
tas dementias: et eorum raptus
sicut rabiamenta. Tamen si di-
cant siue inducant in hoc quod
est h̄m fidem: et sanctam scriptu-
ram: et h̄m sanctos: et h̄m bonos
mores: noli spernere: qm̄ sperne-
res qd̄ est dei: tamen non confi-
das totaliter: q̄ sepe et maxime
in tentationibus spūalibus fal-
sitas induitur seu absconditur
sub similitudine veritatis: et mali-
tia sub similitudine boni: vt diabo-
lus possit sepe et melius mortu-
le venenū sine suspicionē diffū-

dere. Et id credo qd plus placet deo qd visiones et sentimēta et raptus qui s̄m qd dictū ē habēt similitudinem veritatis: et bonitatis dimittas ire pro tanto q̄ntū valent: nisi p̄tingat aliquibus p̄sonis rōne sanctitatis et discretiōis ac eorū humili p̄bitate: de quibus certum est qd p̄dicte p̄sonē non possunt decipi p̄ illusiōes: nec p̄ ingenū diaboli. Et tūc q̄zuis sit p̄rium v̄siōibus: et sentimētū ratiōum personarū p̄sentire: tñ securū est: nō totaliter credere i eis rōne sui: et per orationē p̄dictā: sed q̄ntum p̄coris eius fide catholica ē: et sacra scriptura: et bonis moribus: et verbis sanctis ac doctrina sanctorū. Scdm̄ remediū est: qd si per revelationē vel sentimentū: vel aliū modū cor tuū moueat ad faciendū aliq̄d opus: et maxime opus graue: et notabile: nō tibi p̄suetū: de quo nō habeas certitudinē: an deo placeat: imo dubitas rōnabiliter: p̄trahas morā ad faciendū dictū opus: vsq̄quo ispereris oēs circūstānias: et maxime finales: et cognoscas: qd deo placet: nō tñ qd tu iudices p̄ te tuā opinionē: s̄ si potes p̄ testimonium

sacre scripture vel exēplū imitabile sanctorū patrum. Et dico exēplum imitabile: qd s̄m b̄m Gregorium aliqui sancti fecere aliqua opa que nō debem⁹ imitari: q̄zuis bona eēt in eis: sed debemus ea habere in admira tiōe et reuerētia. Et si p̄ temer⁹ i p̄m nō potes venire in notitiā an placet deo: petas p̄siliū a p̄sonis approbatio in vita et doctrina: et p̄silio totius veritatis. Tertū remediū est: qd si tu es immunis a p̄dictis: sic qd nunq̄ habueris: vel q̄zūcūq̄ habueris: fueris liberatus ab eis: dirige cor tuū: et intellectū ad deum recognoscendo humiliter grāz dei tibi factam: et eidem ex corde multoniēs: imo indefinēter regratieris sup̄ hoc. Et caueas tibi qd hoc qd habes per puram grām et bonitatem tēi velis attribuere virtuti: vel sapientie tue: vel merito tuo: siue tuis morib⁹: neq̄ qd fuerit factum a casu seu a fortuna: qd s̄m qd dicunt sancti: hoc est p̄ncipaliter qd deus b̄nificium sue grē affert et subtrahit hoi: et permittit eū subijci tentationibus et illusiōibus diaboli. Quartū reme

diu est: q̄ te existens: seu cor
de tuo in tentatione spūali: per
quā es in dubio nō incipias ex
tua ppria volūtate aliqd nota
bile tibi ante incōsuetū: s̄ cor tu
um refrenādo: et voluntate ex
pectes humiliter: et cū tremore
et reuerentia dei: vsq̄quo deus
cor tuū clarificet: q̄ scias p̄ cer
to q̄ si existēdo in dicto dubio
ex tua ppria volūtate inciperes
aliqd notabile incōsuetum tibi
nō possēs exire ad bonū finem.
Et intendo dicere de incipiēdo
opa notabilia et incōsuetā sup
que est dubiū antedictū. Quin
tum remediū est: q̄ p̄pter ante
dictas tentationes: si eas habe
as nō dimittas aliqd bonū qd
incipisti: dñm nō eras in tenta
tionibus antedictis. Et maxime
non debes dimittere orare: nec
confiteri: nec cōicere: nec ieiū
nare: nec opa pietatis: et hūlita
tis: s̄ solationem nō inuenias i
operibus antedictis. Sextū re
mediū est: q̄ si tentationes ante
dictas habeas: leua cor tuum et
intellectū ad deū querendo hu
militer hoc qd̄ erit ei honorabi
lius: et tue aie salubrius sup̄ tua
tentatione subiiciendo tuā vo

luntatem: volūtati diuinē: sic q̄
si sibi placet q̄ perseueres in il
lis tentationibus: similiter et tibi
placeat: vt̄ deus non offendas.

Quia placet mihi
multū de hoc qd̄
cepisti bonū ad
honorē dei: et de
desiderio: nō so

lum q̄ perseueres: quinimo vt̄
ascēdas ad maiora opera virtu
tum: vel saltem desideres: iccir
co scribo tibi aliquas rationes.
vnde poteris cor tuum excitare
et mouere ad maiores perfectio
nes oimode virtutis: q̄ non in
cepisti: nec potes seruare p̄ pro
pria virtutē. Prima rō est: q̄ si
inspicias q̄ntū deus est dignus
amari: et honorari s̄m suā boni
tatē et sapientiā: et alias suas p̄
fectiōes: q̄ sunt in eo sine nūero
et sine termino: videbis q̄ hoc
qd̄ credidisti multū et magnum
ad honorē dei: et s̄m bonitatem
suā: est minimū: et quasi nihil in
respectu q̄ deberes esse s̄m q̄
deus est dignus. Istā rōnem: ic
circo pono primā: q̄ p̄ncipali
ter debemus attēdere in oibus
opibus n̄ris: honorē et reueren
tiā: et amorē dei: q̄ in seipso ē di
m vj

gnus amari per oem creaturas.

2 **Secunda ratio** est: attendas quot despe-
ctus et vituperia: egestates et do-
lores: et passionem quam tam amarum
sustinuit filius dei propter amorem
tui: et hoc ut ames et honores
eum: cognosces quod parum est: quod se-
cilli ad deum amandus et hono-
randus: secundum quod facere deberes
Ista ratio altior est et perfectior:
quam sequentes: et ideo pono eam secundam.

3 **Tertia ratio** est: quod si cogitas in-
nocentiam et perfectionem quam de-
bes habere: secundum mandatum dei: pro
quod teneris esse absque omni vicio: et
sine omni culpa: et in plenitudine ver-
tutis totius: sicut est quod debes ama-
re deum ex toto corde tuo: et ex
omni mente tua: et totis viribus tu-
is: videbis manifeste infirmitatem
tuam et distantiam in qua
es a predicta innocentia et per-
fectione. **Quarta ratio** est: quia
si cogitas multitudinem et largi-
tatem beneficiorum dei: et gra-
tiarum corporalium: et spiritalium
que tibi et alijs: vel que sin-
gulariter tibi date: sentires quod
quod facis: vel potes facere pro-
pter deum: est nihil ad dicta benefi-
cia recompensandum et gratias dei:
et maxime si liberalitatem atten-

das et bonitatem. **Quinta est**:
quod si cogitas altitudinem et no-
bilitatem remunerationis: et glo-
rie promissae et parate illis qui fa-
ciunt opera virtutum ad hono-
rem dei: quam gloria tanto maior
quanto opera erunt virtuosa et
et maiora: cognosces pro certo
tuum meritum esse nihil in com-
paratione tante glorie: et desiderabis
facere opera virtuosa quam ante se-
ceras. **Sexta ratio** est: quod si atten-
das pulchritudinem et generosi-
tatem quas habent virtutes in se
et nobilitatem quam recipit anima
per supra dictas virtutes: et si at-
tendas ad vilitatem et turpitu-
dinem quam habent vicia et pec-
cata conaberis si sapiens fueris
ad amplius acquirendum virtu-
tes et amplius fugiendum vicia
et peccata. **Septima ratio** est
si attendas altitudinem et per-
fectionem vite sanctorum patrum
et eorum multas et perfectas vir-
tutes: cognosces imperfectas et in-
firmitatem vite tue: et tuorum ope-
rum. **Octava ratio** est: quod si cogno-
scas magnitudinem peccatorum
et multitudinem offensarum que se-
cisti contra deum: cognosces: quod opera
tua que facis quamcumque bona sint

sunt nihil ad satisfactionem per
viam iusticie de offensis dei.

9 Nonna ratio est: quia si specule
ris vniuersitatē et pericula tem
ptationū carnis: et mundi et dia
boli: conaberis ad assumendu
maiozem firmitatem: et maioze
altitudinem: in omni virtute q̄
feceris vñq̄: vt possis in maio
ri securitate persistere contra di
ctas tentationes. Decima ra
tio est: quia si cogites dillictu
iudicium dei finale: et cum appa
ratu bonorum operum: et cu
satisfactioe de offensis dei: et q̄ de
beas venire ad dictu
iudicium
videbis q̄ parum est quod se
cisti per bona opera: et peniten
tiam: s̄m q̄ facere debuisses.

10
11 Undecima ratio est: quia si tu
cognosceres breuitatez vite tue
et vicinitatem tue mortis dubie:
postquā non habebis spaciū fa
ciendi opera meritoria neq̄ pe
nitentiam: cognosces q̄ cu
ma
iori corde et studio deberes fa
cere bona opera et penitentiam
q̄ tu facis. Duodecima ratio ē
quia si animaduertas qualiter
cūq̄ incipias bonam vitam in
quouis gradu: et conamie et de
serio ad maiozem ascendendi:

et altiozem vitam: non potest esse
se sine fundamento presumptio
nis et superbie huius: quod ince
pisti: nec potest esse sine inclusio
ne magne tepeditatis et negligē
tie: ex quo hec duo mala inclu
duntur: non potest esse sine ma
gno periculo viuendi in multis
vicijs spiritualibus: s̄m q̄ mon
strare tibi posses: sed nimis esset
longum ad scribendum per lit
teras: non dubito q̄ si velis di
cto:um malorum esse liber et im
muns: q̄ quantumcūq̄ altā vi
tam icepis: tu adhuc conaberis
in altiori et perfectiori vita esse.
Bernardus super ps. Qui ha
bitat in adiutorio altissimi: lo
quens de illis: qui sunt seruidi ī
principio: et postea credentes se
aliquid esse tepescunt. Inquit
si scires h̄z paruum est quod ha
bes: et hoc ipsum h̄z cito perdes
si non seruauerit qui dedit. Ter
tiadecima ratio est: quia si cogi
tes abissalia iudicia dei facta su
per aliquos qui diu perseuera
uerunt in magna sanctitate: et in
magna perfectione: q̄ deus de
seruerit eos: propter aliqua oc
cultā vicia: que non credebant
habere. Non dubito: q̄ quan

tuncunq; altam vitam inceperis: omni die leuabis tuas affectiones et temptationes: deseres ad omne viciū plusquā feceris ante: appropinquando te ad perfectam et integram sanctitatem: timendo ne forte in te sit viciū aliquod occultū: propter quod merearis a deo deseri.

17 **Quartadecima ratio est:** quia si cogites penas infernales damnatorum paratas cunctis peccatoribus: credo q; leuis erit tibi omnis penitētia: humilitas: paupertas: et omnis labor: quem i ista vita possis sustinere propter deum: vt euadas penas supradictas: et conaberis continue ad tenendum altiozem et perfectiorem vitam timendo periculum veniendi ad supradictas penas.

¶ K edcās

rōnes plus i breuitate teni q; ex plicauerim: vt tu auertas in paucis magna cogitare: sic q; quelibet sit tibi materia alte contemplationis et spatiose. Attamen scias q; si velis proficere cum predictis rationibus: debes formare: non solum

per intellectum: immo etiā ē necessarium: q; per certā affectionem moueas voluntatē tuā ad hoc qd; dicant dicte rōnes. Et vt melius intelligas replicabo tibi sub breui memoria dictas rationes: ostendendo tibi qualiter dicte rōnes non habēt efficaciam in aia: nisi formetur per affectionem et sentimentum spirituale. Prima eni ratio non h; vigorem: nisi in aia que h; magnum spūm: et sentit et contemplet nobilitatē et perfectionē: et dignitates dei et conat ad amandū deū et honorandū in omnib; s; q; deus est dignus. Secūda rō nō habet efficaciam: nisi in aia: q; cordialem deuotionem sentit in spiritu: et charitatem et bonitatē filij dei: quā nobis monstrauit in sua ppria passione propter nos accepta: sic q; anima desideret totis suis viribus facere recompensationem deo: de bonitate et de charitate ostensa in passione. Tertia rō non proficit: nisi in aia que sentit altitudinem pfectiōis quā requirit dñs et precipit esse in creatura et p̄funda rōne mandatum dei conatur adimplere et cui; magna voluntate venire in

dictam perfectionem. Quarta ratio solum locum habet in anima que per intellectus et affectiones recogitat magnitudinem et nobilitatem beneficiorum dei et gratiam ipsius: et que conatur representare deo seruitium debitum secundum beneficia recepta. Quinta ratio habet valorem tantum in anima que habet in extimatione et feruenti amore gloriam promissam in paradiso: et que habet firmam fidem et spem veniendi ad illam gloriam per bona opera virtutum sic quod cum dictis operibus conatur venire ad illam gloriam supradictam. Sexta ratio non habet efficaciam: nisi in anima que habet in horrore omnia vicia et peccata in abominatione: et in magnam complacentiam et amorem perfectionem virtutum et gratie dei: et hoc cum magno excessu et altitudine. Septima ratio habet solum veritatem in anima que habet in magna extimatione vitas sanctorum cum desiderio imitandi. Et maxime intendo dicere perfecte et perfectorum: sicut est virgo Maria principaliter. Iohannes baptista. Iohannes euangelista. et omnes apostoli: et sic de

alijs. Octava ratio non proficit nisi in anima que aggravat offensas contra se quas fecit contra deum: et que habet voluntatem magnam faciendi deo iusticiam et satisfactionem peccatorum suorum per bona opera et virtuosa. Nonna ratio non habet locum: nisi tantum in anima que sentit suam debilitatem et gravitatem et periculum temptationum propter quod conatur ad fugiendum occasionem cadendi in temptationem et aduentendum in securitate gratie dei. Decima ratio non habet locum: nisi in anima que cognoscit peccata sua: et habet timorem: et tremorem cordialem sententie finalis iudicii que dabitur contra peccatores qui non egerunt penitentiam de peccatis suis. Undecima ratio non habet locum: nisi in anima que habet timorem mortis: et habet magnum preparamentum faciendi opera meritoria. Duodecima ratio: tantum proficit anime que sentit: vel intelligit: quod inchoando bonam vitam sine conamine et desiderio et altioris vitam assumendo: non potest sine inclusione peccatorum viciozum: et sine piculo

grādium malorū: z que nō vult
fugere dicta vicia z pericula.

Tertiadecima ratio non habet
eff. caciā: nisi in anima: q̄ sum
me curat de sua salute: z timet se
parationem a gratia. Quarta
decima ratio non habet eff. ca
tiam: nisi in aia que timet de pe
nis damnatorū. Sentiendo q̄ di
gna est venire in penas suprad
ctas p̄pter offensas quas cōmi
sit contra deum: z que vult: z co
natur vitare penas antedictas
per satisf. actionem penitētie. Et
nota q̄ cōclusio et finis cuiusli
bet rationis debet esse in duob
bus. Primo in sentimento pro
prie imperfectionis et nihilita
tis. Deinde in desiderio z cona
mine veniendi in altiorē vitā:
sic q̄ non sit sententū proprie
imperfectionis z annihilatiōis
sine desiderio z conamine maio
ris perfectionis z vite altioris:
nec e conuerso.

¶ Qui vult su

q̄ gere atqz euaderē la
queos atqz tenta
tiones anti xp̄i: seu diaboli fina
les: debet habere in pp̄io senti
mento sui: duo. P̄io q̄ sentiat

de seip̄o sicut d̄ vno corpe mo
tuo pleno v̄mb̄ z male olēti. z
sic de vno cadaverē q̄ dedigna
tur videre z itueri: imo claudun
tur nares pp̄ ei⁹ pessimū odorē
z fetorē: z auertunt facies: vt
nō videāt talē z tāta abhoiatio
nē. Sic op̄z charissime facere sp̄
mibi z tibi: s̄ pl⁹ mibi: q̄ tota vi
ta mea fetida ē tot⁹ fetidus sū. z
corp⁹ meū z aia mea: z oia q̄ in
tra me sunt fece z putredie pec
catorū: z iniquitatū fetidissima z
abhoiabilissima sūt: z q̄ d̄teri⁹
ē quotidie hūc fetorē i me sētio
recēti⁹ z āgusti⁹ reuocari. Et d̄z
talē fetorē de seip̄a sētire fidelis
aia cū maria v̄cūdia corāz deo
sic corā illo q̄ oia videt: z sit sic
si eēt corā districto iudicio z do
lere maxie de offensa dei z per
ditiōe gratie anime in qua erat
quādo redempta fuit preciosissi
mo xp̄i sanguine: z abluta per
baptismus. Et sicut sibi z deo se
tere se credit z sentit: sic etiā cre
dat z sentiat q̄ non solum corāz
angelis: z sanctis animabus: sed
etiā corā omnibus hominib⁹
viuentibus sit abhominabilis z
fetidus: z q̄ facta z dicta sua nō
solū hoies vidēt z audir dēdi

gnantur: sed q̄ nares suas clau-
dant: & auertant facies suas: ne
ipsum videant: & tantū fetidum
cadauer de medio eorum expel-
lant: & sic ab eis alienatus & se-
paratus & proiectus sicut plusq̄
leprosus: vsq; veniat & reueni-
at ad seipsum. Et si quis de eo iu-
sticiam faceret: & de corpore suo
sentiat q̄ iustus est: & ita credat:
etiam si sibi oculi erruerentur:
nasus truncharetur: manū absi-
derentur: & aures: & oēs: & sic de
alijs sensibus corporalibus &
membrijs: quia cum his omni-
bus deum offendit: & creato-
rem. Item q̄ despici desideret:
& contempni: & q̄ omnia virtu-
peria: verecūdias: diffamatiōes
iniurias: blasphemias: et cetera
aduersa: summo cum gaudio et
leticia recipiat: & patiēter ferat.
Et op̄s q̄ diffidas de teipso to-
taliter: & de omnib; bonis tuis:
& de tota vita tua. Et conuertas
te totum: & reclinabis sup bra-
chia Iesu xpi pauperimi & vilis-
simi: & improperati despecti et
mortui p̄pter te: vsq; quo tu sis
mortuus in omnibus sentimen-
tis tuis humanis: & Iesus chris-
tus crucifixus uiuat ī corde tuo

& in tua anima: & totus transfor-
matus: & transfiguratus: & cor-
dialiter sentias in te: vt nunquā
videas: nec sentias: nec audias
nisi ipsum solum stantem in cru-
ce propter te mortuum & suspen-
sum ad exemplum virginis ma-
rie: mortuus in mundo & uiuēs
in fide. Et q̄ in illa fide uiuat to-
ta anima tua: vsq; ad resurre-
ctionem in qua dominus imit-
ret gaudium spirituale: & donus
sancti spiritus in anima tua: & in
illis personis in quibus deb; re-
nouari status apostolorum: & ec-
clesie sancte dei: exercens te san-
ctis orationibus: siue sacris me-
ditationibus: & affectionib; ad
obtinenda dona virtutū & gra-
tiam dei. Sed debes precipue
septiformi affectu exerceri ad
dominum. s. amore ardentissi-
mo: timore summo: honore des-
bito: zelo constantissimo: & illis
debet iniungi gratiarum actio &
vox laudis: omnimode obediē-
tie promptitudo & suauitatis di-
uine pro posse degustatio. Et
ideo continue debes ista septem
deuote petere a deo: vt pote dicē-
do. Bone iesu fac vt totis me-
dullis amem te: summe timeas:

reuerentiar: et p̄ omni honore tuo
fortissime zelari: ita q̄ omne tu
um obprobrium: tanq̄ tue glo
rie zelotipus vehementissime
exorescam: et potissime: si in me:
aut a me: vel pro me facta tibi
sint obprobria vlla dei: da etiam
vt tuum dominum: tanquā tua
creatura humiliter adorem et re
cognoscam: et de omnibus bene
ficijs a te mihi imp̄sis gratias
semper agam: et hoc cum sum
ma gratitudine cordis. **S**ecūda etiā
vt in omnibus semper te bene
dicam: laudem et magnificem: et
hoc cum summo iubilo et tripu
dio cordis: et tibi in omnib⁹ ob
temperans et obediens: semper
reficiat dulcissima tua et ineffa
bili suauitate: qui cujs sanctis tujs
is angelis et apostolis tue men
se assistens: licet oīo indignus et
ingratus. **Q**ui cum patre et c.
Debet etiā circa seipsum exer
cer: alio septiformi affectu. **P**ri
mo. s. q̄ tot⁹ de suis vicijs et de
fectibus confundatur. **S**ecūdo
vt peccata sua tanq̄ offensiuā: et
sui ipsius maculatiua acutissimo
et acerbissimo dolore plangat et
deploret. **T**ertio humiliatio sui
et conculcatio: cum contemptu:

vt. s. totis viribus se fierem vis
lissimam: et fetidissimam sper
nat: et contemni appetat: vt dis
cum est. **Q**uarto rigore seue
rissimo: vt. s. corpus suum aspe
rissime maceret: et macerari ap
petat tanq̄ peccato feridum: im
mo tanq̄ latrina et sentina: et tu
mulum omnium fetiditatum.

Quinto ira implacabili contra
omnia vicia sua et contra radi
ces et inclinationes viciozum su
orum. **S**exto vigore peruigili et
strenuo: vt. s. oēs sensus: acus
potentias suas: semper cū qua
dam virilissima strenuitate: in
omne bonum teneat peruigiles
et attentos. **S**eptimo discretio
ne perfecte modestie: seu mode
rantie: vt. s. in omnibus distri
ctissime seruet mensuram et mo
dum inter. videlicet nimium et
non satis: vt. s. nihil sit in eo su
perfluum: nihil diminutum aut
defectiuum: nec plusquā dicitur
minus q̄ deceat.

Debe etiam
circa proximum
se exercere: alio
septiformi affe
ctu. **P**rimo. s. per piam com

passionem: ut. s. ita sentiat aliorum mala et incommoda: sicut sua. Secundo per dulcem congratulationem: ut. s. de aliorum bonis letetur: sicut de suis. Tertio per tranquillam supportationem et condonationem: ut scilicet molestias et iniurias ab alijs illatas patienter tolleret: et ex corde indulgeat et condonet. Quarto per benignam affabilitatem: ut. s. sit ad omnes benignus: et omnibus bonum affectet et optet: et tale se exhibeat in gestibus suis et verbis. Quinto per reuerentiam humiles. s. ut omnes sibi preferat: et omnes reuerentur: et omnibus ex corde se subdat: tanquam dominis suis. Sexta per concordiam unanimem: ut. s. quantum in se est: et quantum secundum deum potest esse vnus sentiat cum omnibus: et ita sentiat se esse omnes et illos se et omnium rectum velle pro suo reputet: et contra. Septimo christiforme sui pro omnibus oblationem: scilicet ut ad instar christi pro omnium salute sit paratus: et sollicitus ponere vitam suam: et die noctuque orare et laborare: quod omnes in christo in-

viscerentur: et christus in eis. Sed tamen nec ex hoc credatur: quin vicia hominum sint pro toto posse cauenda et fugienda. Sciendum quod quodcumque ex societate malorum hominum: vel imperfectorum: periculum: vel occasio retrahens: vel impediens a perfectione: vel seruoze predictarum virtutum debes a talibus sicut a serpentibus vel draconibus elongari. Non enim est carbo ita ignitus quin in aqua frigescat aut tepescat: sic contra: vix est carbo ita frigidus quin aceruo carbonum ardentium accendatur. Alias ubi periculum huiusmodi non imminet: etiam mera simplicitate debes aliorum non videre defectus: aut si videas per compassionem reportare: aut supportare ut tua. Et autem vultus ter ad temporalia et eterna te habeas perfecte: scito quod temporalia debes aspicere sub quadruplici sensu. Primo. scilicet ut tanquam peregrinus: et advena sentias omnia: ut extranea et aliena: in tantum: ut tua vestis: tuo sit sensu: ita extranea: ac si esset in Hispania: vel in

india. Secundo vt in tuo vsu abundantiam timeas: vt venenum: & vt mare submergens. Tertio vt in tuo vsu omnē inopiam & egestatem sentias: quia ipsa est scala per quam ascenditur ad celestias diuitias & eternas. Quarto vt societatem: cōtubernium: & apparatus diuitum & magnatum fugiens non ex contemptu: nisi de societate pauperum glories: & in memoria & aspectu atq; conuersatione pauperum & deiectorum: vel despectorum totus leteris: quasi expressa imagine xpi: & eis quasi regibus cum summa alacritate & iocunditate & reuerentia as socieris.

Quindeci

sunt perfectiōes necessarie persone: que seruit dō

in vita spiritali. Prima ē clara & perfecta noticia suorum defectuum: & suarum infirmitatum. Secunda est magna: & seruens impugnatō contra malas inclinationes: & contra suas voluntates seu passiones rationi repugnantes. Tertia est timor magnus

quem habere debet de offensis hactenus factis contra deū: nō est certus: an bene satisfecerit nec si cum deo fecerit pacem.

Quarta est magnus timor: & tremor: qui debet esse in ipso ne p suā fragilitatē iterum cadat in similibus vel maioribus peccatis. Quinta est fortis disciplina & aspera correctio ad regendum suos sensus corporales & totum suum corpus spiritui subiugare in obsequiū Iesu xpi. Sexta est fortitudo & magna patientia in temptationibus & aduersitatibus.

Septima est vitare viriliter oēs psonam & oēm creaturā aliam: que impelleret eum: aut esset sibi occasio non solū ad peccatū: sed etiā ad aliquam imperfectiōem vite spiritalis: sicut vnum demonem infernalem. Octaua est q̄ portet in se crucē xpi: que habet quattuor brachia. Primum est mortificatio vitorum. Secundum est derelictio omnium bonorum temporalium. Tertium est derelictio omnium affectionum carnalium parentum suorum. Quartum sui ipsius contēptus & abhominatio & annihilatio. Nonā est diuissima & cōtinua

recordatio beneficiorum dei: que
 hactenus recepit a domino iesu christo.
 Decima est die ac nocte stare in
 oratione. Undecima est: gustare
 et sentire diuino dulcore continue
 Duodecima est: magnam et feru-
 uentem desiderium exaltandi nostram
 fidem. scilicet quod iesus christus ab omnibus
 timeretur: amaretur: et cognosceretur.
 Tertiadecima est: habere
 misericordiam et pietatem in omnibus
 necessitatibus suis primo: sicut
 sibi vellet haberi. Quartadeci-
 ma est: regratiari ex toto corde
 tuo: in omnibus deo glorificare: et lau-
 dare in omnibus iesum christum. Qui-
 tadecima est: quod postquam hec omnia
 fecerit sentiat et dicat: domine deus
 meus iesu christe: nihil sum: nihil
 possum: nihil valeo et malitibi
 seruius: et in omnibus seruus tuus
 inutilis.

Tres sunt radi-
 ces euangelice et
 aplice paupertatis
 seu principales par-
 tes: abdicatio omnis

sui iuris: reus temporalium modera-
 tio: pauperis usus habitatus. ad
 utrumque affectus. Tres sunt partes
 abstinentie. scilicet enervatio carna-
 lis amoris: et sollicitudinis vite

sue sustentationibus: non curare
 de abundantia: vel sufficientia vi-
 ctualium deliciarum: et vni parce
 oblati. Tres sunt a nobis singu-
 larily fugienda: et metuenda.
 Primo exterior distractio ne-
 gociorum. Secundo interior promotio
 et exaltatio. Tertio temporalium reum
 et carnalium amicitiarum ad se: vel
 suos amicos: vel suum ordinem in-
 moderata vel inordinata affectio
 Tres sunt a nobis singulariter
 exercenda et amplectenda. Pri-
 mo desiderium proprii contemptus
 abiectiois et externe vilicationis.
 Secundo viscerosa compassio
 ad iesum christum crucifixum. Tertio
 sufferentia persecutionum et marty-
 riorum pro dilectione cultus nominis
 christi et euangelice vite: hec tria sunt
 per quedam verba extensiuam post
 horas diei gemitibus: et ardenti-
 bus suspiriis postulanda. Tres
 sunt a nobis singulariter et quasi
 assidue meditanda. Primo christus
 crucifixus incarnatus et cetera. Secundo
 status apostolorum et fratrum
 preteritorum nostri ordinis: hoc
 cum desiderio: ut illis conformemur.
 Tertio status virorum quam
 euangelicorum futurus: Et hoc des-
 bes die noctuque meditari. scilicet sta-

tum pauperrimorum: simplicissimorum: et mansuetorum humilium abiectorum charitate ardentissima sibi coniectorum nihil cogitantium: aut loquentium: nec sapientium: nisi solum Iesum Christum: et hunc crucifixum: nec de hoc mundo curantium: suique oblitum: supernam dei et beatorum gloriam contemplantium: et ad eam medullitus suspirantium et anhelantium: et ob ipsius amorem semper mori sperantium: siue desiderantium: et ad instar Pauli dicentium.

Lupio dissolui et esse cum Christo et innumerabiles ac inestimabiles thesauros diuitiarum celestium: et superdulces: et mellifluos riuos diuitiarum: suauitatum: ac iucunditatum. Et super omnia mirabiliter expansos et superinfusos. Et per quos imaginari debes eos ipsos: ut cantantes canticum angelicum cum iubilo citharitarum et citharis cordis sui. Nec imaginatio ducet te plusquam credi potest in quodam impatiens desiderium aduentus illorum temporum. Ducet te in quoddam admirabile lumen: in quodam amoto omnino dubietatis ac ignorantie ni-

bilo: et limpidissime videbis: et districte discernes omnes defectus istorum temporum: et imixtum vel misticum ordinem ecclesiasticorum ordinum productorum et producendorum ab initio Christi usque ad finem seculi: et usque ad gloriam summi dei et Iesu Christi. Crucifixum semper portata in corde tuo. Et te ad suam eternam gloriam producat. Amen.

Explicit tractatus de vita et instructione spirituali a magistro Vincentio ordinis predicatorum: egregio predicatorum Christi editus.

Lincoln's Abolitionism

The following text is a reproduction of a document, likely a speech or a letter, discussing the topic of Lincoln's Abolitionism. The text is extremely faint and difficult to read, but it appears to be a historical document. The content is largely illegible due to the quality of the scan and the age of the paper. There are some faint words and phrases visible, such as "Lincoln", "abolition", and "freedom", but the rest of the text is too light to transcribe accurately. The document is organized into several paragraphs, with some lines indented. There are also some small, dark spots and stains on the page, particularly in the lower half.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines across the page.

Libellus Meditationum

Ecce sunt quæ in hoc opusculo continentur.

¶ Meditationes diui Augustini episcopi hypponenſis que se in .xl. capita extendunt. cf.

¶ Soliloquia eiusdem: que se in .xxxvij. capita extendunt. c

¶ Manuale eiusdem quod .xxxvi. continet capita. c

¶ Item meditationes diui Bernardi abbatis Cantuariensis que in .xvii. capita diuiduntur. c

¶ Epistola eiusdem pulcherrima de perfectione vite. c

¶ Item Sermo vnicus Petri damiani. c

¶ Item meditationes Sancti Anselmi que in quatuor: capita diuiduntur. c

¶ Item carmina. A. laudensis ordinis predicatorum: quibus laudes horum opusculorum perbelle concinnantur: necnon et carmina Pij secundi pontificis maximi: que diui Augustini laudes modulantur: Item carmina Adaphi vegii laudensis: In laudem sancte Adonice matris diui Augustini. c

¶ Item tractatus sancti Vincentij admodum utilis de vita spirituali: qui in capita .xix. diuiditur. c

¶ Item Sermo vnicus diui Bernardi abbatis: de passione dñi. c

Tabula

Tabula in librū

Meditationum diui Augustini
episcopi hypponenſis.

Inuocatio dei omnipotētis ad
morum ⁊ vite reparatio-
nem. Capitulum. j.

Deis accusatio ⁊ cōmmedatio
mibicordie diuine. Cap. ij.

Deis conuestio q̄ ppter iobe
dientiam a domino non audi-
tur. Capitulum. iij.

Judicis timor. Cap. iij.

Inuocat p̄ p̄ filium. Cap. v.

Hic representat homo patri pas-
sionem filij. Cap. vj.

Hic recognoscit homo se cām
esse passionis. Cap. vij.

Hic exponit homo deo patri
passionem filij in suam recon-
ciliationem. Cap. viij.

De iuocatiōe spūſci Cap. ix.

Oratio sui dei de se humiliter
sentientis. Cap. x.

Oratio ad sc̄tāz trinitatem.

Confessio omnipotentis dei ⁊ ma-
iestatis eiusdem. Cap. xj.

Qualiter generi humano di-
gnatus est subuenire, de⁹ pas-
ser: ⁊ de verbi incarnatione:
⁊ gratiaz actiōe. Cap. xij.

De fiducia quā habere debet
anima in domino iesu atqz ei⁹
passione. cap. xij.

De imēsa charitate p̄ris eterni
ad gen⁹ humanū. cap. xiiij.

De duplici christi natura que
pro nobis miseretur: ⁊ p̄ no-
bis interpellat. cap. xv.

De gratia quam debet homo
deo pro beneficio redemptio-
nis. cap. xvj.

Oratio deuotissima ad chri-
stum. cap. xvij.

Hic distinguit inter sapientiaz
que domus dei est: ⁊ sapien-
tiaz que diuina est. ca. xvij.

Hic orat hō vt ipsa quoqz do-
mus dei oret pro eo. ca. xix.

Quāto amaritudinibus vita
ista sit respersa. cap. xxj.

De facilitate vite quā p̄para-
uit de⁹ diligētib⁹ se. ca. xxij.

De facilitate anime sancte hinc
exeuntis. ca. xxij.

Oratio ad sanctos vt nobis suc-
currāt in periculis. ca. xxij.

Anime desideriu⁹ ad ciuitatem
supernā hierusalē. ca. xxij.

Hymn⁹ de gl̄a paradisi. ca. xxv.

Laus continua quam facit ani-
ma ex contemplatione super-
ne diuinitatis. ca. xxvj.

Tabula

Quid sit quodāmodo deū cer-
nere: & tenere: & qualiter sit
de deo sentiendū. ca. xx. vij.

Oratio explicās plimas deita-
tis proprietates. ca. xxvij.

De unitate personarum & plu-
ralitate in deo. ca. xix.

Oratio ad scāz trinitatē. ca. xx.

Quod deus vera & summa vi-
ta est. cap. xxxj.

Laus angelorum & hominum.
Capitulum cap. xxxij.

Hic conqueritur homo q̄ nō
compungitur in contempla-
tiōe ex quo angeli quoqz tre-
mūt deū vidētes. ca. xxxij.

Oratio cor multum mouens
ad deuotionem & diuinum as-
morem. cap. xxxiiij.

Oratio deuotissima ad laudes
habendas. cap. xxxv.

In ista oratione mens humana
compūgitur si inquiete dica-
tur. cap. xxxvi.

Oratio in tribulatiōe ca. xxxvii.

Oratio multum deuota ad si-
lium. cap. xxxviii.

Oratio utilis & dirigitur ad pa-
trem. cap. xxxix.

Oratio deuota de recordatiōe
passionis christi. cap. xl.

Tabula in librū

Soliloquiorum diui Augusti
in episcopi hypponenſis.

De ineffabili dulcedie dei. ca. j.

De miseria & fragilitate homi-
nis. cap. ii.

De mirabili lumie dei. ca. iii.

De mortalitate humane na-
ture. ca. iiii.

Quid sit nihil fieri. ca. v.

De casu aie in peccatj. ca. vi.

De multiplicibus beneficiis
dei. ca. vii.

De dignitate hominis futura.
Capitulum. viii.

De omnipotentia dei. ca. ix.

De incomprehensibili laude
dei. cap. x.

De spē erigēda ad deū. ca. xi.

De laqueis concupiscentia-
rum. ca. xii.

De miseria hominis & benefi-
cis dei. cap. xiii.

Quōd deus perpetua inspectio-
ne considerat opera: & inten-
tiones hominum. ca. xiiii.

Quōd homo per se nihil potest
sine diuina gratia. ca. xv.

De diabolo & multiplicibus tē-
tationibus eius. ca. xvi.

Quōd de⁹ ē lux iustoz. ca. xii v

De beneficijs dei. ca. xviii
De seruitute dilectionis vel charitate. cap. xix.
Quod deus subiecit oia seruituti hominum. cap. xx.
Quod ex consideratione bonorum temporalium colligitur magnitudo celestis consilij. cap. xxj.
Quod diuina dulcedo omnem presentem mundi amaritudinem tollit. cap. xxij.
Quod tota spes nostra desiderium cordis nostri debet esse in deum. cap. xxiiij.
Quod salus nostra ex deo est. cap. xxiiij.
Quod voluntas humana inefficax sit ad bona opera sine diuina gratia. cap. xxv.
De antiquis beneficijs dei. cap. xxvj.
De angelis deputatis ad custodiam hominum. cap. xxvij.
De profunda predestinatione et prescientia dei. cap. xxviiij.
De illis qui prius sunt iusti et postea impij efficiuntur et e conuerso. cap. xxix.
Quod anima fidelis sit sanctuarium dei. cap. xxx.
Quod neque per sensus exteriores neque interiores inueniri potest

deus. cap. xxxi.
Confessio vere fidei. cap. xxxij.
De confessione proprie uilitatis. cap. xxxiiij.
Consideratio diuine maiestatis. cap. xxxiiij.
De desiderio et siti anime in deum. cap. xxxv.
De gloria celestis patrie. ca. xxxvi.
Oratio ad sanctam trinitatem. cap. xxxviij.

Tabula in manuale dñi Augustini ep̄i hypponensis de uobis dei quo sopita celestis desiderij memoria renouetur.
De mirabili essentia dei. cap. j.
De indicibili scia dei. cap. ij.
De desiderio anime sententis deum. cap. iij.
De miseria anime que dñm nostrum iesum xpm non amat neque querit. cap. iiii.
De desiderio aie. cap. v.
De felicitate aie a terreno carcere resolute. cap. vi.
De gaudio paradisi. cap. viij.
De regno celorum. cap. viij.
Post nimios ploratus mestam aiam consolatur deus. ca. viiiij.
De dulcedine diuini amoris.

Tabula

De preparatione nostre redem-
ptionis. cap. io.	Quid in nobis operetur missio
spiritus sancti. cap. xxvi.
De gaudio. cap. xi.	De operibus eorum qui diligunt
deum. cap. xxviii.
Verbum incarnatum est causa
spei nostre. cap. xiii.	De vera cordis rege. ca. xxix.
Quanto maior est de deo medi-
tatio tanto iocundior. cap. xiiii.	Quicquid mentis aspectus ab
eo retrahit oino fugiendum est
atque execrandum. cap. xxx.
Desiderande sunt pro christo
tribulationes in hac vita. ca. xv.	Uisio dei perditur propter peccata
nra et miseria iuenta est. ca. xxxi.
Quomodo regnum celorum possit
acquiri. cap. xvi.	De bonitate dei. cap. xxxii.
Quid sit et quid habeat paradi-
sus. cap. xvii.	De delectabili fruitione dei.
cap. xxxiiii.
Non valet homo deo vicem red-
dere nisi per amorem. ca. xviii.	Summum bonum appetendum
est. cap. xxxviii.
Quid in nobis deus requirat
sibi simile. cap. xix.	De mutua charitate sanctorum
in celis. cap. xxxv.
De confidentia anime amantis
deum. cap. xx.	De pleno gaudio vite eterne.
Capitulum. xxxvi.
Quid fecit deus propter homi-
nem. cap. xxi.	Tabula capitulo-
De recordatione vulnerum iesu
christi domini nostri. ca. xxii.	rum In meditationes sancti Ber-
nardi ad humane conditionis
cognitionem. Cap. i.
Recordatio vulnerum christi est ef-
ficax remedium contra omnes
aduersitates. cap. xxiii.	De miseria hominis et examina-
tione extremi iudicij. Cap. ii.
Meditatio anime ad amorem
christi. cap. xxiiii.	De dignitate anime. Cap. iii.
Nil potest anime sufficere proter
summum bonum. ca. xxv.	De premio patrie celestis.
Cap. iiii.
Quid sit cognitio veritatis. cap. io.	Quod homo debet se examina-
re. Cap. v.

Quod homo debet esse intensus psalmodie. Cap. vi.

Adortis consideratio. Cap. vii.

Qualiter homo debeat intente orare. Cap. viii.

De instabilitate cordis humani. Cap. ix.

De peccato non excusando. Cap. x.

Quā sit malum alios non corrigere. Cap. xi.

Quomodo se debet unusquisque considerare. Cap. xii.

De presentia conscientie ubique. Cap. xiii.

De tribus inimicis hominis. Cap. xiiii.

Laro hominis quid sit et quid pariat. Cap. xv.

Deprecatio pro seipso. Cap. xvi.

De breui vita hominis. Cap. xvii.

Item epistola eiusdem de perfectione vite.

Item epistola petri damiani cardinalis.

Sermo de passione domini.

Tabula capitulorum

in meditationes sancti Anselmi epi cantuariensis.

Meditatio qua excitat animam. Cap. i.

Oratio deuotissima ad concitandum timorem in peccatore. Cap. ii.

Deplo ratio deuotissima pro amissa uirginitate seu castitate. Cap. iii.

Oratio ad gloriosam dei genitricem et ad deum et dominum nostrum iesum christum filium eius unicum.

Item Carmina quedam per pulchra fratris. H. Laudensis ordinis predicatorum: quibus sese ad huius libelli studium hortatur.

Item Carmina elegatissima pij secundi pontificis maximi in laudem sancti Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

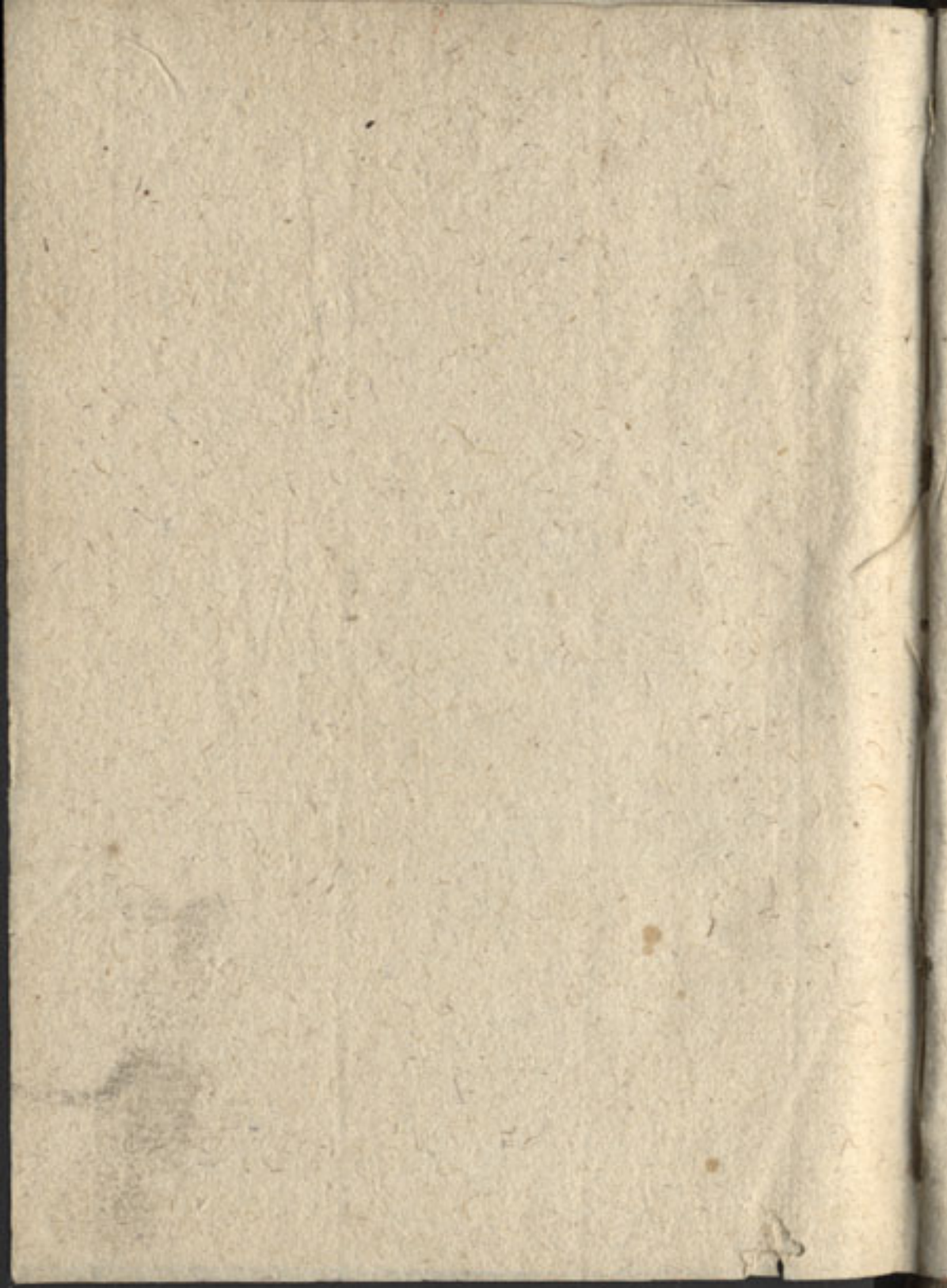
Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

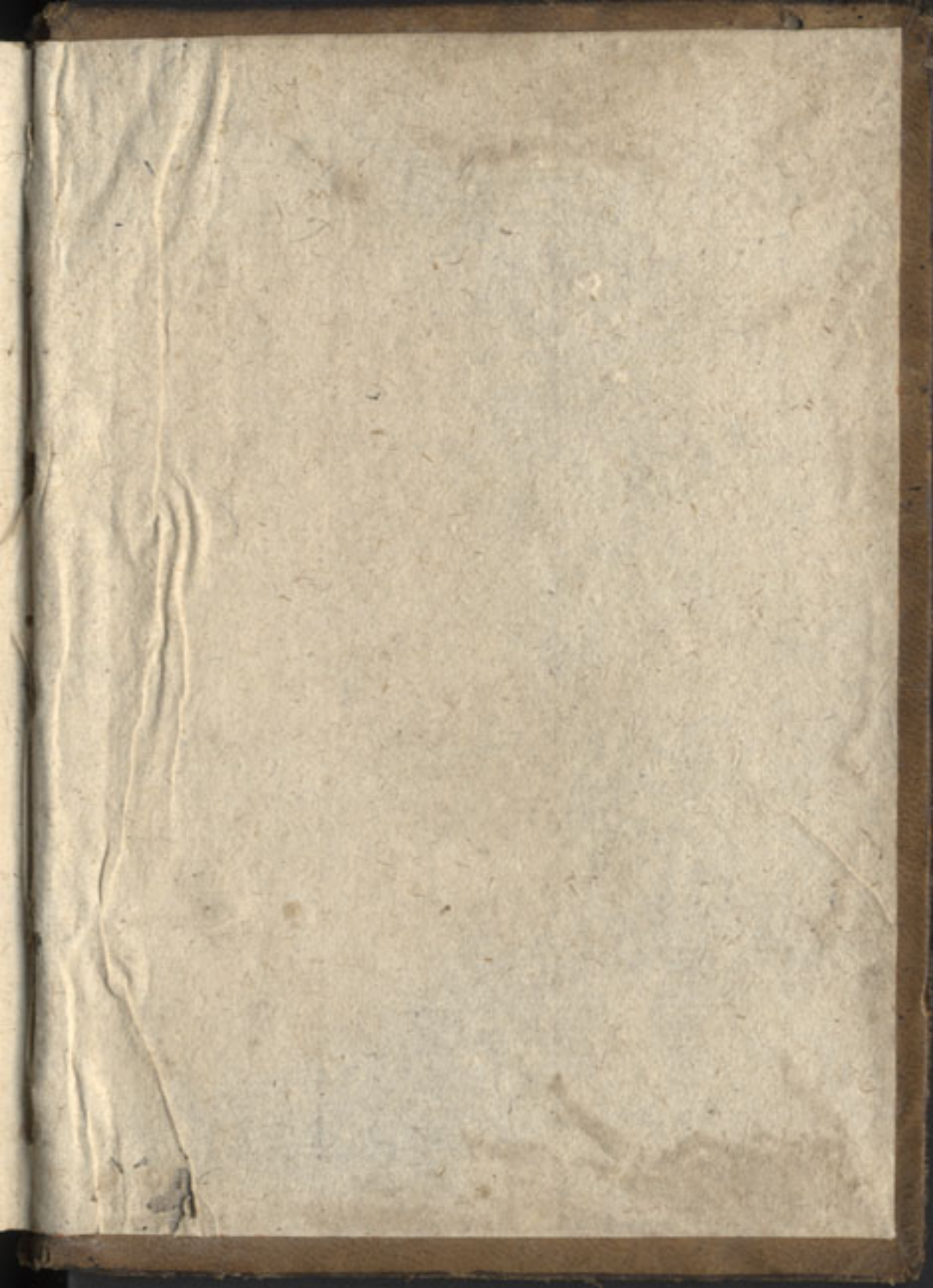
Item Carmina admodum ornata Bassei regij Laudensis in laudem sancte Bonice matris diui Augustini.

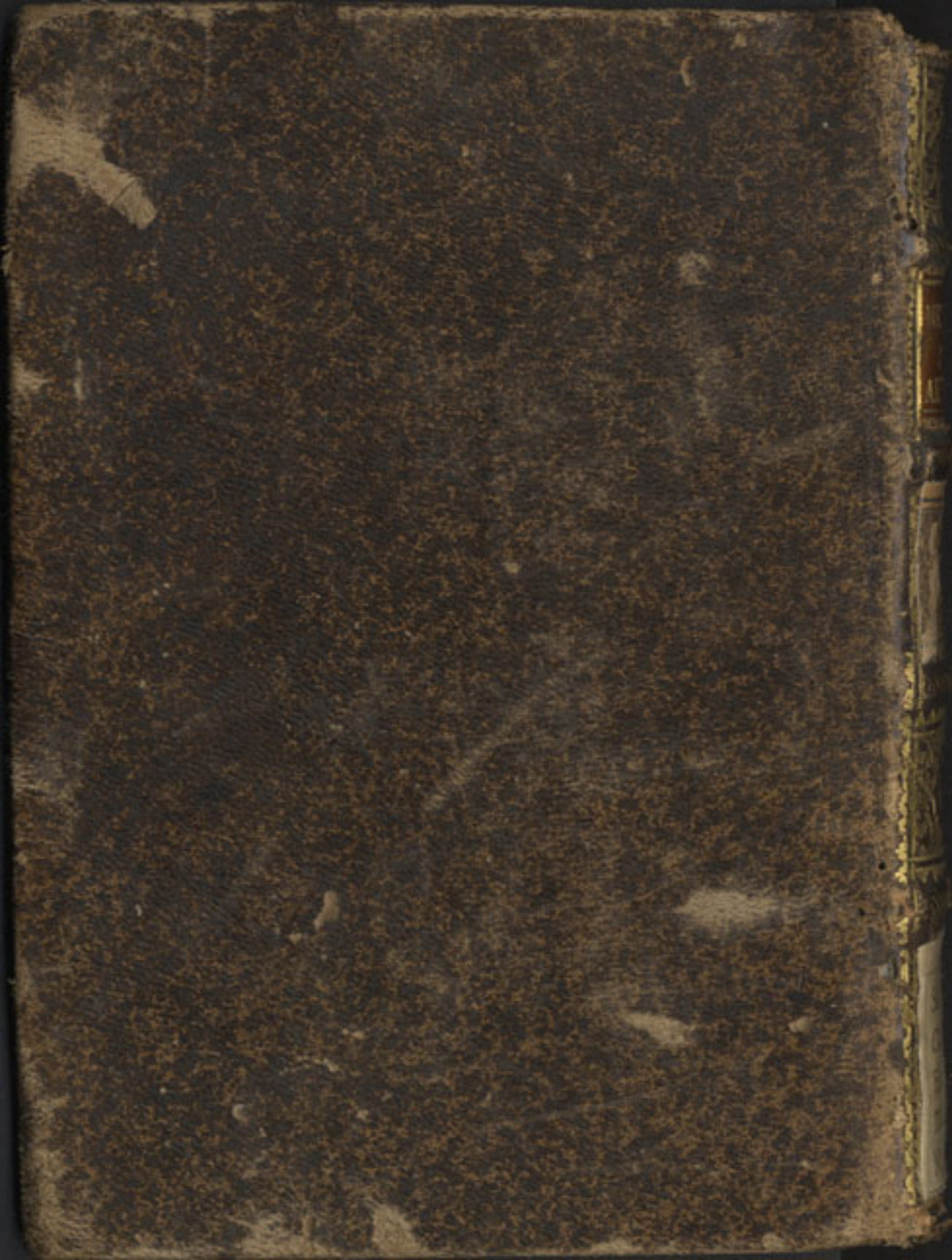
fectionem q̄ per seipm.
De obedientia seruanda.
De modo regulādi corpus.
De parce bibendo
De modo standi in mensa quo
ad utrūq; hominem.
De modo pseuerandi in sobrie
tate ⁊ abstinentia.
De modo habendo in somno ⁊
vigilia.
De modo predicandi.
Item alia capitula eiusdē: absq;
titulo.

Finis.

MEDITATION
DIVI
AUGUSTINI

Sala R
Gab.
Est.
Tab. u
N.º 30